

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568
Volume 19 No.1 January - April 2025

R
E
R
U

สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences
<https://www.thaijo/index.php/reru>

ISSN 2985-2110 (Print)
ISSN 2985-2129 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2568

Volume 19 No.1 January – April 2025

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทร์รางสุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุธรรม	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาตี อินทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษก์ ชามะรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
Professor Dr.William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr.Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ด็กสีลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตร วรวิพรรณ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุทธา	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุจิตตา ฤทธิมนตรี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤติยา สุขเพิ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.บุษอรีย์ ยี่หะมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา อารีรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธินี อุตถากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อพันธ์ ฟูลพุทธา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ไจมน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันทรีย์ ชมพูพาทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงรักษ์ เลี้ยงพานิชย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรีวัลย์ ภักดิ์วุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรุวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อาณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ยาสมร	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร วีระนาคินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีญา สุราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตร วรวิพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภาวีร์ มากดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา โง้นคำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ตุงค์ษฐาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (ต่อ)

อาจารย์ ดร.แคทลียา ซาปะวัง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.เยาวพา กองเกตุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อาจารย์ ดร.มาริยา เถาอินปาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อาจารย์ ดร.วนิชา สาคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัสวัลย์ ภัคดีวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณัตร วรวิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.มนชิตา ภูมิพิยัคฆ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.สิริกัญญา วรชิน พิสิษฐ์ไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์อัจฉนา น้อยบุตดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-เมษายน 2568 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย	1
Enhancing Reading Comprehension Skills of Senior High School Students in China Through Retelling Technique Yuan Yan and Sukhum Wasuntarasophit.....	3
The Implementation of Flipped Classroom Instruction to Enhance English Reading Comprehension Skills of Grade 9 Students Jiradchaya Siriwanna and Prayong Klanrit.....	17
แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 เชียงใหม่ นันทิยา โพธิ์สิงห์, กัญญา เอี่ยมพญา และ สรรเสริญ หุ่นแสน.....	29
การพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กมลรัตน์ เสถียรเขต และ มนต์รี วงษ์สะพาน.....	41
การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ฮาศวัน หะยีมะ และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล.....	50
บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อติทยา ใจเที่ยง และ ยุวธิดา ขาปัญญา.....	63
คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร สุทธิพันธ์ มะลิทอง และ วัลลภ พิริยวรรณนะ.....	77
ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเดินห้วงเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน Hou Qirui, กุลยา อุปพงษ์ และ ชัชชัย สุจริต.....	86
แรงงานต่างด้าวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ธีรภัทร์ เขียวแถม และ จักวาล สุขไมตรี.....	99
บทความวิชาการ	109
อนาคตประชาธิปไตยไทย: สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ พระครูปลัด สุริยะ ขวนบุญ, พัชรนันท์ ตลาดทรัพย์ และ อนุชา นิลประพันธ์.....	111
การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณมน ธนินธองกุล และ วัลลภลักษณ์ เทียงคาร์ท.....	124
ภาคผนวก	135
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	137

บทความวิจัย

Enhancing Reading Comprehension Skills of Senior High School Students in China Through Retelling Technique

Yuan Yan¹ and Sukhum Wasuntarasophit²

Received: 17 ก.ย. 2567

Revised: 7 ม.ค. 2568

Accepted: 8 ม.ค. 2568

Abstract

Retelling is an effective technique used by teachers and learners. This study aimed to investigate the effectiveness of the retelling technique in enhancing reading skills of Chinese senior high school students' literal and inferential comprehension, and their perceptions on this technique. This study is grounded in a theoretical framework that integrates cognitive and constructivist learning processes as well as noticing hypotheses to support the investigation of the retelling technique as a technique to improve reading comprehension. Grade 11 students from a senior high school in Yunnan, China, were instructed in retelling for eleven weeks by following the retelling procedure from Fontenot: orientation, instruction, modeling, practicing retelling with feedback as well as practicing retelling independently. A paired sample t-test was employed to ascertain a statistically significant difference between the pre-test and post-test. Mean and Standard Deviation were utilized to analyze quantitative data and a content analysis was employed to analyze qualitative data. Findings from a reading comprehension test revealed that retelling technique facilitated students' literal and inferential reading comprehension, and a questionnaire yielded positive perceptions on its effectiveness. Literal comprehension improvement relied on pre-modified input, corrective feedback, and noticing; inferential comprehension improvement did on repetition and organization of story, construction of meaning as well as interaction with others. The findings of this study suggest that teachers incorporate retelling techniques to enhance Chinese senior high school students' reading comprehension. Teachers are encouraged to teach paraphrasing skills, offer clear guidance, foster active participation, and provide timely corrective feedback in the process of instruction.

Keywords: Retelling technique, Literal reading comprehension, Inferential reading comprehension

Introduction

Reading is regarded as an essential skill and exerts considerable influence on the acquisition of knowledge as well as the understanding of the world (Ikhtiyorovna, 2023). Reading comprehension is the main activity of reading, whether it is in the second or foreign language teaching setting (Suseno, Ainol, and Kholili, 2023). Reading comprehension ability is directly related to academic performance (Swanson and Lussier, 2023). Regarding the significance of reading comprehension, the general objectives of English Curriculum Standards for Senior High School (2022 Version) (MOE, 2024) indicate that students' reading comprehension should be highlighted and cultivated in the Chinese EFL context.

In regard to reading comprehension level, literal comprehension and inferential comprehension are essential to fully comprehend a text (Gillon, McNeill, Scott, Gath, and Westerveld, 2023). Literal comprehension is the foundation for the growth of higher-level comprehension (Nurjanah and Putri, 2022) and inference is a

¹ A Master student of English Program, the Department of English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand, Email: 2271611534@qq.com

² An Assistant Professor at the Department of English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand, Email: sukwas@kku.ac.th

key component of reading comprehension (Martinez-Lincoln, Barnes, and Clemens, 2021). Moreover, English Curriculum Standards for Senior High School (2022 Edition) (MOE, 2024) clearly states that Chinese senior high school students should accurately infer the implied meaning and author's intention and mood. Hence, literal comprehension is fundamental, and inferential comprehension deserves more attention in the Chinese senior high school curriculum.

However, reading comprehension problems have long been a hot issue in the field of English as a Foreign Language (EFL) education (Kasim and Raisha, 2017). At the literal level, learners experience difficulty in retaining information after reading materials (Rudiawan and Jupri, 2020; Lin, 2010), understanding the texts they read and identifying main and supporting points (Riadil, 2020). For inferential comprehension, the most significant challenges faced by students is inferring information from the English texts they have read. They also have problems in connecting ideas from the text, understanding topics in texts with different cultural contexts, as well as relating topic with their background knowledge (Riadil, 2020).

Regarding Chinese EFL context, senior high school students' reading comprehension ability is quite low (Liu, 2019). At literal level, focusing on fixed phrase collocations and grammar interpretation, while neglecting content understanding, limits their ability to grasp author's ideas as a whole (Lin, 2010). Students also fail to accurately identify main ideas and supporting details of the text (Xia, 2012). At inferential level, they find it difficult to understand the information implicitly stated in the text and make a conclusion after reading (Zou, 2014). In addition to literal and inferential problems, students have fewer opportunities to think deeply, interact with others, and express ideas actively (Liu, 2022). Reading texts with questions diminishes their interest and motivation, hindering the development of reading comprehension (Wu and Yan, 2024). Given these problems, appropriate learning techniques are essential (Li, 2023).

In light of these problems, retelling technique is strongly recommended to improve reading comprehension (Rudiawan and Jupri, 2020). At literal level, retelling technique is effective for helping students understand the text in general, remember the main points (Lin, 2010) and identify main ideas and details (Hemmati and Kashi, 2013). At inferential level, retelling technique allows students to draw connections among different parts in texts (Mäkinen, Soile, Ilaria, and Sari, 2018) and reconstruct meaning by concluding text information (Rudiawan and Jupri, 2020). This technique can involve students in a deeper analysis, synthesis, evaluation, and interpretation of the text (Tankersley, 2005), facilitating understanding underlying and extended text meanings (Risonar, Digamon, De La Pena and Delima, 2021). Furthermore, retelling technique fosters engagement in constructing understanding and controls learning processes, which increases students' motivation and engagement in the learning process (Rifiyanti and Hidayat, 2024).

The previous discussions highlight problems that Chinese senior high school students encounter at literal and inferential level, along with corresponding technique - retelling technique to address these issues. Despite extensive reading practice, Grade 11 students from a senior high school in Yunnan province, China continue struggling with reading comprehension. The reading materials in Grade 11 become increasingly challenging, emphasizing developing students' inferential comprehension. With basic English proficiency and free from college entrance exam pressures, Grade 11 students are at an optimal stage to enhance reading comprehension. Hence, it is interesting to investigate the effect of retelling technique on their reading comprehension at literal and inferential levels and to explore their perceptions on this technique.

Literature Review

Reading comprehension and reading comprehension level

Reading comprehension is considered as the process of interaction among readers, authors, and texts (Afriani and Adini, 2022). In reading comprehension, readers extract and construct meaning through interacting text and their views related to the text. And when they associate written language with their knowledge and experiential memory to generate the meaning of the written language, they would read it with comprehension (Kasim and Raisha, 2017). Reading comprehension is a cognitive process whereby the readers make inferences from the text. Without employing the processes of thought, the reader may not gain access to all of the information or may not fully comprehend the text (Fitriani, 2015).

Regarding reading comprehension levels, both literal and inferential comprehension are the core of this study. As noted, literal comprehension is the basis, and inferential comprehension has been emphasized in Chinese setting. Literal comprehension involves understanding explicitly stated information, such as correctly answering questions about who, what, and where (Gillon et al., 2023). And they defined that Inferential comprehension, on the other hand, entails understanding implicitly conveyed information by drawing on prior knowledge and text contents. Inferential comprehension is typically evaluated through questions focusing on determining causal relationships and drawing conclusions from materials (Hamouda, and Tarlochan, 2015). The acquired abilities in these two levels are concluded by Heilman, Blair and Rupley (1981) cited in Sari (2016): at literal level, the abilities include 1) recalling directly stated ideas or paraphrasing; 2) recalling clearly stated main ideas; 3) knowing the sequence of information; abilities at inferential level are 1) inferring according to the given information to understand writer's goal and attitude; 2) deducing the factual information, main points, comparison and causality implicitly stated.

Retelling technique

Retelling technique or retelling is defined as an activity whereby learners provide oral or written descriptions of the final result directly memorized by the narrator (Jannah, 2019). And these results are based on the learners' observation and understanding of what they have heard, seen, or read. Accordingly, retelling is also viewed as an engaging method due to its ability to bring learning material to life (Rifyanti, and Hidayat, 2024). Retelling is considered as a pedagogical strategy employed to facilitate learners' comprehension of what they have read and to assess understanding by requiring them to communicate what they have learned to others (Regis-Onuoha, 2021).

Retelling has been proven as an effective technique in EFL reading comprehension by researchers. Suriani and Yeni (2023) sought to determine whether retelling technique can improve students' reading comprehension. They found that retelling technique could encourage students to actively express their viewpoints, focus on the meaning, strengthen story elements and finally contribute to developing reading comprehension. Hemmati and Kashi (2013) intended to find out whether retelling technique and summary writing had an impact on students' reading comprehension. The findings indicated that retelling technique was more effective for reading comprehension. Retelling the text in students' own words enabled them to integrate and reconstruct the text meaning, revealing what students remembered and understood. As a result, students moved beyond literal meaning to achieve deeper textual comprehension. In addition, Della, Iman, and Ulfah (2023) proved that retelling technique make students easily identify causal relationships, major events and solutions in the story.

Although retelling technique is beneficial for reading comprehension, it is regarded as a complex activity and requires students to gather, organize, relate, and reconstruct information systematically (Defrioka, 2014). Hence, structured instructions and careful guidance are essential for them. In this sense, Fontenot (2019) utilized a retelling rubric to guide and train retelling through a structured process: 1) orientation;

2) instruction; 3) modelling; 4) offering practice with feedback; and 5) facilitating independent practice. Such procedure of retelling technique would provide effective instruction and careful guidance and is employed in this present study.

Retelling technique is involved in the cognitive process, construction of meaning as well as noticing. Firstly, students are cognitively engaged in retelling (Rifiyanti and Hidayat, 2024; Vretudaki, 2022). When students retell, they need to think about which information from the story corresponds to each story element (Vretudaki, 2022). Also, retelling allow students to organize the ideas or details obtained from the text in a coherent manner (Rahmah, 2018), integrate retrieved information into a structured format (Conway, 2021) and retrieve episodic memories influenced by schema and prior knowledge (Roediger, 2020). Thus, retelling is considered as a valuable cognitive task (Smith, and Johnson, 2023).

Also, students involve in constructing their understanding of the text by connecting new information with their background knowledge or experience, and then express information in own words when retelling. Students express their understanding, opinions, or viewpoints on core issues personally, indicating that they may relate the received information to real facts or situations encountered in life (Ekaningrum, 2017). Therefore, retelling conforms to the concept that learning is a positive process, where students construct their knowledge through experience and interact with the theme. They are provided opportunities to understand the information and connect it with the knowledge they already possess (Syam, Loebis, Nurwiatin, Srisudarso, and Irwansyah, 2024).

Additionally, retelling as a complicated process also involves students' attention (Ralli, Kazali, Kanellou, Mouzaki, Antoniou, Diamanti, and Papaioannou, 2021). When students retell stories, they need to focus on story elements, such as characters, backgrounds and problems (Katamadze et al., 2023). This is in line with noticing hypothesis that learners need to notice the specific features of language input to acquire language (Matthews and Yilmaz, 2024). Leow (2019) suggests that exposure or practice is based on the fact that students are required to pay attention to second language input or information targeted by teachers. And instructors need to elaborately design activities to deeply process information and consider students' exposure to and practicing by sufficient examples in the input to fully process the information.

Studies applying retelling technique to improve learners' reading comprehension

The retelling technique has been widely studied to enhance students' reading comprehension. For instance, Hà and Bellot (2020) explored the effects of the retelling technique on EFL elementary school students' reading comprehension. Data collected from the pre-test, post-test and exercises and the results showed that the retelling technique was effective to enhance their reading comprehension, particularly in understanding separate sentences. At the higher level, the effectiveness of the retelling technique was investigated with junior high school students by Regis-Onuoha (2021). The results revealed a significant difference in post-test between the control and experimental groups, implying that this technique effectively enhanced students' reading comprehension. A study was conducted with EFL university students by Sahibzada, Ahmadzai, Niaz, and Laftah (2020) to examined effectiveness of the retelling technique as well. The reading comprehension pre-test and post-test were used and the results showed that the retelling technique could develop their reading comprehension. Additionally, students' perception on the effect of the retelling technique on reading comprehension was explored by Syam et al. (2024). Data collected from the questionnaire revealed that students perceived that the retelling technique stimulated learning interest, prompt students' engagement and develop their reading comprehension in a natural and enjoyable manner. Zhang (2018) designed the post-experimental questionnaire to explore senior high school students' perceptions on the retelling technique and the impact of this technique on reading comprehension. The results demonstrated that most of students showed positive perceptions on the retelling technique, believing that it aided reading comprehension, helped conclude main ideas and understand details.

The above literature reviews show several gaps. Firstly, most existing research on the retelling and reading comprehension has been conducted with students from elementary school, junior high school and university (e.g, Hà and Bellot, 2020; Regis-Onuoha, 2021; Sahibzada et al., 2020). But there are scant studies regarding the impact of the retelling technique conducted with senior high school students. Secondly, although numerous studies have been conducted on the retelling technique and have yielded positive outcomes, research in Chinese EFL classrooms is scarce. Therefore, conducting a similar study with Chinese EFL students is a necessity (Liu, 2022). Thirdly, it is noteworthy that most researchers focus on reading comprehension scores rather than how the retelling technique improve reading comprehension or the process of learning (Masriyanti, 2019) even in the studies investigating students' perception on the retelling technique in reading comprehension. But the fact is that what students understand and how they understand it can affect what they retell (Rudiawan and Jupri, 2020). Hence, students' perceptions on the retelling technique has been explored, focusing on how it improves their reading comprehension.

Considering the problems of literal and inferential reading comprehension and to address the gaps mentioned above, the retelling technique is instructed to senior high school students in Chinese teaching setting to provide the students with information and advantages. This study focuses on the effects of the retelling technique on Chinese EFL senior high school students' literal and inferential comprehension. In order to gain more comprehensive understanding of the retelling technique and students' experience of using this technique-how such technique help enhance reading comprehension-would yield valuable data and implications for language pedagogy. Therefore, this study attempts to answer two questions: (1) What are the effects of the retelling technique on Chinese EFL senior high school students' literal and inferential comprehension? (2) What are Chinese EFL senior high school students' perceptions on the use of the retelling technique to enhance their literal and inferential comprehension?

Method

To address the research questions, the mixed method approach with one group pre-test and post-test was employed to this study.

Population and sample

The population comprised 600 Grade 11 students from a senior high school in Yunnan province, China. They were non-native English speakers and had studied English for at least 7 years and needed to study English including reading comprehension. They were required to meet the requirements of English Curriculum Standards for Senior High School (2022 Edition) which states Chinese senior high school students need to understand the main idea and structure of texts, analyze explicit and implicit meanings in the text, grasp the author's emotional tone and writing intention as well as infer information implicitly expressed in the text (MOE, 2024). However, as noted, Grade 11 students still struggle with reading comprehension, as reflected in their performance and the teacher's observations.

According to the students' English performance, 30 students with intermediate proficiency levels were selected by a purposive sampling technique from one class. The rationale for their selection is as follows. Firstly, with the support of existing knowledge, retelling is neither too easy nor too difficult for them. This balance is beneficial for the progress of research. Secondly, the retelling technique requires the narrators to collect items, organize, and find the relationships between them in order to reconstruct and introduce them in a new form to maintain their meaning and theme (Al manyrawi, 2013). Students with intermediate proficiency can effectively handle these tasks.

Prior to conducting the study, the researcher inquired about students' voluntary participation, sought the consent of participants and then obtained the consent forms. All research data were collected, analyzed, and reported anonymously to ensure confidentiality and maintain privacy.

The retelling technique instruction

In this study, the training procedure from Fontenot (2019) was followed. A rubric was used to teach the story elements including lesson, character, setting, major event, problem, resolution and end of the story.

The retelling technique instruction lasted 11 weeks (45 minutes per week) including: 1) Orientation (Week 1): the teacher introduced benefits of retelling and purposes of this study; 2) Instruction (Week 2): the teacher explained rubric, taught definitions of story elements, and provided praise for correct responses and corrective feedback for errors; 3) Modelling for three times (Week 3-5): the teacher modelled how to fill the rubric when reading stories; 4) Providing opportunity to practice (Week 6-8): the students repeated the teacher's action in the modelling stage; the teacher provided compliment and corrective feedback; 5) Independent practice (Week 9-11): the students independently read stories, completed rubric and practiced the retelling by the rubric with praise and corrective feedback.

Research instruments

A Reading comprehension test

A multiple-choice test was used as a pre-test and post-test to assess the participants' literal and inferential comprehension. The test was adapted from Pettit and Cockriel (1974) consisting of literal and inferential comprehension test which scored 10 points respectively in this study. The literal comprehension test (Questions 1-4) included detail, sequence, personality trait and main idea. The inferential comprehension test (Question 5-8) included implicit detail, causality, outcomes and author's attention. To establish content validity, the test was evaluated by three experts using the Item-Objective Congruence (IOC) index. To ensure reliability, a pilot study was conducted with 30 non-participating students. And then the difficulty and discrimination indices were checked with on its average 0.486 and 0.473 respectively.

A questionnaire

A Five-Likert scale questionnaire was used to investigate the students' perceptions on the use of the retelling technique. It consists of three sections: 1) perceptions on the use of the retelling technique (Items 1-3), adapted from Ngoc Vu, Thi Ngoc Lan, and Thi Hong Lien (2021); 2) perceptions on the impact of the retelling technique on literal and inferential comprehension (Item 4-11), adapted from Ngoc Vu et al. (2021) and Zhang (2018); and 3) perceptions of how the retelling technique enhances reading comprehension (Item 12, an open-ended question). Its validity and reliability were .909 and .789 respectively.

Data collection and data analysis

Data were collected through the pre-test, the post-test and the questionnaire. The participants were required to complete the tests before and after the instruction of retelling (Week 1 and Week 11, respectively) within 20 minutes. Quantitative data from the pre-test and the post-test were analyzed with inferential statistics using paired sample t-test. In Week 11, copies of the questionnaire were distributed to the participants, who were provided 25 minutes to respond. Quantitative data from the questionnaire were analyzed with descriptive statistics. While qualitative data from last question were analyzed using content analysis to identify recurring patterns and themes related to students' engagement in retelling and improvements in reading comprehension.

Results

The students' improvement in reading comprehension through the retelling technique

After 11 weeks of learning through the retelling technique, the students improved their reading comprehension both in literal comprehension and inferential comprehension.

Table 1 The students' improvement in literal and inferential comprehension

Test		Mean	Mean Difference	Paired Differences			
				S.D.	t	df	Sig.
LCT	pre-test	6.667	-2.00	1.5256	-7.180	29	.001
	post-test	8.667					
ICT	Pre-test	5.167	-1.4127	1.2600	-6.158	29	.001
	Post-test	6.583					

* $p < .05$, LCT=literal comprehension test, ICT=inferential comprehension test

On average, the students' comprehension scores at both literal and inferential levels increased. The mean scores of literal and inferential comprehension pre-test and post-test with paired sample t-test show significant differences both at .001 which are lower than .05 level (see Table 1). This implies that the students read better after the treatment. In essence, the retelling technique reinforces the students' reading comprehension at both literal and inferential levels.

The students' perceptions on the use of the retelling technique on reading comprehension

Based on the data, the students showed positive perceptions on the use of the retelling technique to improve their reading comprehension at literal and inferential levels.

Table 2 The students' perception on the retelling technique

No.	Statements	Overall students (N=30)		
		Mean	S.D.	Interpretation
1	RT is engaging and beneficial.	4.17	.531	Agree
2	RT has a positive impact on RC.	4.37	.556	Strongly Agree
3	Interested in participating in RT.	3.80	.551	Agree
4	RT improves RC.	4.03	.414	Agree
5	RT helps grasp clearly stated main idea.	4.27	.450	Strongly Agree
6	RT helps paraphrase.	3.87	.629	Agree
7	RT helps familiarize with story sequence.	4.30	.535	Strongly Agree
8	RT helps make a conclusion.	4.23	.568	Strongly Agree
9	RT helps know writing intention.	4.10	.481	Agree
10	RT helps analyse underlying meaning.	3.80	.610	Agree
11	RT helps deduce causality.	4.10	.481	Agree
Average		4.09	.528	Agree

*RT=retelling technique, RC=reading comprehension

On average, the students perceived that the retelling technique could enhance their literal and inferential comprehension. They strongly agreed that the retelling technique had a positive effect on their reading comprehension by assisting them to grasp main ideas, to familiarize themselves with story sequences at literal level, and to make a conclusion at inferential level.

The students' perceptions on how the retelling technique improves their reading comprehension

At literal level, all the students (30) perceived that the retelling technique improved their reading comprehension. Notably, most of them (22 or 73%) perceived that the retelling technique helped in grasping main ideas through acquiring story elements and focusing on the elements already known (9 or 30%), receiving teacher's corrective feedback and noticing the differences between their answers and correct one (6 or 20%), and figuring out story elements and filling the rubric to clarify story structure (4 or 13%) and clarifying plot (3 or 10%). Some (6 or 20%) said that they were familiar with the story sequences through filling the rubric and following it to retell. While a tiny minority (2 or 7%) said that paraphrasing stories in retelling helped them to understand the story accurately and complete the test more quickly.

At inferential level, 21 of 30 students perceived that the retelling technique enhanced their inferential comprehension. Firstly, slightly more than half of them (11 or 52%) perceived that the retelling technique enabled them to conclude through organizing story elements (5 or 23%), following the rubric (3 or 14%) and practicing with feedback (3 or 14%). While almost half of them (10 or 48%) said that the retelling technique helped in making an inference through identifying the causal relationships with their experience (5 or 24%) and discussing with their group members and combining the context with their previous experience (5 or 24%).

Discussion

The effects of the retelling technique on reading comprehension

The consistent data from the tests indicated that the retelling techniques helped Chinese EFL senior high school students to improve their literal and inferential comprehension. This finding conforms to Gillon et al. (2023) and Suriani and Yeni (2023) where the retelling technique was used and the results showed that the retelling technique facilitated an enhancement in learners' reading comprehension. The findings of the retelling technique improve students' inferential level also supported by Maulidina and Istiara (2022) that students showed enhanced ability to integrate prior knowledge with textual information and to draw logical conclusions from the text.

The students' perceptions on using the retelling technique to enhance their literal and inferential comprehension

The results from the questionnaire revealed that the students perceived that the retelling was a positive technique to enhance literal and inferential comprehension. The students strongly agreed that the retelling technique had a positive impact on their reading comprehension and this technique could help them to grasp the main idea, which affirms the study of Hinh and Le (2021) which explored EFL high school students' perceptions of using retelling technique on reading comprehension and found that the students perceived advantage in reading comprehension through the retelling technique, including understanding main ideas. Besides getting main ideas, the students strongly agreed that the retelling technique aided to get the story sequences in literal comprehension, and make an inference at inferential level, which aligns with Zhang (2018) that found Chinese senior high school students perceived that the retelling technique enhanced reading comprehension aiding in grasping main points, drawing conclusions, and understanding story sequences.

Students' perceptions on how the retelling technique improves literal and inferential comprehension Improvement in literal comprehension

The improvement in literal comprehension would rely on pre-modified input, corrective feedback and noticing. Firstly, pre-modified input and noticing allowed the students to acquire story elements and become familiar with story sequences. The teacher clarified definitions of story elements with students' repetitions in instruction phase and modelled how to find story elements and fill the rubric in modelling phase, allowing them to flood in the input and grasp specific features of story elements. And as one student wrote that after modelling, he/she focused on story elements in new story when filling the rubric. Hence, through flooding the input with exemplars of specific features, the pre-modified input enables the students to draw attention to specific linguistic features and helps to notice linguistic forms (Ellis, 2015). In this sense, they would recognize story elements after the pre-modified input, which helped them to grasp main ideas and comprehend stories. Additionally, Safei (2020) suggests that leading in retelling after instructing story elements makes the students accurately identify and express story components, facilitating a structured expression with a clear beginning, development, and conclusion to get familiar with story sequence.

Secondly, corrective feedback allowed the students to notice the gap between their erroneous forms and the target-like forms, which enabled the students to accurately understand the main idea. Based on the students' rubrics, revisions were made in response to the teacher's corrective feedback. Therefore, teachers' corrective feedback allowed students to reconstruct inaccurate knowledge that was previously learned. The new reorganized knowledge is replaced by inaccurate one (Leow, 2020).

After receiving corrective feedback, the students compared their errors with correct answers and noticed the mismatch between them. As one student wrote in the questionnaire, when receiving corrective feedback, he/she noticed the differences between his/her answers and the teacher's answers, which allowed them to get accurate main ideas. This revealed that when noticing is employed at the output stage, learners will notice a mismatch between the different language information they have just produced and the one contained in the corrective feedback (Leow and Deiver 2021). During this process, they receive positive feedback from teachers, thereby improving their reading comprehension.

Improvement in inferential comprehension

The improvement on inferential comprehension would rely on repetition and organization of story, construction of meaning and interaction with others. Firstly, the retelling technique is consistent with the conception that learning entails the reception of information and intricate cognitive operations: processing, organization, and memory (Edwards, Edwards, Stoll, Lin, and Massey, 2019). In the class, they repeated contents what they read, collected, organized and reconstructed story elements in own words to retell. As written by one student, filling the rubric was to repeat the story and collect story elements, after that, he/she got to know story elements and to make a conclusion by organizing them. Also, when reading and retelling, the students processed reading materials, discussed with others, interacted with teachers, and finally form the structure of story, and reason the implicit meaning. It could account for the fact that the cognitive involvement of students in reading stories contributes to developing their representational abilities, resulting in retelling that includes high cognitive needs such as inferring and predicting (Vretudaki, 2022).

Secondly, the retelling technique is in line with the concept that learners positively construct their understanding based on their previous experience and knowledge (Ondog and Kilag, 2024). As shown in the questionnaire that the improvement of inferential comprehension reflected in deducing causality through combining the context and their previous experience or background knowledge. This evidence affirms Regis-Onuoha (2021) that students trained by the retelling technique could combine their past experiences and personalities with the texts to construct meaning. It allowed students to retain information from the story and make an inference. Apart from prior knowledge, social interaction works as well. The students were encouraged to discuss with others and share understanding when filling the rubric. Moreover, the students with good performance actively worked in groups, responded to corrective feedback and engaged in retelling based on the teacher's observation. Hence, the interaction between students themselves or between them and the teacher promoted their understanding through exchanging ideas (Syam et al., 2024).

In addition to the discussion of the improvement in literal and inferential, teachers' guidance allowed students to comprehend story effectively and carry out retelling tasks successfully. In the process of training, the researcher guided the students to find out story elements from the stories, which enabled the students to acquire the story elements accurately. This conforms to Risonar et al. (2021) that teacher's guidance helped learners to understand stories. Also, guiding the students to retell by following story sequence and rubric would ensure the high quality of retelling task. Therefore, the teacher's guidance allowed them to learn more and manage to carry out tasks in reading (Suriani and Yeni, 2023).

However, most of the students had problems in paraphrasing long sentences in retelling based on their perceptions and answers in the rubric. The finding aligns with studies which found paraphrasing was a challenge for EFL learners (Setiawan, Abduh, and Baa, 2023; Aprianto, Sutaman, and Ofara, 2024) and confirmed that Chinese students' ability to paraphrase was relatively low (Cheng, 2023). It could be explained that compared with text comprehension and reading performance, the students' paraphrasing skills are undervalued.

And these students at an intermediate proficiency level lack the vocabulary and grammar needed for effective paraphrasing.

Implications and limitations for the use of retelling technique

There are some points that language teachers should be aware of when using this technique and recommendations for future study.

Teachers should teach students how to paraphrase. In this study, the students had difficulty in paraphrasing when retelling stories. Paraphrasing skills are rather complex and considered one of the most challenging areas for EFL learners (Mohammad, Alzubi, Nazim, and Khan, 2023), in which learners are required to use various techniques, such as using synonyms, rearranging words in sentences, reorganizing phrases, and switching between active and passive sentences (Fitria, 2022). Considering its challenge and complexity, the further studies can instruct students how to paraphrase before retelling.

Teachers should guide students clearly and encourage them to participate in activities positively when retelling. Few readers can retell a story without teacher's guidance, highlighting the importance of teacher's support in developing reading comprehension by modelling effective reading strategies (Risonar et al., 2021). Furthermore, teachers should provide students with corrective feedback promptly. In the process of reading and retelling, corrective feedback can allow students to perform in correct manner so as to understand the text and retell accurately (Lopez and White, 2024).

This study strongly supports using the retelling technique to enhance Chinese senior high school students' literal and inferential comprehension. However, some limitations must be considered. The limitations of this study lie in a relatively small sample size and the specific research context. The small sample size may restrict the generalizability of the findings to a broader population, while the specific context in the study may limit the applicability of the results to other settings. To address these limitations, future research could involve larger and more diverse samples across various contexts to enhance the generalizability and robustness of the findings.

References

- Afriani, Z. L. and Adini, V. P. (2022). The effect of auditory, intellectually and repetition (AIR) Model on students' reading comprehension. *ENGLISH FRANCA: Academic Journal of English Language and Education*, 6(2), 430-445.
- Al manyawi, R. Y. M. (2013). The impact of using written retelling strategy on improving reading comprehension achievement and retention for ninth graders in Palestine (Doctoral dissertation). Gaza: The Islamic University of Gaza.
- Aprianto, D., Sutarman, S. and Ofara, W. (2024). Analyzing the paraphrasing techniques in academic writing skills and the paraphrasing challenges across gender. *Journal of Languages and Language Teaching*, 12(1), 326-340.
- Cheng, Y. H. (2023). Exploring the effects of tool-assisted paraphrasing strategy instruction on EFL learners' paraphrasing performance. *Educational Technology and Society*, 26(4), 51-68.
- Conway, M. A. (2021). Memory and narrative: The role of self and others. *Memory*, 29(5), 573-582.
- Defrioka, A. (2014). Retelling: an alternative strategy in teaching reading narrative text. *Proceedings of ISELT FBS Universitas Negeri Padang*, 2, 46-52.
- Della, M., Iman, N. J. and Ulfah, B. (2023). The effectiveness of storytelling to improve student's reading achievement with descriptive text. *Global Expert: Journal Bahasan Sastra*, 11(1), 1-6.

- Edwards, C., Edwards, A., Stoll, B., Lin, X. and Massey, N. (2019). Evaluations of an Artificial Intelligence Instructor's Voice: Social Identity Theory in human-robot interactions. *Computers in Human Behaviour*, 90, 357-362.
- Ekaningrum, V. C. (2017). The effectiveness of oral retelling strategy and Written retelling strategy on students reading comprehension: a comparison. *LET: Linguistics, Literature and English Teaching Journal*, 7(1), 71-92.
- Ellis, R. (2015). *Understanding second language acquisition* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Fitria, T. N. (2022). Avoiding plagiarism of students' scientific writing by using the QuillBot paraphraser. *Elsya: Journal of English Language Studies*, 4(3), 252-262.
- Fitriani, S. S. (2015). An investigation into reading comprehension strategies in academic texts in Aceh Province of Indonesia. In *The Third International Conference on Language Education 2013 (ICOLE 3)*, 95-126.
- Fontenot, B. M. (2019). *The effectiveness of oral retelling as a reading comprehension strategy for elementary students with reading delays* (Doctoral dissertation). Kalamazoo: Western Michigan University.
- Gillon, G., McNeill, B., Scott, A., Gath, M. and Westerveld, M. (2023). Retelling stories: The validity of an online oral narrative task. *Child language teaching and therapy*, 39(2), 50-174.
- Hamouda, A. M. S. and Tarlochan, F. (2015). Engaging engineering students in active learning and critical thinking through class debates. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 990-995.
- Hà, T. A. and Bellot, A. R. (2020). Assessing storytelling as a tool for improving reading comprehension in the EFL primary classroom. *English Teaching: Practice and Critique*, 19(2), 169-196.
- Hemmati, F. and Kashi, M. (2013). The impact of oral retelling and summary writing techniques on Iranian upper intermediate EFL learners' reading comprehension. *International Journal of English and Education*, 2(2), 42-61.
- Hinh, B. M. and Le, X. M. (2021). EFL high school teachers' and students' perceptions of retell story as a post-reading activity: A case in the Mekong Delta. *International Academic Journal of Education and Literature*, 2(4), 43-48.
- Ikhtiyorovna, K. G. Z. (2023). Mastering the art of effective speaking and reading: strategies for improving speaking and reading skills. *International Journal of Literature and Languages*, 3(10), 32-38.
- Jannah, N. (2019). *Students' perception on the use of short movie media in retelling story at SMAN 4 Pekanbaru* (Doctoral dissertation). Pekanbaru: Universitas Islam Riau.
- Kasim, U. and Raisha, S. (2017). EFL students' reading comprehension problems: Linguistic and non-linguistic complexities. *English Education Journal*, 8(3), 308-321.
- Katamadze, N., Tavazde, L. and Diasamidze, I. (2023). The role of checking retelling in teaching English. *IJAEDU-International E-Journal of Advances in Education*, 8(24), 231-235.
- Leow, R. P. (2020). L2 writing-to-learn: Theory, research, and a curricular approach. In Rosa M. Mancho'n (Ed.), *Writing and language learning: Advancing research agendas*. Amsterdam: John Benjamins.
- Leow, R. P. (2019). Noticing hypothesis. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*. 1-7.
- Leow, R. P. and Driver, M. (2021). Cognitive theoretical perspectives of corrective feedback. In H. Nassaji and E. Kartchava (Ed.). *The Cambridge Handbook of Corrective Feedback in Language Learning and Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Li, S. Y. (2023). A study on senior high school English reading teaching and strategies based on flipped classroom. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 2(1), 723-731.
- Lin, L. F. (2010). The impact of the retelling technique on Chinese students' English reading comprehension. *Asian EFL Journal*, 12(2), 163-191.

- Liu, T. Y. (2022). An analysis of the causes and strategies of senior high school students' English reading disabilities. *Education and teaching*, 6(1), 52-53.
- Liu, Y. R. (2019). Analysis on the problems and solutions in English reading teaching in junior middle school. *Course Education Research*, 7, 98.
- Lopez, M. and White, C. (2024). Corrective feedback in narrative retelling: Effects on students' understanding and performance. *Language Teaching Research*, 28(1), 75-92.
- Mäkinen, L., Soile, L., Ilaria, G. and Sari, K. (2018). Are story retelling and story generation connected to reading skills? Evidence from Finnish. *Child Language Teaching and Therapy*, 34(2), 129-139.
- Martinez-Lincoln, A., Barnes, M. A. and Clemens, N. H. (2021). The influence of student engagement on struggling middle school readers. *Annals of Dyslexia*, 71(2), 322-345.
- Masriyanti, M. (2019). *The effect of using retelling strategy on students' reading comprehension at VIII grade of MTs N Batang Angkola Tapanuli Selatan* (Doctoral dissertation). IAIN Padangsidimpuan.
- Matthews, J. and Yilmaz, D. (2024). What type of noticing occurs in the first 6 months of learning a foreign language? A case of an absolute beginner of Turkish. *Foreign Language Annals*, 1-26.
- Maulidina, V. and Istiara, F. (2022). Improving students' reading comprehension of narrative text through retelling stories strategies at the eleventh grade of SMK Persada Bandar Lampung 2021/2022. *Journal of English Education Students (JEES)*, 4(2), 1-6.
- MOE (Ministry of Education of the People's Republic of China). (2024). *English curriculum standards for senior high schools* (2022 Edition). Beijing: People's Education Press.
- Mohammad, T., Alzubi, A. A. F., Nazim, M. and Khan, S. I. (2023). Assessing the effectiveness of quillbot-mediated instruction in enhancing EFL students' paraphrasing skills. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 101(24), 8349-8357.
- Ngoc Vu, N., Thi Ngoc Lan, P. and Thi Hong Lien, N. (2021). Using story retelling to improve young learners' L2 reading comprehension. *Language Related Research*, 12(3), 25-49.
- Nurjanah, R. L. and Putri, S. R. (2022). The effect of literal comprehension on the higher levels of comprehension in reading skill: a longitudinal case study. In *English Language and Literature International Conference (ELLiC) Proceedings*, 5(1), 471-476.
- Ondog, J. and Kilag, O. K. (2024). A constructivist framework for early grade numeracy: Drawing on Jean Piaget's cognitive development theory. *International Multidisciplinary Journal of Research for Innovation, Sustainability, and Excellence (IMJRIS)*, 1(5), 456-463.
- Pettit, N. T. and Cockriel, I. W. (1974). A factor study of the literal reading comprehension test and the inferential reading comprehension test. *Journal of Reading Behavior*, 6(1), 63-75.
- Ralli, A. M., Kazali, E., Kanellou, M., Mouzaki, A., Antoniou, F., Diamanti, V. and Papaioannou, S. (2021). Oral language and story retelling during preschool and primary school years: Developmental patterns and interrelationships. *Journal of Psycholinguistic Research*, 50, 949-965.
- Regis-Onuoha, A. (2021). The effectiveness of story retelling on junior high school students' reading comprehension and writing. *African Journal of Social Issues*, 4(1), 48-62.
- Rahmah, N. A. L. (2018). *Adbusting: Critical Media Literacy for Teaching Writing Hortatory Exposition Text*. In The 4th English teaching conference, 122-130.
- Riadil, I. G. (2020). Investigating EFL learners' reading comprehension problems and strategies in Tidar University. *Journal of English Language and Language Teaching*, 4(1), 48-58.
- Rifiyanti, H. and Hidayat, S. (2024). Exploring the significance of storytelling and retelling activities in English language learning. *Tamaddun*, 23(1), 135-148.

- Risonar, C. J., Digamon, J., De La Pena, J. and Delima, R. R. (2021). Story retelling (SR) technique in improving reading comprehension of sixth-graders. *JPAIR Multidisciplinary Research*, 46(1), 107-129.
- Roediger, H. L. (2020). Memory retrieval and reconstruction. *Annual Review of Psychology*, 71, 101-128.
- Rudiawan, R and Jupri, J. (2020). Retelling strategy towards students' English reading comprehension at senior high schools. *Journal of Languages and Language Teaching*, 8(4), 432-441.
- Safei, N. H. (2020). The effectiveness of retelling short story towards students' accuracy in speaking skill. *IDEAS: Journal on English Language Teaching and Learning, Linguistics and Literature*, 8(1), 137-144.
- Sahibzada, J., Ahmadzai, Y. M. B., Niaz, A. and Laftah, S. H. (2020). Effects of storytelling on improving EFL students' critical thinking and reading comprehension. *American International Journal of Social Science Research*, 5(1), 33-47.
- Sari, D. P. (2016). An analysis of students' reading comprehension based on the four levels comprehension skills (a study at the second year students of SMAN 10 Bengkulu Academic Year 2014/2015). *Linguists: Journal of Linguistics and Language Teaching*, 3(1), 1-20.
- Setiawan, F. A., Abduh, A. and Baa, S. (2023). The ability of Indonesian undergraduate students in paraphrasing academic writing texts. *Klasikal: Journal of Education, Language Teaching and Science*, 5(3), 607-629.
- Smith, J. and Johnson, A. (2023). The cognitive processes involved in retelling narratives. *Journal of Cognitive Psychology*, 35(2), 134-150.
- Suriani, S. and Yeni, M. (2023). Retelling as a strategy in enhancing students' reading comprehension of recount text: A classroom action research. *Edukasi*, 11(2), 156-165.
- Suseno, N.P., Ainol and Kholili, A. (2023). Applying read, cover, remember, and retell (RCRR) strategy to increase students' reading comprehension of recount text. *SALEE: Study of Applied Linguistics and English Education*, 4(2), 380-392.
- Swanson, H. L. and Lussier, C. M. (2023). Reading comprehension: from the past to the future. *Learning Disabilities Research and Practice*, 38(1), 45-52.
- Syam, H., Loebis, I. A., Nurwatin, N., Srisudarso, M. and Irwansyah, D. (2024). Student perception of the effectiveness of the storytelling method in English learning: quantitative research with a focus on reading skills. *International Journal of Language and Ubiquitous Learning*, 2(1), 382-392.
- Tankersley, K. (2005). *Literacy strategies for grades 4-12: Reinforcing the threads of reading*. Washington, DC: ASCD.
- Vretudaki, H. (2022). Beyond the story structure: Qualitative aspects of retelling. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 8(1), 154-166.
- Wu, J. L. and Yan, Y. W. (2024). Exploring the cultivation path of core competence in senior high School English reading teaching under the background of the new curriculum standards. *Advances in Education*, 14(2), 1231-1237.
- Xia, K. (2012). Problems and countermeasures in current English reading teaching in senior high school. *Journal of Jilin Institute of Education*, 28(5), 91-92.
- Zhang, R. R. (2018). *The research on the application of retelling in teaching English reading in senior high school* (M.A. Thesis). Chongqing Normal University.
- Zou, Y. Y. (2014). *Difficulties and solutions in English reading of high school students* (M.A. Thesis). Zhejiang: Zhejiang Normal University.

The Implementation of Flipped Classroom Instruction to Enhance English Reading Comprehension Skills of Grade 9 Students

Jiradchaya Siriwanna¹ and Prayong Klanrit²

Received: 15 ม.ค. 2568

Revised: 11 มี.ค. 2568

Accepted: 13 มี.ค. 2568

Abstract

This study aims to examine and compare students' English reading comprehension abilities before and after instruction, as well as to investigate their attitudes toward English reading comprehension instruction using the flipped classroom approach. The participants were 30 ninth-grade students from Nong Bua Pittayakarn School in Nong Bua Lamphu Province, under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Loei-Nong Bua Lamphu, during the first semester of the 2024 academic year. The participants were selected through cluster sampling. The research employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. The research instruments included 12 instructional lesson plans, a reading comprehension test, and an attitude questionnaire on English reading comprehension instruction using the flipped classroom approach. The intervention was conducted over 12 weeks, with two hours of instruction per week, totaling 24 hours. Data analysis was performed using descriptive statistics, including mean, percentage, standard deviation, paired-sample t-tests, and dependent t-tests. The findings of the study can be summarized as follows: 1) The students' mean score in English reading comprehension before instruction was 15.63, equivalent to 39.08%, while their mean score after instruction was 30.07, equivalent to 75.18%. A statistical analysis of the mean score differences revealed that students' post-instruction reading comprehension ability exceeded the 70% criterion and was significantly higher than their pre-instruction ability. 2) The students' attitudes toward English reading comprehension instruction using the flipped classroom approach were at a positive level.

Keywords: The flipped classroom approach, English reading comprehension, Students' attitude

Background of the Study

English is the most widely spoken language worldwide, serving as a key tool for global communication and access to knowledge. Gunderson, Silva and Chen (2010) state that English plays a significant role in facilitating access to knowledge. Similarly, Thailand recognizes the importance of English and emphasize teaching it in four key skills: listening, speaking, reading, and writing, with reading being considered particularly crucial in the modern era (Ministry of Education, 2008). Reading is an essential skill that plays a significant role in our lives. It fosters wisdom and creativity, helps in self-development, and enables individuals to adapt to society peacefully. Additionally, reading can relieve stress caused by work and daily activities. Therefore, reading is not just about the ability to read but also about applying the knowledge gained to everyday life.

Reading books has a significant impact on a child's development and serves as a crucial foundation for lifelong learning. The earlier children are encouraged to become familiar with books and reading, the more likely they are to develop positively and be well-prepared for learning. Reading also enhances thinking skills

¹ Student of Teaching English to Speakers of Other Languages Department Faculty of Humanities and Social Sciences, UdonThani Rajabhat University, Email: bravoyong248@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D. of Teaching English to Speakers of Other Languages Department Faculty of Humanities and Social Sciences, UdonThani Rajabhat University, Email: pklanrite@hotmail.com

and stimulates imagination. However, many students struggle with reading comprehension due to ineffective instructional methods. According to the Academic Department Ministry of Education (2002) Thai students face additional challenges such as limited English vocabulary and insufficient exposure to extracurricular reading practice. Similarly, in Nongbuapittayakarn School which is located in Nong Bua Lam Phu. There are 3,602 students facing challenges in reading comprehension. In the 2023 academic year, grade 9 students scored an average of 32.36 %in the English O-NET which is significantly below the national standard of 50 .%Similarly, their overall English evaluation score was 32.50%, reflecting performance below the intended standard (Nongbuapittayakarn School, 2023)

According to the literature reviews, numerous effective strategies have been identified to enhance students' English reading comprehension, including the flipped classroom approach. Bergmann & Sams (2012) describe it as a method where traditional in-class lectures are replaced with interactive activities, while lecture content is assigned as homework. Pyzdrowski and Shambaugh (2014) highlight that this approach restructures conventional teaching by prioritizing active, in-class engagement. Furthermore, Walker, Tan and Koh (2020) emphasize that it empowers students through self-directed learning and improved instructional materials, enabling them to build knowledge independently.

Due to the above-mentioned issues, the researcher would like to use the flipped classroom approach to enhance students' proficiency in English reading comprehension. Then compare the English reading comprehension ability of Mathayomsuksa 3 students before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach and investigate students' attitudes toward teaching English reading comprehension. Furthermore, the researcher aims to gain effective examples of lesson plans and to provide guidelines for English teachers to develop their abilities in using the flipped classroom approach.

Purposes of Study

1. to study and compare the English reading comprehension ability of Mathayomsuksa 3 students before and after learning through the flipped classroom approach.
2. to examine students' attitudes toward teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach.

Hypotheses of the Study

1. The students' English reading comprehension ability using the flipped classroom approach will be higher than the set criterion of 70 percent.
2. The students' English reading comprehension ability of Mathayomsuksa 3 students after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach will be higher than before.

Scope of the Study

1. Variables

1.1 Independent variable

The independent variable was teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach.

1.2 Dependent variables

The dependent variables included:

1.2.1 English reading comprehension ability,

1.2.2 attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach.

Research Methodology

This study was experimental research with a one-group pretest-posttest design.

1. Population and Sample

1.1 Population

The population in this study was 615 students in grade 9, 17 classrooms at Nongbuapittayakarn School, Nongbualamphu Province, under the Secondary Educational Service Area Office Loei-Nongbualamphu, who were studying in the first semester of 2024 academic year.

1.2 Sample

The sample for this study consisted of 30 students of grade 9/12 who were enrolled in English (E23101) in the first semester of the 2024 academic year at Nongbuapittayakarn School, Nongbualamphu, under the Secondary Educational Service Area Office Loei-Nongbualamphu. The students were obtained by cluster random sampling.

2. Instrumentation

Three research instruments were utilized to carry out this study as follows:

The process of creating a lesson plan for teaching English reading comprehension ability could be explained in the following stages as follows:

2.1 Lesson plans

2.1.1 Examine the criteria and standards outlined in the English Curriculum of 2008 to guide the development of instructional materials.

2.1.2 Select from a variety of student textbooks and educational resources material connected to teaching English reading comprehension that complies with the Basic Curriculum of 2008 and was appropriate for the student's proficiency level.

2.1.3 Design the 12 lesson plans following the standards in each topic.

2.1.4 Submit the modified lesson plans to three specialists in the field of English teaching for them to assess the accuracy and orientation between the objectives and learning activities. The experts reviewed the lesson plans based on the teaching procedures established by the researcher. The ratings provided by the three experts were categorized into three levels. (Saiyos & Saiyos, 2000)

+ 1 means sure that this component of a lesson plan is correct and relevant to other components.

0 means unsure that this component of a lesson plan is somewhat correct and relevant to other components.

-1 means sure that this component of a lesson plan is incorrect and irrelevant to other components.

2.1.5 Revise the lesson plans based on the three experts' recommendations.

2.1.6 Conduct a pilot study with 42 grade 9 students who were not part of the sample group, during the first semester of the 2024 academic year at Nongbuapittayakarn School.

2.1.7 Modify the lesson plans according to the insights gathered from the pilot study, and then put them into action within the 12 weeks teaching experimental program.

2.2 An English reading comprehension test

The researcher designed the English reading comprehension test to evaluate students' proficiency in the language.

2.2.1 Pretest/Posttest

2.2.1.1 Review the evaluations and assessments for the English reading comprehension test then analyze the English reading course's content and quality of learners.

2.2.1.2 Create 60 items for the English reading comprehension test.

2.2.1.3 Submit the created test to a thesis advisor to verify its accuracy and the coherence of the exam's objectives and items.

2.2.1.4 Test was revised in accordance with the thesis advisor's suggestions, and then three experts reviewed them for validity in terms of content, language, and question accuracy. The criteria are as follows (Saiyos & Saiyos, 2000):

+1 meansure that the test item is correct and appropriate to objectives.

0 means unsure that the test item is somewhat correct and appropriate to objectives.

-1 means sure that the test item is incorrect and inappropriate to objectives. After that, the collect scores from the three experts were analyzed for the Index of Item Objective Congruence (IOC) which was 1.00 for all items.

2.2.1.5 Revise the test according to the experts' advice and submit to the thesis advisor for rechecking it. Following that, pilot study was conducted with 42 non-sample students. Then 40 test items were chosen after that. The pilot study's items difficulty values were 0.46-0.70 and discrimination was 0.20-0.66. The reliability of the test was 0.89.

2.2.1.6 Use the final form of the test with the sample.

2.3 The attitude questionnaire for studying students' attitudes toward teaching

English reading comprehension using the flipped classroom approach.

2.3.1 Study the various theories that explore the role of attitudes in assessing and evaluating English curriculum.

2.3.2 Create 25 items for a questionnaire about the student's attitude towards the material, using a five-point Likert scale with the options strongly agree, agree, unsure, disagree, and strongly disagree. (Best & Kahn, 2006).

2.3.3 Choose 20 questions from the attitude questionnaire which all items have an Index of Item Objective Congruence (IOC) score of 1.00.

2.3.4 Give the attitude questionnaire to the sample after the teaching program. Then the students read each question and answer the questions based on five-point Likert scale.

3. Data Collection

The researcher's purposes in conducting the study were to study and compare the English reading comprehension ability of grade 9 students before and learning through the flipped classroom approach and to examine students' attitudes toward teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach. As a result, the researcher carried out data collection during the academic year 2024 first semester. The details were as follows:

3.1 Before engaging in the flipped classroom, the students complete a 40-item English reading comprehension test for an hour.

3.2 For a total of 24 hours over 12 weeks, the teaching was carried out in accordance with the 12 lesson plans.

3.3 The 40-item posttest, which was the same test as the pretest, was given to students after the entire teaching process utilizing the flipped classroom approach was finished.

3.4 The attitude questionnaire was used to investigate the students' attitude towards teaching English using the flipped classroom approach.

4. Data Analysis

Using appropriate statistics for each constructed research tool, the data gathered from those tools were examined as follows:

4.1 The process of data analysis

The following three steps were implemented to analyze the data:

4.1.1 The researcher analyzed the data to study the teaching English reading comprehension of grade 9 students using Mean ($\bar{X}$), percentage, and Standard Deviation (S.D.).

4.1.2 The researcher analyzed the data to study and compare the English reading comprehension ability of Mathayomsuksa 3 students before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach using t-test for Dependent Samples.

4.1.3 The researcher analyzed the data to explain the students' English reading comprehension ability using the flipped classroom approach was significantly different at the .01 level. The post-test score was significantly higher than the set criterion of 70 percent using One-sample t-test.

4.1.4 The researcher analyzed the data to study the students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach Mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.).

4.2 The Statistics Used in the Study

The statistics were used to analyze the information from the student attitude questionnaire and the English reading comprehension test as follows:

4.2.1 The basic statistics used to analyze the data included:

4.2.1.1 The entire class utilized percentage to evaluate how well the English reading comprehension test worked.

4.2.1.2 Mean ($\bar{X}$) and Standard Deviation (S.D.) were used for analyzing the scores of the pretest, posttest, and the students' attitudes.

4.2.2 The statistics used to analyze hypotheses

4.2.2.1 The first hypothesis compared the students' pretest scores with the criterion of 70 percent using One-sample t-test, analyzed by using SPSS program.

4.2.2.2 The second hypothesis compare between the students' pretest and post-test scores using t-test for Dependent Samples, analyzed by using SPSS program.

4.3 Criteria in Data Interpretation

The criteria for analyzing the results of the student's attitudes toward teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach were studied in order to draw the following conclusions and interpret the data (Saiyos & Saiyos, 2000). Interpretation of score was shown as follows:

The average scores 4.50-5.00	means	Very good
The average scores 3.50-4.49	means	Good
The average scores 2.50-3.49	means	Fair
The average scores 1.50-2.49	means	Poor

The average scores 0.50-1.49

means

Very poor

Results

The purposes of this research were to study and compare the English reading comprehension ability of grade 9 students before and after learning through the flipped classroom approach and to examine students' attitudes toward teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach. The findings of data analysis of the study as follows:

1. Results of the study and comparison of the English reading comprehension ability of grade 9 students before and after learning through the flipped classroom approach
2. Results of a study of students' attitudes toward teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach

Results of the Study and Comparison of Scores on English Reading Comprehension Ability Before and After Studying English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach

1. The results of the students' English reading comprehension ability of grade 9 students at Nongbuapittayakarn School before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach are displayed in Table 1.

Table 1 Mean, Standard Deviation and Percent of English Reading Comprehension Ability Before and After Studying English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach of grade 9 Students at Nongbuapittayakarn School. (Cont'd)

number	pretest		posttest	
	Score (40 scores)	percent	Score (40 scores)	percent
$\bar{X}$	15.63	39.08	30.07	75.18
S.D.	3.90	-	3.00	-

From Table 1, it was found that the students' pretest mean score on English reading comprehension ability was 15.63 or 39.08 percent and the posttest mean score was 30.07 or 75.18 percent.

A comparison of scores on English reading comprehension ability after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach of grade 9 students with the set criterion of 70 percent using a one-sample t-test is presented in Table 2.

Table 2 Mean, Standard Deviation, Percent and a Comparison of the Students' English Reading Comprehension Ability After Studying English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach and a Set Criterion of 70 Percent

Test	n	$\bar{X}$	S.D.	70 percent	t
posttest	30	30.07	3.00	28	3.82**
** p ≤ .01					

Table 2 Shows that the students' posttest mean score on English reading comprehension ability was 30.07. The results can be explained that the students' English reading comprehension ability after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach was significantly different at the .01 level. The post-test score was significantly higher than the set criterion of 70 percent.

2. The results of the comparison of scores for English reading comprehension ability before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach of grade 9 students using t-test for Dependent Samples is shown in Table 3.

Table 3 Mean, Standard Deviation, Percent and a Comparison of Pretest and Posttest Mean Scores of the students' English Reading Comprehension Ability Before and After Studying English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach

Test	n	$\bar{X}$	S.D.	70 percent	t
pretest	30	15.63	3.90	39.08	20.10**
posttest	30	30.07	3.00	75.18	
** p ≤ .01					

Table 3 Shows that the students' pretest mean score on English reading comprehension ability was 15.63 or 39.08 percent and the posttest was 30.07 or 75.18 percent. The results indicated that the students' English reading comprehension ability before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach was significantly higher than the prior one at the .01 level. Results of an Investigation of Students' Attitude towards Teaching English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach

Results of a Studying of Students' Attitude towards Teaching English Reading Comprehension Using the Flipped Classroom Approach

The researcher explained students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach by the student's attitude questionnaire which consists of 20 items to study the attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach. The attitude questionnaire utilized a five-point Likert's rating scale. The questionnaire was administered after completing the teaching program.

Table 4 Mean, Standard Deviation and Investigation of Students' Attitude towards Teaching English Reading Comprehension Ability Using the Flipped Classroom Approach of grade 9 Students

questionnaire	n	$\bar{X}$	S.D.	interpretation
students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach	30	4.21	0.30	Good

Table 4 illustrates that the mean of students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach was at 4.21. It indicates that students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach was at a good level.

Discussion

This study was experimental research with a one group pretest-posttest design. This research aimed to study and compare students' English reading comprehension ability before and after studying English reading comprehension using the flipped classroom approach. The results of the study can be discussed as follows:

1. The results of the study of English reading comprehension ability of grade 9 students at Nongbuapittayakarn School before and after learning through the flipped classroom approach showed that the students' pretest and posttest mean scores were 15.63 or 39.08 percent and 30.07 or 75.18 percent respectively. The results revealed that the posttest mean score was higher than the set criterion of 70 percent which was in accordance with the first hypothesis.

The study revealed that employing the flipped classroom approach was highly effective in improving students' English reading comprehension. The pretest results showed that the students initially had a low level of reading ability, mainly due to limited language knowledge, inadequate reading strategies, and insufficient reading practice outside of class. After implementing the flipped classroom approach as outlined by Bergmann and Sams (2012) over a 12-week period, students showed significant improvement in their reading comprehension. The flipped classroom approach proves to be highly effective in enhancing students' English reading comprehension skills by integrating outside-class reading assignments with engaging in-class activities.

2. The results of the comparison of the students' scores on English reading comprehension before and after learning through the flipped classroom approach indicates that the students' reading comprehension ability was significantly different at the .01 level. The post-test mean score was higher than that of the pretest which was in accordance with the second hypothesis. This may be due to the following reasons: The flipped classroom approach is an instructional method that fosters learner-centered activities both inside and outside the classroom. Students engage actively by reading individually before class and collaborating on readings

during class. As Mehring (2015) defines that the flipped classroom approach is a student-centered learning activity that supports understanding the influences, motivations, challenges, and advantages of integrating technology with this instructional method. It also assists teachers in creating student-centered courses by sharing the experiences of students who have participated in a flipped course. To enhance the effectiveness of the flipped classroom approach, incorporating group discussions can be highly beneficial. These activities allow students of varying abilities to collaborate within groups, making the learning process more accessible and understandable.

The findings associated with Hasanah and Arifani (2018) conducted research on the use of the flipped classroom approach for teaching reading in an ESP (English for Specific Purposes) class. The study aimed to evaluate the impact of incorporating video-based materials shared via Telegram on ESP students' reading comprehension. A quasi-experimental design was employed, involving 49 accounting students in a D1 Equivalent English program as the treatment group and 37 informatics engineering students who received traditional instruction as the control group. The data were analyzed using the Mann-Whitney test and the Wilcoxon signed-rank test. Results from the Mann-Whitney test indicated a significant improvement in the post-test scores of both groups, while the Wilcoxon signed-rank test revealed that the treatment group performed significantly better than the control group. These findings demonstrate that the flipped classroom approach was highly effective in improving ESP students' reading comprehension. The study concluded that implementing the flipped classroom method supports students in becoming autonomous learners and mastering ESP reading materials more effectively.

Chuaysaeng (2021) conducted a study on enhancing English reading comprehension through the flipped classroom approach. The research involved 20 grade 9 students from Bantatprachanukool School in Banphue, Udon Thani, during the second semester of the 2021 academic year under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 4. The findings revealed that the students' posttest scores in English reading comprehension surpassed the benchmark of 70% and showed significant improvement compared to their pretest scores. Additionally, the students demonstrated a positive attitude toward learning English reading comprehension through the flipped classroom approach, rating it at a good level.

Sittirach and Sroinan (2022) conducted a study to evaluate and compare the English reading comprehension skills of grade 10 students before and after using the flipped classroom approach. The research also aimed to explore students' attitudes toward learning English reading comprehension through this method. The study involved 30 grade 10 students from Nongwuasopittayakhom School in Udon Thani, selected using cluster random sampling during the first semester of the 2022 academic year. Employing a one-group pretest-posttest design, the researchers utilized 12 lesson plans, an English reading comprehension test, and an attitude questionnaire. Over a 12 weeks period, students received two hours of instruction per week, amounting to 24 hours in total. Data were analyzed using mean scores, percentages, standard deviation, dependent sample t-tests, and one-sample t-tests. The findings revealed that the students' mean pretest score for reading comprehension was 11.47 (28.67%), while their mean posttest score rose significantly to 33.67 (83.83%), surpassing the 70% benchmark. Additionally, students' attitudes toward learning English reading comprehension through the flipped classroom method were rated as highly positive.

3. The result of students' attitude towards teaching English reading comprehension using the flipped classroom approach presents that the mean of students' attitude was at 4.21. It indicates that the students' attitude was at a good level.

The flipped classroom approach to teaching English reading comprehension encourages active student participation by incorporating various learner-centered activities both inside and outside the classroom to

improve their reading skills. Before class, students engage independently with the reading material and supplementary resources like videos and PowerPoint presentations, identifying unfamiliar words, writing main ideas and supporting details, and generating questions for in-class discussions. This preparation allows them to better understand and complete assignments at home. During class, a collaborative and stimulating environment fosters interest in language learning. Students work individually and in groups with mixed abilities, revising and refining their assignments through group discussions and teacher feedback.

In addition, students can take responsibility for assisting one another in completing group work. After class, they can create summaries using tools like mind maps or drawings to visualize the reading material, proudly sharing their work on noticeboards or social media. According to Bergmann and Sams (2012), the flipped classroom approach enhances student interaction, encouraging active learning through various forms of management, such as group discussions. This approach offers students the chance to collaborate, support one another, and develop strong working groups. The results indicated that students' English reading comprehension abilities improved after learning through the flipped classroom approach, primarily due to their interest in the reading process. A positive attitude towards English reading instruction enables students to actively participate, leading to higher achievement in language learning. As Krashen (1981) notes, students' attitudes are closely tied to their success in language learning. Whether positive or negative, these attitudes significantly influence their behavior and learning outcomes. The findings align with Tessa and Lornklang (2021) investigated the use of a flipped classroom approach, incorporating Google Sites, to teach English listening skills to eleventh-grade students. The findings revealed that students held highly favorable views toward learning English through this method. Furthermore, the students' attitudes toward English reading comprehension, when taught using the flipped classroom approach, were also rated positively.

In summary, the flipped classroom approach is an effective teaching method for improving English reading skills, as it supports both individual and group learning. After engaging with English reading comprehension through this approach, students showed significant improvement in their reading abilities. This is because active learning activities encouraged them to enhance their skills and become more independent learners. Moreover, students expressed a positive attitude towards learning English reading comprehension through the flipped classroom method, with their feedback reflecting a high level of satisfaction.

Suggestions

1. Suggestions to apply in the field

In order to use flipped classroom approach to improve English reading comprehension ability of grade 9 students, the researcher proposes the following recommendations as follows:

1.1 The research results indicated that students' posttest scores exceeded the set criterion of 70 percent, and their reading comprehension ability improved significantly compared to their pretest scores. As a result, English teachers should consider using the flipped classroom approach to improve students' reading comprehension ability.

1.2 Based on the research findings, students' attitudes toward using the flipped classroom approach for teaching English reading comprehension revealed that this approach engages their attention both in and out of the classroom. The pre-class activities stimulated their prior knowledge and experiences before attending class, while the in-class activities encouraged collaborative learning, where students supported each other in completing group assignments. As a result, providing alternative materials can help foster active learning and better equip students with prior knowledge for in-class discussions.

2. Suggestions to apply in the future research

According to the results discussed earlier, some suggestions were proposed for further studies.

2.1 Researchers should investigate using the flipped classroom approach to develop other English language skills: speaking, listening, and writing.

2.2 Researchers should apply the flipped classroom approach to other subjects and other students' levels.

2.3 The researchers should design new activities in the teaching steps of the flipped classroom approach.

References

- Academic Department, Ministry of Education. (2002). *Basic education curriculum 2002*. Bangkok: Express Transportation Organization of Thailand.
- Bergmann, J. and Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. Washington, DC: International Society for technology in Education.
- Best, J. W. and Kahn J. V. (2006). *Research in education* (10th ed.). Boston: Pearson Education.
- Chuayseang, A. (2021). Using the flipped classroom approach to improve Matthayomsuksa 3 students' English reading comprehension ability. Master of Arts Thesis in Teaching English to Speakers of Other Languages. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Gunderson, L., D'Silva, R. and Chen, L. (2010). *Second language reading disability: international themes*. New York: Routledge.
- Hasanah, I. and Arifani, Y. (2018). The Effect of Flipped Classroom toward ESP Students Reading Comprehension. In Proceedings of the Borneo International Conference on Education and Social Sciences, 1(1), 226-236.
- Krashen, S.D. (1981). *Second language acquisition and second language learning*. Oxford: Pergamon.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitude. *Achieves of Psychology*, 140(1), 155.
- Mehring, J. (2015). *Innovation in flipping the language classroom: Theories and practice*. Singapore: Singapore.
- Miller, M. D., Linn, R. L. and Gronlund, N.E. (2009). *Measurement and assessment in teaching* (10th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Ministry of Education. (2008). *Basic education curriculum 2001*. Bangkok: Kurusapa Lardprao Publishing.
- Nongbuapittayakarn School. (2023). *Reports for Academic Year 2023*. Nong Bua Lam Phu: office of the Basic Education Commission.
- Pyzdrowski, L. and Shambaugh, N. (2014). *Promoting active learning through the flipped classroom model*. Hershey: Information Science Reference.
- Saiyos, L. and Saiyos, A. (2000). *Educational research techniques* (6th ed.). Bangkok: Suviriyasarn.
- Sittirach and Sroinam. (2022). Using Flipped Classroom to Improve Matthayomsuksa 4 Students' English Reading Comprehension Ability. *Udonthani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Science*, 11(2), 191-208.
- Tessa, C. and Lornklang, T. (2021). Effects of Teaching English Using a Flipped Classroom Learning Approach with Google Sites on the Listening Ability of Eleventh-Grade Students. Master Student, Department of Teaching English as a Foreign Language, Graduate School, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

Walker, Z., Tan, D. and Koh, N. K. (2020). *Flipped classroom with diverse international perspectives*.

Gateway East: Spring Nature.

Williams, E. (1994). *Reading in the language classroom*. London: Macmillan.

แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

Guidelines for Managing Learning Technology in Digital Age in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao

นันทิยา โพธิ์สิงห์¹, กัญกร เอี่ยมพญา² และ สรรเสริญ หุ่นแสน³
Nanthiya Phosing¹, Kanporn Aiempaya² and Sansern Hunsan³

Received: 12 ต.ค. 2567

Revised: 6 ม.ค. 2568

Accepted: 8 ม.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 302 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด และ 2) แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน คือ การส่งเสริมวิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของครูร่วมกับเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง คือ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลกิจกรรมในการพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด คือ ส่งเสริมให้มีกระบวนการในการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ และด้านการส่งเสริมการบูรณาการ คือ ส่งเสริมการใช้ประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: แนวทาง, การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of managing learning technology in the digital age in schools, and 2) investigate guidelines for managing learning technology in the digital age in schools. A mixed-methods research approach was employed. The samples were 302 school administrators and teachers from schools under the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao, and 8 key informants who participated

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
อีเมล: Phosingnanthiya@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
อีเมล: Kanporn2512@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
อีเมล: Sansern.hun@rru.ac.th

¹ A Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Email: Phosingnanthiya@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Chairperson in Educational Administration program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Email: Kanporn2512@gmail.com

³ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Email: Sansern.hun@rru.ac.th

in a focus group discussion. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98. Basic statistics used for data analysis included frequency, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows:

1) The overall level of managing learning technology in the digital age in schools was high. Considering each aspect separately, it was found that the promotion of integration had the highest mean, followed by the promotion of self-development, the promotion of teaching methods, and the promotion of thinking skills, respectively, with the latter having the lowest mean. 2) Guidelines for managing learning technology in the digital age in schools included: Promoting teaching methods by aligning learning management techniques with teachers' needs and integrating technology; Promoting self-development by encouraging evaluations of activities related to technological self-improvement; Promoting thinking skills by fostering systematic processes for inquiry and innovative problem-solving; and Promoting integration by applying experiences, knowledge, and skills to learning management.

Keywords: Guidelines, Managing learning technology, Digital age

บทนำ

ยุคดิจิทัลเป็นยุคของเทคโนโลยีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอันนำไปสู่การปรับตัวของฐานความรู้ เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์จะให้ความสำคัญต่อการใช้ความรู้และนวัตกรรมของความรู้ก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ประกอบกันเป็นสารสนเทศที่มีความสะดวก รวดเร็วและนำไปประยุกต์ได้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับองค์กรต่าง ๆ ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในภาวะไร้พรมแดน การก้าวกระโดดของเทคโนโลยีนำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกสิ่งทุกอย่าง เนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านโปรแกรม แอปพลิเคชันใช้งานร่วมกับเครื่องคอมพิวเตอร์ และสามารถเคลื่อนที่ไปพร้อมกับผู้ใช้งาน ได้ตลอดเวลา ในการประมวลผลข้อมูลและแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลขององค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการสื่อสารที่ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน รวมไปถึงด้านการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศเนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการคิด ปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ๆ (นวิรัตน์ ไวมขภู, 2560) ซึ่งการเรียนรู้โลกแห่งยุคดิจิทัลเป็นการสร้างองค์ความรู้ผ่านลงไป ในเครือข่ายออนไลน์ ที่เกิดจากการสร้างเนื้อหาพร้อมกัน โดยมีการแบ่งปันความรู้ปรับปรุงและขยายเนื้อหา จนเป็นนวัตกรรม เนื้อหาการจัดการเรียนรู้แบ่งปันไปทั่วโลก จะช่วยฝึกฝนเด็กรุ่นใหม่ให้รู้จักค้นคว้าพร้อมกับการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายทั่วโลก โดยข่าวสารที่มีการถ่ายทอดเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างกว้างขวาง ครูเป็นเพียงผู้คอยเฝ้ามอง และแก้ไขข้อผิดพลาดไม่ให้ผู้เรียน ออกนอกกลุ่มนอกทาง สามารถเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ที่เชื่อมโยงเข้าหากันเป็นการเปิดกว้างสำหรับทุกคนในโลกไม่เฉพาะแต่ในห้องเรียน (อติพร เกิดเรือง, 2560)

การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลจึงต้องมีหลักสูตรที่แตกต่างจากเดิม เพราะความก้าวหน้ายุคดิจิทัลและแนวคิดทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ผ่านข้อมูลสารสนเทศสำหรับคนยุคใหม่ โดยมีวิธีการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ได้หลากหลายอย่างรวดเร็ว หลักสูตรยุคใหม่ จึงเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเข้าถึง มีการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศผ่านระบบออนไลน์ด้วยทักษะการคิดที่ซับซ้อนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล มากกว่าการเน้นการเรียนรู้ ในเนื้อหา ซึ่งสามารถสืบค้นผ่านเครื่องมือเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองจากเครือข่ายออนไลน์ Higgins (2018, อ้างถึงใน จิตติมา วรณศรี, 2564) กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ในการส่งเสริม จัดทำ และสนับสนุนการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่เน้นให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับแนวทางตามนโยบายการจัดทำแผนการศึกษา แห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ความสำคัญของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายังนำไปสู่การพัฒนาในเรื่อง ของปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของไทยว่าจุดอ่อนยังคงเป็นเรื่องการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และรวมไปถึง เทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อีกทั้งทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยังต้องการ

ให้หน่วยงานมุ่งเน้นการประกันโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การมีงานทำ เพื่อสร้างผลงานภายใต้บริบทเศรษฐกิจ สังคมของประเทศและของโลก ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัตภายใต้สังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 15 ปีข้างหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ทักษะการใช้เทคโนโลยีของครูมีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมครูให้มีความรู้และเข้าใจในด้านต่าง ๆ ในยุคของการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การอบรม การนิเทศ การให้คำแนะนำ และการพัฒนาการใช้ทักษะเทคโนโลยี เพื่อนำไปสอนผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ ในเนื้อหา สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งครูยุคปัจจุบันสามารถค้นคว้าหาความรู้ในด้านการสื่อสาร ปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน เพื่อใช้พัฒนาระบบการทำงาน หรือระบบงาน ในองค์กรให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมความสามารถทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การใช้ เข้าใจ การสร้าง รวมไปถึง การเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัญสุชา บุญขันตินาด, 2561) การดำรงชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีนำมาสู่การเกิดความเสี่ยงในการใช้ชีวิตกับภัยคุกคามที่แฝงมาบนโลกออนไลน์ ถือเป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ อันมีผลต่อสังคมในการสร้างโอกาสการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในโลกยุคดิจิทัล ควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัยทั้งตนเองและสังคม (นิตยา วงศ์ใหญ่, 2560) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีต่อผู้เรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสามารถใช้เทคโนโลยีให้มีประโยชน์ ผ่านช่องทางสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคสมัยปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงการปรับตัวและส่งเสริมครูให้เหมาะสมตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนและทำความเข้าใจ นวัตกรรมใหม่ ๆ และสร้างเสริมทักษะเทคโนโลยี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในยุคดิจิทัลนั่นเอง ดังนั้นการพัฒนา ครูทุกระดับให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี และการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นกำลังและเป็นรากฐานในการ พัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (วินิตา แซ่ลิ้ม, 2563)

การบริหารของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของครูในการให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติหน้าที่ ในการบริหารงานเทคโนโลยีของสถานศึกษา โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร มีการพัฒนาการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารงานในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาก้าวหน้าทันเทคโนโลยีอย่างมี ประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จะต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการจัดการเรียนรู้ของครู ถือเป็นหัวใจสำคัญ ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู (ชวัลลภสิริ กะสินรัมย์, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ และสามารถดำเนินชีวิตได้ในอนาคต ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตลอดจนขับเคลื่อนพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษามีปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ ครู เนื่องจากครูเป็นผู้ขับเคลื่อนและนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีครูรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ราชการให้เป็นไปตามนโยบายแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการกระทรวงศึกษาธิการ ครูทำให้การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยให้ทุกส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ องค์กรกลาง บริหารงานบุคคล โดยที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการนำแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลไปปรับใช้ในการพัฒนาเสริมสร้างกำลังคน เพื่อให้ข้าราชการ และบุคลากรภาครัฐ เร่งพัฒนาตนเองและสนับสนุนการพัฒนาผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง (สรุจภูมิ ยัญญลักษณ์, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีมัธยมศึกษาจะเชิงเทรายังพบปัญหาของครูผู้สอนยังขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดทำสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนบางส่วนไม่สามารถออกแบบสื่อดิจิทัลที่มีนวัตกรรมใหม่ค่อนข้างน้อย สำหรับการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยี มีความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ของผู้เรียน ตลอดจนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีของครู เพื่อการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักการที่เหมาะสม และปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา จึงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
จะเชิงเทรา ว่าให้พัฒนาครูโดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา, 2565)

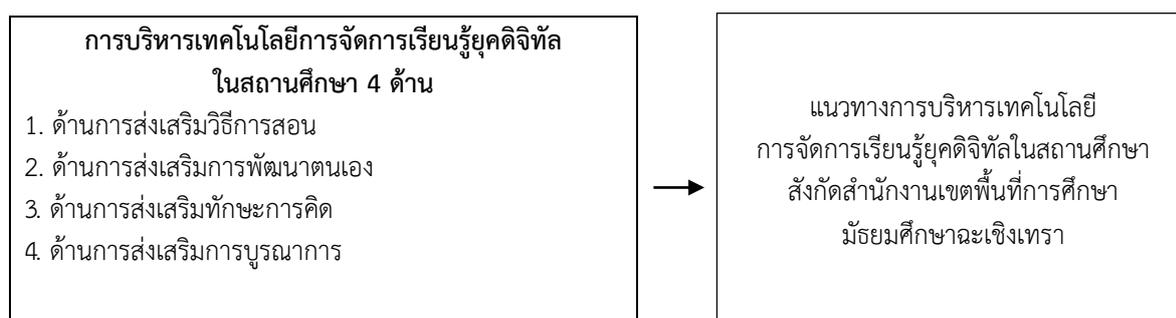
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหาร
เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา เพื่อนำผลที่ได้
ไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครูภายในสถานศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียน มีคุณภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการเป็นกรอบแนวคิดแนวทางการบริหารเทคโนโลยี
การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของ Hall, Hodges and Haydu
(2015), Higgins (2018), Robbins & Coulter (2018), จินฉนวน ปรโคทัง (2561), สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555),
ธีระ รุณเจริญ (2562), ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2564), จิตมา วรณศรี (2564), วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2564), สีนารถ
บุญเลิศฤทธิ์ (2565) โดยเลือกด้านที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิด โดยการสังเคราะห์ พบว่า การบริหาร
เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมวิธีการสอน 2) การส่งเสริมการพัฒนา
ตนเอง 3) การส่งเสริมทักษะการคิด 4) การส่งเสริมการบูรณาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการ
เรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์
ระหว่าง ตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 สถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,377 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูในสถานศึกษา จำนวน 287 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 302 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 สหวิทยาเขต ได้แก่ สหวิทยาเขตเบญจมาศราชรัฐ สหวิทยาเขต ดัตตรุณี สหวิทยาเขตพนมสารคาม (พนมอดุลวิทยา) และสหวิทยาเขตแก้วโกวิท

ขั้นที่ 2 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละสหวิทยาเขต โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ตามอัตราส่วนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง 1,377: 302

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) จำแนกตามสหวิทยาเขต ของสถานศึกษา จนได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนทั้งหมด 302 คน

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สหวิทยาเขต	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู
1. เบญจมาศราชรัฐ	7	19	395	4	87
2. ดัตตรุณี	7	14	270	3	59
3. พนมสารคาม (พนมอดุลวิทยา)	8	21	347	5	76
4. แก้วโกวิท	7	14	297	3	65
รวม	29	68	1,309	15	287

1.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.2.2.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.2.2 ศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา จำนวน 1 คน ซึ่งเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการบริหาร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.2.4 หัวหน้างานเทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา จำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์สอนในสถานศึกษามัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967)

- 5 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.1 ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จังหวัดร้อยเอ็ด รวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบ หรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการวิจัยและตัวแปรทุกตัว ตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย

2.3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว และข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: index of item-objective congruence) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .98

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 302 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 เขียนคำร้องต่อบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูทางระบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัยทางระบบออนไลน์ เช่นเดียวกัน และสามารถเก็บข้อมูลคืนมาได้ 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.2 ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์และนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

- 4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแปลค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของชูศรี วงศ์รัตน์ (2564) ดังนี้
- 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 4.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผล

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

แนวทางการบริหารเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา	n = 302		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน	4.31	0.87	มาก	3
2. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง	4.32	0.86	มาก	2
3. ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด	4.29	0.89	มาก	4
4. ด้านการส่งเสริมการบูรณาการ	4.33	0.86	มาก	1
รวม	4.31	0.87	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับของการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.87) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการบูรณาการ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.86) มากที่สุด รองลงมา คือ การส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.86) ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.87) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.89)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา 4 ด้าน โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 1 คน ศึกษาในเทศก์ 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน และหัวหน้างานเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน สรุปได้ดังนี้

ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล มีการจัดซื้อ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ให้มีความพร้อมเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมครูให้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษา มีการสร้างแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีทางเลือกในการใช้งาน มีการนิเทศ ติดตามดูสภาพจริงการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำคำติชมไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีตัวอย่างแผน ตัวอย่างสื่อด้านเทคโนโลยีให้ครูได้เห็นในการจัดการเรียนการสอน ว่ามีการใช้เทคโนโลยีอย่างไร มีตัวอย่างแผน ตัวอย่างสื่อ ด้านเทคโนโลยีครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ เพื่อครูจะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการ

เรียนการสอนได้ มีการทำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปปรับปรุง การสอนให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ด้วยวิธี ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ ออนไซต์ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะ เมื่อมีความรู้แล้วต้อง มีทักษะในการนำความรู้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการใช้งานอย่างปลอดภัย มีการส่งครู และบุคลากรเข้ารับการอบรมและ บุคลากรยังต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากหนังสือ บทความต่าง ๆ มีการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ผู้เรียน เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเรื่องที่ครูต้องเรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากร มีการประเมินตนเอง ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อนำไปพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป

ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีส่งเสริมการนำเทคโนโลยี มาออกแบบกิจกรรม ผ่านรายวิชาโครงการ รายวิชาวิทยาการคำนวณ เพื่อออกแบบให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และฝึกแก้ปัญหา ส่งเสริมการบริหาร เทคโนโลยีด้านทักษะการคิดโดยการแชร์ความรู้ผ่านพื้นที่ออนไลน์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันบนพื้นที่ออนไลน์ ส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่น ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีไปใช้กับงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งเสริม กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการคิดนอกกรอบ เน้นสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และยังส่งเสริมทักษะการคิดโดยการทำงาน ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเป็นทีมเพื่อฝึกการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ด้านการส่งเสริมการบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากร บูรณาการโดยใช้ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือนำเทคโนโลยีมาใช้ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ ครูและบุคลากรแชร์ข้อมูลกันผ่านประสบการณ์ ทักษะ และความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ต่าง ๆ สถานศึกษามีการจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูบูรณาการเนื้อหาเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน สถานศึกษามีการจัดทำโปรแกรมเพื่อให้ครู นักเรียนสามารถแบ่งปันความรู้ และแชร์ข้อมูลกัน บนพื้นที่ออนไลน์ มีการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยี มาบูรณาการในการวัดผล ประเมินผล

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 33 ได้ผลของการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 33 โดยรวมพบว่า การบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล โดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมและวางแผนในการบริหารเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ยุคดิจิทัล มีการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ครูเป็นหลัก มีการจัดการอบรมด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ ออนไซต์ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเพิ่มทักษะ ในด้านของการส่งเสริมวิธีการสอน การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมทักษะการคิด และการบูรณาการให้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าการใช้ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลสอดคล้องกับแนวคิดของ วิภา เจริญภักดิ์ (2560) ได้กล่าวว่า ในการใช้ เทคโนโลยีผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ช่วยในการตัดสินใจดำเนินการ ควบคุม ติดตามผล และวิเคราะห์ผลงานของผู้บริหาร อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ กลมพันธ์ แก้วโชติ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในเรื่องความถูกต้องความแม่นยำ และความรวดเร็ว ให้ทันต่อการนำไปใช้ ประโยชน์ และสอดคล้องกับแนวคิดของไพบูลย์ เกียรติโกมล (2551) ได้กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยี เป็นการปฏิบัติงาน ด้านสารสนเทศที่มีการวางแผนจัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูเบศ นีราศภัย กิติวัชร ถ้วยงาม และวินิรณี ทศนะเทพ (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การบริหารงานของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 33 พบว่ามี 4 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน พบว่า สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล มีการจัดซื้อฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ให้มีความพร้อม เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมครูให้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษา สร้างแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีทางเลือกในการใช้งานในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศ ติดตามดูสภาพจริงการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำคำติชมไปใช้ในการพัฒนามีตัวอย่างแผน ตัวอย่างสื่อด้านเทคโนโลยีให้ครูได้เห็นในการจัดการเรียนการสอน ว่ามีการใช้เทคโนโลยีอย่างไร ถ้ามีตัวอย่างแผน ตัวอย่างสื่อด้านเทคโนโลยีครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ ครูจะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ มีการทำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และมีการนิเทศ ติดตามดูสภาพจริงการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำคำติชมไปใช้ในการพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของประติภา แก้วบุญมา (2565) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กล่าวว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล คือการวางแผน ควบคุมวางแผนการจัดชั้นเรียน การนิเทศ สร้างความรู้ด้านนโยบาย ครูวางแผนการจัดทำแผนการเรียนรู้ใบงาน สื่อต่าง ๆ และการปฏิบัติตามแผน ซึ่งผู้บริหารดำเนินการตามแผนดำเนินงาน ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ อีกทั้งมีการยกย่องชื่นชมครูและครูมีใบงาน แบบฝึกหัด สื่อในการสอนที่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบความพร้อมของครูในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ และรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และการพัฒนา ควบคุมผลการนิเทศ ติดตาม และนำผลไปพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการนิเทศและร่วมกันสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน สรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน

2.2 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง พบว่า สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ ออนไลน์ ได้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะ เมื่อมีความรู้แล้วต้องมีทักษะในการนำความรู้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการใช้งานอย่างปลอดภัย นอกจากเข้ารับการอบรมยังต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากหนังสือ บทความต่าง ๆ ครูและบุคลากรมีการประเมินตนเองว่าเราอยู่ในระดับใด เพื่อนำไปพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของครูผู้เรียน เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเรื่องที่เราต้องเรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ ออนไลน์ ได้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะในการนำความรู้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการใช้งานอย่างปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญเกียรติ แดงสีดา (2563) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่กล่าวว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีทักษะของการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชรธรรม นิลสุข (2563) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ความสามารถด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่กล่าวว่า การอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครู การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรดิจิทัล การส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำซอฟต์แวร์เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานด้านดิจิทัลของโรงเรียน ให้ทันสมัย การจัดเวทีเสวนาด้านดิจิทัล และการเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านดิจิทัล

2.3 ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด พบว่า สถานศึกษาควรมีการนำเทคโนโลยีมาออกแบบกิจกรรม เช่น โครงการงานวิทยากรคำนวณ ออกแบบให้เด็กคิดวิเคราะห์ และฝึกแก้ปัญหา ส่งเสริมการบริหารเทคโนโลยี ด้านทักษะการคิดโดยการแชร์ทำงานร่วมกันบนพื้นที่ออนไลน์ ส่งเสริมทักษะอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่น ส่งเสริมการนำไปใช้กับงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการคิดนอกกรอบ เน้นสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะการคิดโดยการทำงานเป็นทีมทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย เพื่อฝึกการแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการบริหารเทคโนโลยีด้านทักษะการคิดโดยการแชร์ มีการทำงานร่วมกันบนพื้นที่ออนไลน์ มีการส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีการส่งเสริมทักษะการคิดโดยการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณมภา จำเริญพิช (2564) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กล่าวว่า ในการดำเนินการใช้เทคโนโลยีให้กับครู จะส่งผลให้ครูได้เพิ่มทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งผลดีและนักเรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา บัวตก (2564) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องสภาพการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษายุคดิจิทัลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างเจตคติที่ดีของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ควรสร้าง แรงบันดาลใจให้บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเทคโนโลยีมาใช้

2.4 ด้านการส่งเสริมการบูรณาการ พบว่า สถานศึกษาควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างครอบคลุมไปกับการจัดการเรียนรู้ ให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรแชร์ข้อมูลกันผ่านประสบการณ์ ทักษะ และความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ มีการจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จัดทำโปรแกรมเพื่อให้ครู นักเรียนแบ่งปันความรู้ และแชร์ข้อมูลกัน มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการ เรียนรู้ในห้องเรียน นอกจากนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการจัดเรียนการสอนและยังนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการวัดผล ประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรแชร์ข้อมูลกันผ่านประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ มีการจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานเรขา เนื้อไม้ (2566) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่กล่าวว่า การเข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัล มีความเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถออกแบบสร้างสรรค์เทคโนโลยีดิจิทัล จึงจัดอบรมให้ความรู้และทักษะ ที่จำเป็นให้กับครูมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร จัดการประกวดผลงาน และมีการสร้างเครือข่ายครูแกนนำผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีระบบฐานข้อมูลหลักของโรงเรียน และจัดหาสื่อดิจิทัลให้กับครูในโรงเรียน รวมถึงการสร้างบรรยากาศ และการติดต่อสื่อสารโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลภายในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีวีตร ศรสุรินทร์ (2565) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ยุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ที่กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้และหลักสูตรแบบบูรณาการ เพื่อให้มีทักษะดิจิทัลแบบผสมออนไลน์ ออนไลน์ และออนดีมานด์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมทักษะการบูรณาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีการนำเทคโนโลยี มาบูรณาการใช้ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาครูด้านการส่งเสริมทักษะการบูรณาการ เกี่ยวกับทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ให้เป็นรูปธรรมและมีการกำกับติดตาม ประเมินผลการพัฒนาครู อย่างต่อเนื่อง

1.2 จากการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย ลำดับที่สาม คือ ด้านการส่งเสริมวิธีการสอน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสร้างเครือข่าย ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนยุคดิจิทัลจะต้องส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้บริหารของสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาครูได้เกิดการพัฒนาการสอน และสามารถนำไปพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียนต่อไป

1.3 จากการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา พบว่าข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมทักษะการคิด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีทักษะการคิดที่ซับซ้อน ในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ควรมีการอบรมและฝึกกระบวนการคิดที่มีความซับซ้อนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยได้ทราบถึงแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา ดังนั้นควรมี การศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลทั้งสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นแนวทางการบริหารเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล จากสถานศึกษาที่มีการบริหารเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ และมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กลมพันธ์ แก้วโชติ. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กฤษญา บัวตก. (2564). สภาพการพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษายุคดิจิทัล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(3), 234-251.
- กัญเกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ขวัญสิริ กะสินรัมย์. (2560). การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์.
- จินณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุดรราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- จิตมา วรณศรี. (2564). การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ การพิมพ์ 3.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2562). การสร้างสมรรถนะครูสู่นาคตในยุคปกติใหม่. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอ ผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3. 25 กุมภาพันธ์ 2565. หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 138-148.
- นวรรตน์ ไวมภู. (2560). การเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์พยาบาล (Change to Professional Learning Community in the 21st Century of Nursing Instructors). วารสารเครือข่าย วิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 4(1), 265-279.
- นิชวรรณ นิลสุข. (2563). ความสามารถด้านดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. Veridian E-Journal, Silpakom University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 1630-1642.
- ปรีวัตร ศรสุรินทร์. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยี สารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขต หุ่นหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ประติภา แก้วบุญมา. (2565). แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ปานเรขา เนื้อไม้. (2566). แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2564). การศึกษาไทย: ถึงเวลาต้องคิดใหม่ คิดใหญ่ และทำทันที. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ไพบุลย์ เกียรติโกลม. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดกร. กรุงเทพฯ: ซี เอ็ดดูเคชั่น.
- ภูเบศ นิราศภัย, กิติวัชร ถ้วยงาม และวินิรณี ทัศนเทพ. (2563). สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหาร วิทยาลัยมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2940-2941.

- วรรณภา จำเริญพิช. (2564). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2564). *การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ Creative Learning*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วินิตา แซ่ลิ้ม. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิภา เจริญภักดิ์. (2560). MOOC: การศึกษาฟรีแบบเปิดในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 8(2), 1-15.
- สินาภรณ์ บุญเลิศฤทธิ์. (2565). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุรุฒิ ยัญญลักษณ์. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรโดยเน้นการศึกษาสมรรถนะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏลำปาง*, 6(1), 173-183.
- อัญสุชา บุญขันตินาถ. (2561). การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. *วารสารข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา*, 39(1), 5-8.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Hall, C. R., Hodges, A. W. and Haydu, J. J. (2015). The economic impact of the green industry in the United States. *Hort Technology*, 16(2), 345-353.
- Higgins, J. M. (2018). *Innovate or evaporate: Test & improve your organization IQ-its innovation quotient*. New York: New Management.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, in Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Robbins, S. P. and Coulter, M. A. (2018). *Management* (14th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 Development of 5E Inquiry-Based Learning Activities Combined with Scientific Process Skills Practice Kits on the Topic "Energy on Our Earth" for Grade 3 Students

กมลรัตน์ เสถียรเขต¹ และ มนต์รี วงษ์สะพาน²
Kamonrat Sateankate¹ and Montree Wongsaphan²

Received: 12 ต.ค. 2567
Revised: 10 ม.ค. 2568
Accepted: 20 ม.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกับเกณฑ์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 41 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมระดับดีมาก 2) ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมระดับดีมาก 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ ระหว่าง 0.40-0.80 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 4) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่า IOC เท่ากับ 0.90 5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 0.84

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.08/91.20 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .05 3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 4) นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E, ชุดฝึก, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to: 1) develop 5E inquiry-based learning activities combined with scientific process skills practice kits to achieve an efficiency of 75/75; 2) compare students' learning achievement and scientific process skills before and after instruction; 3) compare students' learning achievement and scientific process skills against the established criteria; and 4) investigate students' satisfaction toward the 5E inquiry-based learning activities combined with scientific process skills practice kits on the topic "Energy on Our Earth" for Grade 3 students. The sample group consisted of 41 students from Grade 3/1 of Anuban Roi Et

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล 64010582002@msu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: montree.v@msu.ac.th

¹ A Master Student, Master of Education Program in Curriculum and Teaching, Faculty of Education Mahasarakham University,
Email: 64010582002@msu.ac.th

² Associate Professor, Ph.D., Department of Curriculum and Teaching, Faculty of Education Mahasarakham University,
Email: montree.v@msu.ac.th

School during the second semester of the 2022 academic year, selected by cluster random sampling. The research instruments included: 1) science lesson plans, evaluated as highly appropriate; 2) scientific process skills practice kits, also evaluated as highly appropriate; 3) a science achievement test with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.60 to 1.00, a difficulty index between 0.40 and 0.80, a discrimination index between 0.51 and 0.60, and a KR-20 reliability coefficient of 0.94; 4) a scientific process skills assessment with an IOC of 0.90; and 5) a student satisfaction questionnaire with an IOC of 0.84.

The research findings were as follows:

1) The learning management process achieved an efficiency of 85.08/91.20, which met the specified criteria; 2) Students' post-test learning achievement was significantly higher than their pre-test scores at the .05 significance level; 3) Students' scientific process skills exceeded the 75 percent criterion; and 4) Students reported the highest level of satisfaction with the learning activities.

Keywords: 5E inquiry-based learning activities management, Practice drills kits, Scientific process skills

บทนำ

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาและเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและฝึกฝนความคิดอย่างมีระบบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปส กับสเปส และสเปสกับเวลา การคำนวณ การจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การพยากรณ์ อีกทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ยังจำเป็นต้องการเรียนรู้ในรายวิชาเรียนอื่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์อีกด้วย หน้าที่ครูผู้สอนจำเป็นที่จะหาขั้นตอนหรือวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้ทักษะดังกล่าวอย่างสูงสุด

จากผลประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ปี 2022 ซึ่งมีการทดสอบด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าในภาพรวมผลการประเมิน PISA 2022 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับ PISA ปี 2018 ซึ่งเป็นผลกระทบจากที่ต้องเผชิญกับความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ในช่วงที่มีวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 58 จาก 81 ประเทศ โดยได้คะแนนความสามารถด้านวิทยาศาสตร์เท่ากับ 409 คะแนน ซึ่งลดลงจากปี 2018 17 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) อีกทั้งจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2566 วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยของระดับจังหวัดร้อยเอ็ดต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศ จะเห็นได้ว่าจากผลการทดสอบ PISA ด้านความสามารถทางวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย และผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในวิชาวิทยาศาสตร์นั้นจำเป็นต้องมีการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยเร่งด่วน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนไทยมีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น

จากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนสอบปลายภาคเรียนของปีการศึกษา 2564 ไม่ถึงร้อยละ 75 ตามเกณฑ์ ที่โรงเรียนกำหนด (โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด, 2564) เนื่องจากวิชาวิทยาศาสตร์นั้นเป็นวิชาหลักและเป็นสาระสำคัญที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และจากสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเราซึ่งนักเรียนจะเรียนรู้ตามเนื้อหาที่ครูผู้สอนพูดและใช้การอธิบายให้ฟัง ครูบรรยายโดยขาดการกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำและลงมือปฏิบัติ ขาดการใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนจึงขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกต การลงความเห็นจากข้อมูล การจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้เพิ่มขึ้น คือ รูปแบบ

ของการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านเนื้อหา ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนเองจึงต้องการจะพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อยกระดับผลการเรียนของนักเรียนและผลการสอบในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ให้เพิ่มขึ้นผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการจัดการเรียนสอนในหลายแบบ เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมาพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมืออีกรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่จะสามารถทำได้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้ และได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีกระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) การจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านกระบวนการคิด การสืบเสาะหาความรู้ มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ การร่วมมือกันหาความรู้ จนสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ สามารถเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานที่มีอยู่เดิมและความรู้ใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ผู้สอนมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมและจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียน และจากการศึกษาการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบใช้ชุดฝึกทักษะร่วมด้วยก็เป็นอีกหนึ่งวิธีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เพราะชุดฝึกทักษะจะเป็นแบบฝึกที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามความรู้ความสามารถของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วย (พัชรินทร์ วัฒนราช, 2563) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มาใช้ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ และชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ยังสามารถให้ผู้เรียนตรวจสอบ ทบทวนเนื้อหาการเรียนของผู้เรียนเองได้ เพื่อความชำนาญในเนื้อหาที่ได้ศึกษาไปแล้ว

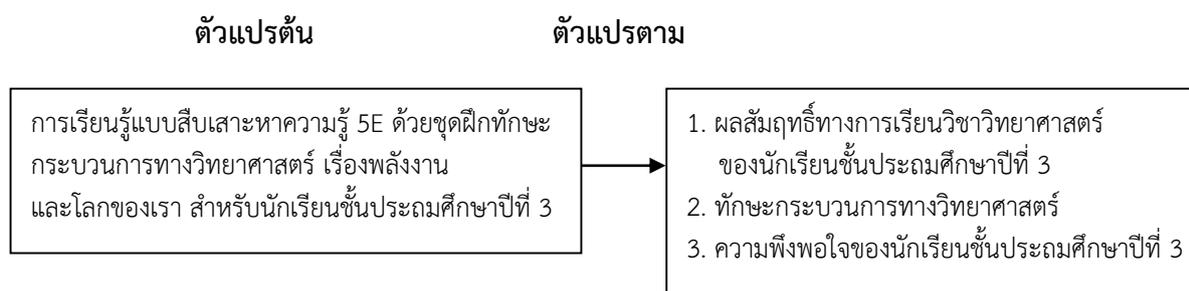
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยมั่นใจว่าการใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังเรียนในการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ในการจัดการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2566) ทฤษฎีชุดฝึกทักษะของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550) และทฤษฎีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนิตยา ไพรสันต์ (2555) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ด้วยชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานและโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ทักษะ คือ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำ และสื่อความหมายของข้อมูล และทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐาน

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75
2. เทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 412 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 41 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน รวมใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 15 ชั่วโมง โดยผลการประเมินค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.55 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ชุด โดยผลการประเมินค่าความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 4.55 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ ระหว่าง 0.40-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

2.4 แบบประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ทักษะ ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจำแนกประเภท 3) ทักษะการจัดกระทำ และสื่อความหมายของข้อมูล 4) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.90 และ ความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability: IRR) โดยค่า Fleiss' kappa (K_r) = 0.51 ซึ่งมีความสอดคล้องกันระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับดี

2.5 แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง เรื่องพลังงานบนโลกของเราโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง ซึ่งใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง

3.2 ก่อนเริ่มเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำขึ้น ให้นักเรียนสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ เพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน เมื่อจบแต่ละแผนแล้ว ให้นักเรียนทำใบกิจกรรมในชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปด้วยแล้วบันทึกผลสอน การประเมินในแต่ละแผนโดยใช้เวลาในการดำเนินการและหลังจากที่สอนแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมทำใบกิจกรรมในชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใบสุดท้ายเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนจะให้นักเรียนสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ (ชุดเดียวกับก่อนเรียน) เพื่อทราบคะแนนหลังเรียน

3.4 ตรวจให้คะแนนการทำใบกิจกรรมในชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนใบกิจกรรมในชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.5 นำผลคะแนนที่ได้จากการทำใบกิจกรรมในชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

3.6 ผู้วิจัย นำแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ทักษะ และแบบสอบถามความพึงพอใจนำมาสรุปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิเคราะห์ E1/E2

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การทดสอบ Dependent Sample t-test

4.3 ประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ทักษะ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเราโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 85.08 และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 91.20 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เรื่อง พลังงานและโลกของเราของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ประสิทธิภาพ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E ₁)	41	50	42.54	1.43	85.08
คะแนนสอบหลังเรียน (E ₂)	41	20	18.24	1.49	91.20

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.53 คิดเป็นร้อยละ 67.55 และหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.58 คิดเป็นร้อยละ 91.05 จะเห็นได้ว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p
ก่อนเรียน	20	41	13.51	1.53	18.78*	0.00
หลังเรียน	20	41	18.21	1.58		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบดังนี้

จากผลเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากคะแนนเต็ม 18 คะแนน พบว่าคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 คิดเป็นร้อยละ 59.50 และคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 คิดเป็นร้อยละ 90.67 จะเห็นได้ว่าคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p
ก่อนเรียน	12	41	7.14	1.20	5.42*	0.00
หลังเรียน	12	41	10.88	1.25		

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานและโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายได้แล้วพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ชุดฝึกทักษะมีเนื้อหาเข้าใจง่าย รองลงมา คือ ชุดฝึกทักษะมีน่าสนใจและกิจกรรมทำให้นักตื่นเตนในการเรียน และเนื้อหาครบถ้วนชัดเจน ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าค่าประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 85.07/95.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เรื่องพลังงานและโลกของเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5E ได้ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและทำให้นักเรียนได้ความคิดรวบยอดที่ทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น (พัชรินทร์ วัฒนราช, 2563) โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5E เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการให้ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน นำมาสู่ห้องเรียนและจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหาเชิงรุกการสื่อสาร ข้อค้นพบและการแบ่งปันความคิดใหม่ ๆ (Rodriguez, Allen, Harron & Qadri, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปีทมา ปาลันทม และ ละดา ดอนหงษา (2566) ที่ได้ศึกษาผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ 88.80/85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล หลายประเสริฐพร และณัฐพล อยู่เป็นสุข (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน และพบว่าการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพอยู่ที่ 82.75/85.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานและโลกของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และ

ช่วยพัฒนาสติปัญญาและความสามารถเพราะการพัฒนาสมองขึ้นอยู่กับประสบการณ์กระบวนการ (Darling-Hammond, Flook, Cook-Harvey, Barron & Osher, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรารัตน์ ดวงจันทร์ (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ช่วยฝึกให้นักเรียนมีทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล และทักษะการลงความเห็นจากข้อมูลเพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล เพื่อทำให้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง (ทรศน์พร อ่อนประทุม และมนตรี วงษ์สะพาน, 2567) อีกทั้งนักเรียนได้ฝึกกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐานในการตอบการกำหนดปัญหา และได้ฝึกการทดสอบสมมติฐานซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน (Gunawan, Harjono, Hermansyah & Herayanti, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรศน์พร อ่อนประทุม, 2566) ที่ได้พบว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานช่วยให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานบนโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักร 5E โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (Adam, 2022) อีกทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้แล้วชุดฝึกทักษะยังช่วยเป็นกรอบแนวคิดให้นักเรียนศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์และมีการเสริมแรงให้นักเรียนมีกำลังใจในเรียนและสามารถทำงานได้ทันเวลาและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด (กิตติศักดิ์ ชูวงศ์, อเนก เทียงจิตร และกัญญารัตน์ โคจร, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรศน์พร อ่อนประทุม, 2566) ที่ได้พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เหมาะสม โดยศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาที่สอน ผู้เรียน และวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้

1.2 การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีการที่นักเรียนต้องค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง คุณครูจำเป็นต้องศึกษาบทบาทของตนเองในการสอนและให้เวลากับนักเรียนในการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เปรียบเทียบกับการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างที่หลากหลาย

2.2 ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในเรื่องอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิตติศักดิ์ ชวงษ์, อเนก เทียงจิตร และกัญญารัตน์ โคจร. (2564). การพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับ ชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, 15(2), 80-105.
- ทรศน์พร อ่อนประทุม. (2566). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 35(2), 1-14.
- ทรศน์พร อ่อนประทุม และมนตรี วงษ์สะพาน. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับ ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 11(2), 98-111.
- ธารรัตน์ ดวงจันทร์. (2566). การศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น. *คุรุสภาวิทยากร*, 4(1), 35-48.
- นฤมล หลายประเสริฐพร และณัฐพล อยู่เป็นสุข. (2566). การพัฒนาชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ คุรุศาสตร์สวนสุนันทา*, 7(1), 36-42.
- นิตยา ไพรสันต์. (2555). ผลการใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา ปาลันทม และละดา ดอนหงษา. (2566). ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(2), 28-43.
- พัชรินทร์ วัฒนราช. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 16(2), 42-57.
- โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด. (2564). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *ผลการประเมิน PISA 2022*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). *21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ภาคพิมพ์.
- Adam, I. (2022). Student perspectives of engagement in a 5E instructional model applied in a virtual learning environment. *International Journal of Social Research & Innovation*, 6(2), 47-63.
- Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B. and Osher, D. (2020). Implications for educational practice of the science of learning and development. *Applied developmental science*, 24(2), 97-140.
- Gunawan, G., Harjono, A., Hermansyah, H. and Herayanti, L. (2019). Guided inquiry model through virtual laboratory to enhance student's science process skills on heat concept. *Jurnal Cakrawala Pendidikan*, 38(2), 259-268.
- Rodriguez, S., Allen, K., Harron, J. and Qadri, S. A. (2019). Making and the 5E learning cycle. *The Science Teacher*, 86(5), 48-55.

การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส

Academic Administration in the New Normal Era of Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Narathiwat

ฮาซวัน หะยิมะ¹ และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล²
Hazwan Hayima¹ and Wanlaya Thammaphiban Inthanin²

Received: 1 ม.ค. 2568
Revised: 10 มี.ค. 2568
Accepted: 12 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู 269 คน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่น .982 จำนวน 57 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาสอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบตัวแปร พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารควรร่วมกันกำหนดเป้าหมายวิชาการกับบุคลากรสื่อสารเป้าหมายแก่ทุกฝ่าย ใช้ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการหลักสูตร ดูแลการออกแบบทดสอบ และให้คำปรึกษาครูรายบุคคล เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, วิถีชีวิตใหม่, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study academic administration in the New Normal Era of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Narathiwat; 2) compare academic administration in the New Normal Era among school administrators; and 3) compile recommendations for academic administration in the New Normal Era for school administrators. The sample consisted of 269 teachers, classified by educational level, selected through simple random sampling by drawing lots. The research instrument was a 57-item, five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of .982. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows:

1) The academic administration in the New Normal Era of school administrators under the Secondary

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล: 661997060@tsu.ac.th

² อาจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล: twanlaya@tsu.ac.th

¹ A Master Students, Master of Education Program in Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Email: 661997060@tsu.ac.th

² Dr. Lecturer, Program in Research and Evaluation, Faculty of Education, Thaksin University, Email: twanlaya@tsu.ac.th

Educational Service Area Office Narathiwat was at a high level; 2) The comparison of variables showed that teachers with different educational levels had significantly different opinions at the .01 level; and 3) It is recommended that school administrators collaborate with staff in setting academic goals, clearly communicate these goals to all stakeholders, use student achievement data to manage the curriculum, oversee test design, and provide individualized consultation to teachers to support student learning development.

Keywords: Academic administration, New normal, Administrators

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาในภาพรวม สร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และทักษะจำเป็นในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคมและเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ (สุทธิวรณนต์นิตรจนาวงศ์, 2560) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ที่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ โดยการพัฒนาเน้นไปที่การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ การทำให้ครูเป็นครูยุคใหม่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างความตระหนักให้คนไทยเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในสังคม การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการในระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้นานาประเทศเข้าใจถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงประเภทที่เราอาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ไม่มีความแน่นอนว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะมีผลกระทบสูงมาก ความเสี่ยงในครั้งนี้อันได้เป็นแค่ความเสี่ยงระดับชาติแต่เป็นความเสี่ยงระดับมนุษยชาติ วิกฤตการณ์นี้ทำให้เรามีโอกาสย้อนคิดถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว โอกาส และยุทธศาสตร์ที่อาจนำเราไปสู่ทางเลือกและทางรอด และกลับมาตั้งหลักใหม่ให้มั่นคงกว่าเดิม (Resilience) คนไทยส่วนใหญ่เติบโตมาด้วยความรู้สึกที่ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ใหญ่โตและอุดมสมบูรณ์เพราะได้ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเด็ก ประเทศไทยยังคงค่อนข้างจะปลอดภัยจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในโลกที่เคยมีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำสำหรับคนไทยในอดีต การมองอนาคตของประเทศจึงอาจไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญ แต่ในโลกปัจจุบันที่มีความผันผวน และความไม่แน่นอนสูง มีภัยพิบัติที่ไม่คาดฝัน เช่น โควิด 19 และภัยธรรมชาติต่าง ๆ การเตรียมการสำหรับอนาคตจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็น แต่การที่จะมองภาพอนาคตนั้นมีความจำเป็นต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่ได้เกิดขึ้นศักยภาพตำแหน่งของประเทศไทยในเวทีโลกตลอดจนเห็นแนวโน้มใหญ่ ๆ ที่เป็นพลังขับเคลื่อนสังคม เศรษฐกิจอยู่ เราจึงจะคาดการณ์อนาคตที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นได้ (Plausible Futures) เพื่อเตรียมการได้ดีขึ้น (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2566)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพโดยมุ่งการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดโปรแกรมการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยมีงานอื่น ๆ เป็นงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ การปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในบทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูให้มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (วิเศษ ผลทอง, 2562)

การศึกษาในยุค New Normal เป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางเพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจนกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังจำเป็นต้องเพิ่มความยืดหยุ่นทั้งในด้านเวลาและรูปแบบการเรียนการสอน ผู้สอนควรออกแบบกระบวนการเรียนรู้และการสอนอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งวางแผนการประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับทักษะด้านภาษาและการคำนวณเป็นพิเศษ เพื่อลดความเสี่ยงของการสูญเสียโอกาสทางการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลควรเน้นความรับผิดชอบและคำนึงถึงโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน มากกว่าการยึดติดกับผลคะแนนสอบ ทั้งนี้การเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้สอนและผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัว

เข้าสู่การเรียนรู้ในยุค New Normal อย่างมีประสิทธิภาพของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเราทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

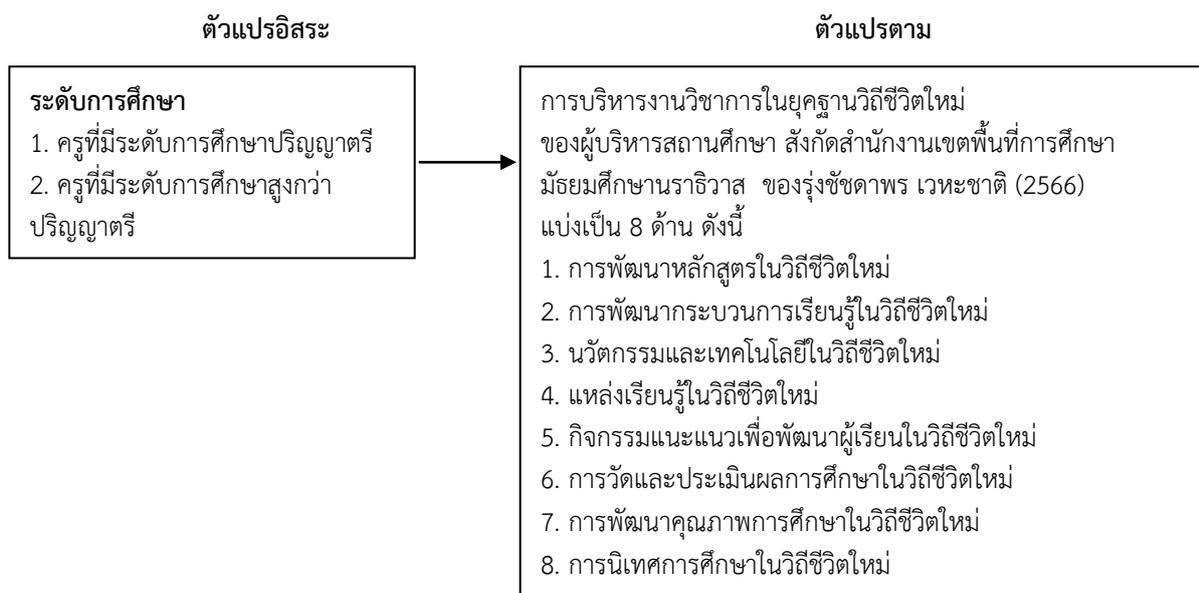
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิด

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามแนวทางของรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566) ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ไว้ว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นการบริหารหัวใจสำคัญของการศึกษาที่ต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ ถือเป็นยุควิถีใหม่ของการบริหารงานวิชาการเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนวคิดของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566) โดยมีแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีชีวิตใหม่ แบ่งเป็น 8 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิถีชีวิตใหม่ 4) แหล่งเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ 5) กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในวิถีชีวิตใหม่ 6) การวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ 7) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ 8) การนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 882 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 269 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกครูผู้สอนตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวนของสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	4	142	64
ขนาดกลาง	11	528	150
ขนาดใหญ่	2	212	55
รวม	17	882	269

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 1 ข้อ จำแนกเป็น ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคนวัตกรรมวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (1967) Rating Scale 5 ระดับ จำนวน 57 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการในยุคนวัตกรรมวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และนำไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับครุกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach (1990) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .982 แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้แก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบ Google Form โดยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 269 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับ issue1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2543)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยการทดสอบ ค่า t-test , F-test และทดสอบ One Way ANOVA ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ในกรณีที่การทดสอบเอฟ (F-test) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ตอนที่ 4 ประมวลข้อเสนอนะในการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดย รวบรวมจัดเป็นรายด้าน ตามตัวแปรตาม

สรุปผล

การบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า การบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการในยุครุณานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 269		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่	3.8575	0.7006	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่	3.8903	0.7233	มาก
3. นวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิถีชีวิตใหม่	3.8897	0.7436	มาก
4. แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่	3.8800	0.7176	มาก
5. กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในวิถีชีวิตใหม่	3.9011	0.7883	มาก
6. การวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.9040	0.7212	มาก
7. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.9078	0.7648	มาก
8. การนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.9227	0.7377	มาก
โดยรวม	3.8941	0.6696	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา โดยภาพรวมครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.สแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.สทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา

การบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี (n = 248)		สูงกว่าปริญญาตรี (n = 21)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่	3.8306	0.6864	4.3651	0.5711	-4.048	.000**
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่	3.8543	0.7154	4.4167	0.5279	-4.541	.000**
3. นวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิถีชีวิตใหม่	3.8579	0.7419	4.3968	0.4950	-4.573	.000**
4. แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่	3.8445	0.7178	4.3605	0.4773	-4.539	.000**
5. กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในวิถีชีวิตใหม่	3.8702	0.7884	4.3714	0.5909	-3.624	.001**
6. การวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.8797	0.7273	4.3333	0.4378	-4.280	.000**
7. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.8823	0.7563	4.3810	0.5653	-3.767	.001**
8. การนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่	3.8919	0.7369	4.4095	0.5118	-4.275	.000**
โดยรวม	3.8599	0.6604	4.3810	0.4986	-4.468	.000**

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ประมวลข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส จากการให้ข้อเสนอแนะของครู ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาความเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส ซึ่งเป็นข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจ.ราชว.ส โดยได้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามและสามารถแยกประเด็นในแต่ละด้าน รวม 8 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ เน้นการออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ให้สามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงในสังคมและความต้องการของผู้เรียน

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ สร้างการเรียนรู้แบบผสมผสานในห้องเรียนกับการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น

3.3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิถีชีวิตใหม่ ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูลและการติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้แม่นยำและทันสมัย

3.4 ด้านแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ สร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ทันสมัยและใช้งานง่าย

3.5 ด้านกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในวิถีชีวิตใหม่ ปรับปรุงรูปแบบการแนะแนวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน โดยเน้นทักษะการปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.6 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ปรับการประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนา ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เช่น การประเมินผ่านออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและรวดเร็ว

3.7 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ พัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับยุคสมัย

3.8 ด้านการนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ส่งเสริมนวัตกรรมในการนิเทศการศึกษา เช่น การนิเทศผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามและสนับสนุนการพัฒนาการสอนของครูได้ตลอดเวลา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการกำกับ ติดตาม และมีการจัดการส่งเสริมในการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ การแนะนำ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัตพงษ์ ช่ออั้งชัน และวัลลภา อารีรัตน์ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และติดต่อสื่อสารร่วมมือกับผู้ปกครอง/ชุมชน และส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นลำดับแรกและสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ อาคม มาตา (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้ครูด้านต่าง ๆ และเปลี่ยนประสบการณ์ และอุปสรรคที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การบันทึกข้อมูลผ่าน Google Form การจัดทำแผนที่บ้านของนักเรียนโดย Google Map การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้บริหารและครู ผู้บริหารและผู้ปกครองรวมถึงชุมชน หรือระหว่างครูกับผู้ปกครอง ควรได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทการจัดการเรียนรู้ในยุค New Normal นอกจากนี้ การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนควรสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งรายงานผลการเรียนรู้ต่อที่ประชุมโรงเรียนเพื่อเปิดโอกาสในการปรึกษาหารือและแก้ไขปัญหา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง อีกทั้งการนำระบบนิเทศมาใช้ควบคู่กับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning จะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พร้อมทั้งเพิ่มศักยภาพครูในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และดิจิทัลภายในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน อย่างไรก็ตามยังขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช ชะมะที (2566) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ควรพัฒนา ด้านหลักสูตรสถานศึกษาและสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผ่านกระบวนการ PDCA และงานวิจัยของลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ (2565) ซึ่งว่าการมีส่วนร่วมจากคณะครูและบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา แต่ยังคงต้องปรับปรุง

เพื่อรองรับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น COVID-19 สอดคล้องกับแนวคิดของ Obrad (2020) ได้กล่าวว่าการปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ การปรับโครงสร้างองค์การการศึกษาให้ทันสมัย เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิจัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) เสนอว่าหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นรองรับการพัฒนาทักษะใหม่ (Re-Skill) และเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปรับให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม มีการประเมินผลที่หลากหลาย รวมถึงออกแบบการสอนทั้งออนไลน์และออฟไลน์ให้ตอบโจทย์วิถีชีวิตใหม่

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามสภาพวิถีชีวิตใหม่ และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนในด้านนี้ยังมีความเข้มข้นน้อย ในบางส่วนกระบวนการเรียนการสอนมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง สถานศึกษามีการพัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับแผนการสอนและวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ใน 5 รูปแบบ ได้แก่ On-Site, On-Air, Online, On-Hand และ On-Demand ซึ่งเป็นแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในสถานการณ์ COVID-19 สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) ที่เน้นการเรียนรู้แบบ New Normal เช่น การเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์อัจฉริยะ การโค้ชออนไลน์ การเรียนรู้ตามบริบทจริง การทำโครงการ และ Personalized Learning ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียน นอกจากนี้ งานวิจัยของสาวตรี ปราบนอก (2562) ยังระบุว่าการบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีในวิถีชีวิตใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลายเพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและผู้บริหาร วิเคราะห์วิจัยถึงความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อของครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และควรมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ครูได้ผลิตสื่อประกอบการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Schwenger (2019) การเรียนการสอนในฐานวิถีชีวิตใหม่จึงเป็นการปรับแนวทางการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การสอนเพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและควรมีการประเมินการใช้สื่อทุกครั้งหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้สื่อ เพื่อหาแนวทางพัฒนาปรับปรุง สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพงษ์ ช่ออั้งชัน และวัลลภา อารีรัตน์ (2565) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดิจิทัลและการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครูและผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีการจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ สำหรับการเรียนรู้ในแต่ละ Platform และวิธีการที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกช่องทางการเรียนรู้ของตนเอง ภายใต้การดูแลจากครูผู้สอนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และส่งเสริมการดำเนินงานในวงจรคุณภาพ PDCA

1.4 ด้านแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้บริการแหล่งเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่การเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับต่ำกว่าสถานศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองตามความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสินีนานา นาสีแสน, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และวัชรวิ แซงบุญเรือง (2565) ที่เสนอให้พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่าย พร้อมจัดแหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริงให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์อย่างเสมอภาค และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งเรียนรู้ที่สามารถใช้งานได้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) ที่เน้นการเรียนรู้จากสภาพจริง การทำโครงการ และการบูรณาการความรู้เพื่อแก้ปัญหาในครอบครัวและชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้สอนที่เป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Andersson et al. (2024) ได้กล่าวว่าการสร้างความไว้วางใจในตัวผู้บริหารการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือกับวิกฤตในอนาคต โดยการสร้างบรรยากาศที่ดีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนทางจิตวิทยาอย่างเหมาะสม เป็นสิ่งที่จำเป็นในการเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการเรียนรู้

1.5 ด้านกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในวิถีชีวิตใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงานด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น ๆ และเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารจัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาโดยผู้บริหารคำนึงถึงความสำคัญทางด้านข้อมูล ในการศึกษาต่อของนักเรียน จึงมีการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อแลกเปลี่ยนการปฏิบัติงานกับสถานศึกษาอื่น ๆ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นิรนาท แสนสา (2564) ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการวางแผนพัฒนา ตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม แนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ รังสรรค์ พรหมมา, สายรุ่ง ธิตา และไพโรภ รัตน์ชูวงศ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการบริหารสำหรับการ จัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารให้น้ำหนักกับการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่การใช้ วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดผู้บริหารได้กำหนดนโยบายด้านการวัดและประเมินผล จัดหาอุปกรณ์ และส่งเสริมความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการวัดผล รวมถึงการจัดการสอบและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐณิโกนต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร (2564) ที่เสนอให้เน้นการประเมิน ตามสภาพจริงและจัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Sano and Sumiya (2021) ทำการศึกษาเรื่อง “ความหลากหลายของกลยุทธ์การศึกษาประถมศึกษาผลจากสี่ประเทศในเขตสหราชอาณาจักรต่อวิกฤตการณ์ COVID-19” ที่ได้กล่าวว่าการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละประเทศในการรักษาคุณภาพการศึกษาและการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียม นอกจากนี้งานวิจัยของอัญสิลา แสนภูมิ (2565) พบว่าสถานศึกษามีการปรับปรุงเครื่องมือวัดผลการเรียน รวบรวมเอกสารที่ เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และดูแลงานทะเบียนนักเรียนให้ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งช่วยสนับสนุนการประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพในยุค 4.0.

1.7 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อปรับปรุงระบบประกัน คุณภาพภายใน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบนี้ในระดับมาก โดยการดำเนินการเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงการกำหนด มาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนา และการประเมินผลตามแผนการศึกษาผลการวิจัยของ ญัฐชยา จิวประเสริฐ (2563) เสนอให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ความสำคัญในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ ที่ชัดเจนในการติดตามและประเมินผล และการศึกษาโดย กิตติรัตน์ย แจ้งแสงทอง (2564) แสดงถึงความสำคัญของการกำหนด มาตรฐานการศึกษาและการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการจาก ชัยยุทธ บุญเดิม (2564) และการสร้างแนวทางที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถี ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2001) ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งแสดงถึงคุณภาพของ สถานศึกษาที่ดำเนินโดยผ่านเครือข่ายบุคคลและตามบทบาทขององค์กร

1.8 ด้านการนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหาร ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นได้ดีที่สุด และมีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ แต่ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดอยู่ที่การจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์กร ซึ่งอาจเป็นเพราะการสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ยังไม่เพียงพอในบางด้าน งานวิจัยของ วรณภา ธรรมจันทร์ (2562) พบว่าองค์ประกอบของการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การดำเนินงานการนิเทศ และการประเมินผล ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองกาญจน์ สังข์ทอง, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และพระครู ประโชติกิจจาภรณ์ (2566) ที่ศึกษาแบบการนิเทศการสอนในยุควิถีชีวิตใหม่ พบว่าการนิเทศมี 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม

ก่อนสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน การบริหารชั้นเรียน และการวัดผลการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนหลากหลาย เช่น On Site, Online, On Air, On Demand, On Hand และ Blended Learning ซึ่งได้รับการประเมินว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการได้

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา โดยภาพรวมครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ทุกด้านแตกต่างกัน ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครทุกด้านแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการเรียนรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ทุกด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นูรุลลอฮ์ หลังปูเต๊ะ (2565) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรีโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แตกต่างจาก ชิดารัตน์ วรณพันธ์ และสมหญิง จันทุไทย (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลและการประเมินผล รวมถึงการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา งานนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน รวมถึงมาตรฐานการศึกษา ไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่มีการศึกษาทั้งสองระดับมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในงานวิชาการที่คล้ายคลึงกัน

ดังนั้นจากการศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่าการบริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการนิเทศการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ แสดงว่าผู้บริหารมีการจัดการบริหารงานได้ทันในช่วงเวลาที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมวางแผนกับครูเพื่อพัฒนาการสอนที่เน้น Active Learning และเทคนิคการสอนที่หลากหลายจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน (PLC: Professional Learning Community) แบ่งตามระดับชั้นเรียนและครอบครัวกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ สภาพปัญหา ความสำเร็จและการแก้ไขเพื่อการพัฒนาในครั้งต่อไป สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อกำกับติดตามผลการเรียนรู้และสุขภาพของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษา ควรร่วมประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญและจำเป็นในการสร้างหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมประชุมวางแผน เพื่อให้ครูพัฒนาการเรียนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) หรือผ่านโทรทัศน์ (On-Air) ในระบบดิจิทัล หรือเรียนในชั้นเรียน (On-Site) เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ในภาวะ New Normal ส่งเสริมการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและจัดทำรายงานผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในวิถีชีวิตใหม่ ควรมีการพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของยุควิถีชีวิตใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครู โดยเฉพาะการส่งเสริมการศึกษาต่อและการพัฒนาทางวิชาการของบุคลากรทุกระดับใช้ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการหลักสูตร

1.3 ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายวิชาการกับบุคลากรมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อลดช่องว่างในการบริหารงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจร่วมกันในแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่เพิ่มขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ตามความคิดเห็นในเชิงคุณภาพ เพื่อได้แนวทางที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ สังข์ทอง, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และพระครูประโชติกิจจาภรณ์. (2566). รูปแบบการนิเทศการสอนในยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(1), 243-252.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตต์ดนัย แฉ่งแสงทอง. (2564). รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(5), 302-317.
- ชัยยุทธ บุญเต็ม. (2564). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐณิกันต์ ทองโคตร และวานิช ประเสริฐพร. (2564). *แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(37), 113-123.
- ณัฐชา จิวประเสริฐ. (2563). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามวงจรคุณภาพPDCA ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธิดารัตน์ วรรณพันธ์ และสมหญิง จันทุไทย. (2563). *ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร*, 7(6), 217-228.
- นงนุช ชะมะที. (2566). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรนาท แสนสา. (2564). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล*. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 11(1), 97-110.

- นุรไลลา หลังปูเต๊ะ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นัตพงษ์ ช่ออั้งขัน และวัลลภา อารีรัตน์. (2565). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่. วารสารวิชาการปัญญาภิธาน, 7(2), 256-268.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2566). การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: เทมการพิมพ์.
- รังสรรค์ พรหมมา, สายรุ่ง ธิตา และ ไพโรภ รัตนชูวงษ์. (2563). แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ลักษณ์ประภา สุวรรณสมบัติ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ สถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรรณภา ธรรมขันธุ์. (2562). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 7(28), 192-201.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). New normal ทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิศวะ ผลกอง. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สาวิตรี ปรานอก. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ เขต 6. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สินีนานา นาสีแสน, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และวิชรี แสงบุญเรือง. (2565). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(4), 1-15.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัย ศิลปากรฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2843-2854.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อาคม มาตา. (5 พ.ค. 2564). สัมภาษณ์. ผู้อำนวยการโรงเรียน.
- อัญชิสา แสนภูมิ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Andersson, C., Berman, A. H., Lindfors, P. and Bendtsen, M. (2024). Trust in academic management during the COVID-19 pandemic: longitudinal effects on mental health and academic self-efficacy. *Cogent Education*, 11(1), 1-10.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper & Row, Publishers.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration. Theory, Research, and Practice* (4th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, in Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

- Obrad, C. (2020). Constraints and consequences of online teaching. *Sustainability*, 12(17), 1-23.
- Sano, H. and Sumiya, L. A. (2021). Variety of Strategies in Primary Education: The Responses of the Four UK Nations to the COVID-19 Crisis. *European Journal of Educational Management*, 4(2), 127-139.
- Schwenger, B. K. (2019). Creating blended learning experiences requires more than digital skills. *Pacific Journal of Technology Enhanced Learning*, 2(1), 35

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

School Administrator Roles Affecting Child-centered Learning Management in Schools
under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3

อติตยา ใจเที่ยง¹ และ ยิวธิดา ชาปัญญา²
Atitaya Jaitieng¹ and Yuvathida Chapanya²

Received: 2 ม.ค. 2568
Revised: 10 มี.ค. 2568
Accepted: 12 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 317 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นในด้านบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.99 และด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ (X_1) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_6) และด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (X_2) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 43.30

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of school administrators' roles; 2) to study the level of child-centered learning management; 3) to examine the relationship between school administrators' roles and child-centered learning management; and 4) to identify the school administrator roles that influence child-centered learning management. The samples consisted of 317 school administrators and teachers under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3, selected through proportional stratified random sampling based on school size. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, with the reliability coefficients for the school administrators' roles and child-centered learning management at 0.99 and 0.97,

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: kru.atitaya.pam@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: chapana.chapan@hotmail.com

¹ A Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Email: kru.atitaya.pam@gmail.com

² Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Email: chapana.chapan@hotmail.com

respectively. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1) The overall level of school administrators' roles was high; when considered by aspect, all aspects were at a high level; 2) The overall level of child-centered learning management was also high; when considered by aspect, all aspects were at a high level; 3) There was a moderate positive relationship between school administrators' roles and child-centered learning management, with statistical significance at the .01 level; and 4) Three aspects of school administrators' roles, namely academic leadership (X_1), promotion of teachers and educational personnel development (X_6), and participative management (X_2), significantly affected child-centered learning management. Together, these aspects could predict child-centered learning management with a statistical significance at the .01 level and a predictive power of 43.30%.

Keywords: School administrator roles, Child-centered learning management, Primary school

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา การศึกษาที่ดีจะทำให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เกิดความรู้ โดยได้จากการคิด การค้นคว้า การทดลอง ตามความสามารถของผู้เรียนและสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะทำกิจกรรมทั้งหลายด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ ดังนั้นการจัดการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ครูจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงานซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ประเวศ วะสี, 2553) โดยมีกรานำแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมาตรา 22 ให้หลักการจัดการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ” จึงเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ทักษะและเจตคติ ลักษณะนิสัยและทางด้าน IQ (Intelligence quotient) และด้าน EQ (Emotional quotient) ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็น คนเก่ง คนดี และมีมีความสุข ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญในการบริหารการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ในบรรดาบุคลากรเหล่านี้เชื่อกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่มีสำคัญที่จะกำหนดให้องค์กร เดินไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นผู้ผลักดันทำให้สถานศึกษาเจริญก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่การที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้จริงหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ธุรการ การเงินและพัสดุ บุคลากร อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ชุมชน ก็จะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ในทางกลับกันหากผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ขาดความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับบทบาทได้อย่างเหมาะสมดังกล่าวมาแล้วนั้น ก็ยากที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

ได้เช่นเดียวกัน โดยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีเป้าหมายและทิศทางการทำงานร่วมกัน เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตน และสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง (ทัศนีย์ วงศ์เย็น, 2555) สอดคล้องกับ สุภาพรณ ศรีสุระ (2557) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ต้องมีความเข้าใจในกระบวนการใหม่ในการศึกษาต้องรู้จักสร้างองค์ความรู้สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา รู้จักกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้เกิดความพร้อมในการนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

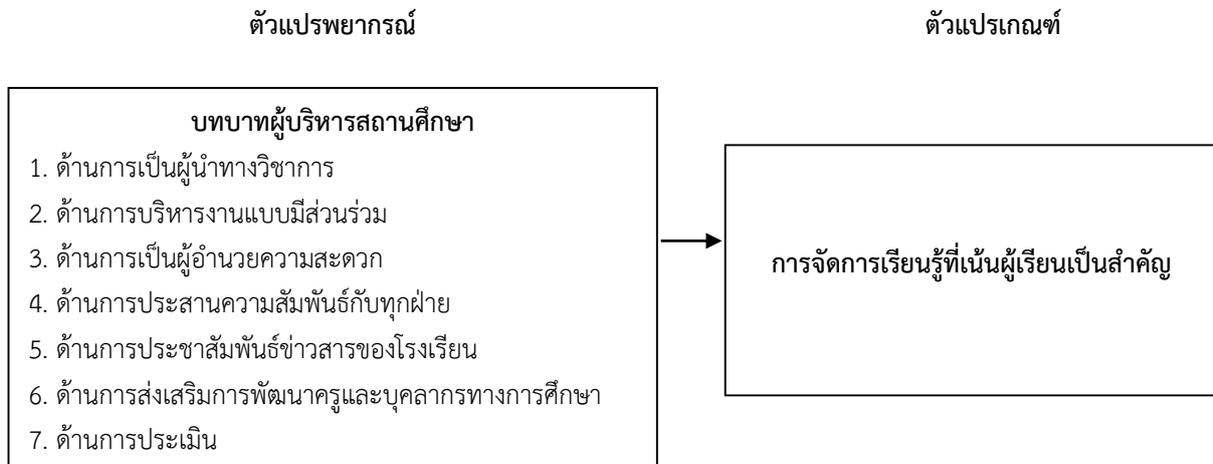
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 4 กลุ่มสาระ พบว่า มีผลการทดสอบต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 4 กลุ่มสาระ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2566) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ 3 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ มีดังนี้ ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาภาคบังคับได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีระบบการวัด และประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2566) ทั้งนี้การที่สถานศึกษาจะสามารถจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวคิดดังกล่าวได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวครูผู้สอน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนและช่วยให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (เข้มทอง ศิริแสงเลิศ, 2555)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
4. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,796 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 213 คน และข้าราชการครู จำนวน 1,583 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 39 คน และข้าราชการครู จำนวน 278 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจากโรงเรียนแต่ละขนาด ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็ก 24 คน ขนาดกลาง 13 คน และขนาดใหญ่ 2 คน นำรายชื่อโรงเรียนที่สุ่มได้ผู้บริหารสถานศึกษามาดำเนินการต่อโดยนำรายชื่อของข้าราชการครูของโรงเรียนดังกล่าวมาจับฉลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูตามที่คำนวณไว้ ปรากฏว่าได้กลุ่มที่เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 95 คน ขนาดกลาง 168 คน ขนาดใหญ่ 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการประเมิน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปเนื้อหาสาระสำคัญและกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะแล้วสร้างแบบสอบถามการวิจัย นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบการใช้คำ ความชัดเจนของคำถามและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6–1.00

แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แต่ละตอนโดยใช้สูตรของสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1990) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นในด้านบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.99 และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้วยตนเอง เพื่อให้กรอกข้อมูลแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 317 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

4.2 วิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. แล้วนำข้อมูลมาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและภาพรวม

4.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมิน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในภาพรวม และรายด้าน

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา
1. ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.39	0.61	มาก
2. ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	4.27	0.74	มาก
3. ด้านการเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวก	4.34	0.60	มาก
4. ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย	4.30	0.61	มาก
5. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน	4.36	0.73	มาก
6. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.38	0.78	มาก
7. ด้านการประเมิน	4.22	0.76	มาก
โดยรวม	4.32	0.63	มาก

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในภาพรวม และรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
1. ด้านการเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.42	0.34	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.34	0.43	มาก
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.24	0.40	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.28	0.45	มาก
โดยรวม	4.32	0.35	มาก

3. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านกับภาพรวมของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($r = 0.61$) นอกนั้นก็มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.50-0.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1							.62**	สูง
X ₂	.855**	1						.50**	ปานกลาง
X ₃	.771**	.816**	1					.50**	ปานกลาง
X ₄	.803**	.826**	.786**	1				.52**	ปานกลาง
X ₅	.831**	.830**	.784**	.791**	1			.50**	ปานกลาง
X ₆	.815**	.794**	.820**	.764**	.717**	1		.61**	สูง
X ₇	.854**	.874**	.847**	.814**	.798**	.818**	1	.53**	ปานกลาง
X	-	-	-	-	-	-	-	.59**	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการแบบมีขั้นตอน (Stepwise Method) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 4-5

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวแปรบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

โมเดล	ตัวพยากรณ์	R	R ²	F	p
1	X ₁	.623	.389	200.199**	.000
2	X ₁ , X ₆	.647	.418	112.889**	.000
3	X ₁ , X ₆ , X ₂	.658	.433	79.810**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยการคัดเลือกตัวแปรเพื่อพยากรณ์ ใช้วิธีแบบมีขั้นตอน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ (X₁) เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.623 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา (X₆) เข้าไป มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.647 เพิ่มขึ้นจากเดิม 0.024 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (X₂) เข้าไป จะมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.658 เพิ่มขึ้นจากเดิม 0.011 ตัวแปรทั้ง 3 ด้านร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ร้อยละ 43.3

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _{est}	β	t	p
X ₁	.305	.052	.536	5.891**	.000
X ₆	.164	.034	.370	4.768**	.000
X ₂	.118	.041	.251	2.891**	.004

$R = .658 \quad R^2 = .433 \quad a = 2.765$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ (X₁) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (X₆) และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X₂) สามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .305, .164 และ .118 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .536, .370 และ .251 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 43.30 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = 2.765 + .305X_1 + .164X_6 + .118X_2$$

สมการพยากรณ์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .536Z_{X_1} + .370Z_{X_6} + .251Z_{X_2}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน ด้านการเป็นผู้อำนวยการความสะอาด ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมิน ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการประกันคุณภาพทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้นำและมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีนโยบาย และโครงการต่าง ๆ เพื่อกำกับติดตามให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามและบริหารงานให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาให้เกิดขึ้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ในการเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การเป็นผู้อำนวยการความสะอาด การประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการประเมิน ทั้งนี้เพราะในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหาร

สถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมุ่งเน้นการบริหารงานด้านวิชาการเป็นหลัก อันจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้และการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีศักยภาพด้านวิชาการและนักเรียนมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ หนึ่งฤทัย เลียงพันธุ์สกุล (2562) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหาร การศึกษาในสถานศึกษา โดยจะต้องมีความเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะนำพาองค์กรให้มีการพัฒนา ทั้งระบบ มีความรู้และคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ อันจะ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชาย ศรีจันทร์ดี (2556) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556 พบว่าบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย พิมพ์ใจใส (2559) ได้ศึกษา บทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร แก้วโพธิ์ (2561) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ครูซึ่งเป็น หัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา จึงทำให้ครูมีการเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูมีความกระตือรือร้น ในการสอน มีความชัดเจนในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งหากวิถีในการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้จัดให้มีโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ เชิงรุก (Active learning) สอดคล้องกับแนวคิดของ คณะครุศาสตร์ (2553) และคอนสแตนติน ไชยชมพู (2558) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝึกปฏิบัติจนค้นพบ ความถนัดและวิธีของตนเองทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกแสดงออกอย่างมีเหตุผล ได้รับการเสริมแรง ให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและร่วมมือกับผู้อื่น นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ของตนเองอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติมา กลิ่นบุปผา (2554) ได้ศึกษา การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา เวชสาร (2556) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาที่ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพงศ์ บาทขารี (2561) ได้ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยวรรณ ทองคำ (2562) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัด มหาสารคาม พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักในบทบาทการบริหารสถานศึกษาและการจัด

การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา และมีความใส่ใจในการบริหารสถานศึกษาทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ส่งผลให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานและแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการเรียนในแต่ละชั้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของพิชญานา ชันทอง (2554) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งทำหน้าที่บริหารงานให้บรรลุเป้าหมายใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้น จะต้องเข้าใจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสามารถกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน บังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องรู้จักศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หลักของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาติชาย ศรีจันทร์ดี (2556) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญชิตา กาลิชัย (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณรงค์ สุภาพ (2559) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก

4. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 43.30 อธิบายได้ดังนี้

4.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.623 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการประชุมเตรียมความพร้อมของครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นผู้ทำให้มีการจัดและปรับปรุงทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา กำกับติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนด มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูรายงานผลการเรียนและผลการพัฒนาความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร แก้วโพธิ์ (2561) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิธีดำเนินงานในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภิญญา ช่างประดิษฐ์ (2564) ได้ศึกษา แนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการกำหนดทิศทาง กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายปลายทาง กำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางในการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นผู้นำ

ทางวิชาการ เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.623 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไป มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.647 เพิ่มขึ้นจากเดิม 0.024 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพแก่ครู จัดโครงการให้ความรู้และพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูเข้าร่วม อบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการหรือศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรการอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ ความเชี่ยวชาญของครู แก่ผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร ให้ครูรายงานผลการอบรม เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการทำงานและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สมมาคุณ (2552) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย นำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.623 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้าไป มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.647 เพิ่มขึ้นจากเดิม 0.024 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เข้าไป จะมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ 0.658 เพิ่มขึ้นจากเดิม 0.011 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาระดมความคิดเห็นร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ มีการจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามข้อมูลสภาพจริงและความต้องการของชุมชน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ มาตย์สถิตย์ (2559) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา อำเภอกะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจ สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนและร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และร่วมวางแผนพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภิญญา ช่างประดิษฐ์ (2564) ได้ศึกษา แนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความรู้สึกที่ต่อกันอันจะเป็นหนทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

4.4 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโรงเรียน และด้านการประเมิน ตัวแปรทั้ง 4 ด้าน ไม่ได้ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแปรเพื่อพยากรณ์ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้อำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและลดภาระงานที่ไม่จำเป็นได้ ขณะเดียวกันยังช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายในองค์กร ผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย เช่น ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบและร่วมมือกันได้ดี การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมากในการเชื่อมโยงโรงเรียนกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน บทบาทของการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในโรงเรียน เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงเรียน การสื่อสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง การเพิ่มความเข้าใจ และสนับสนุนนโยบายของโรงเรียนและการจัดการกับวิกฤตและข้อสงสัย และการประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดผล

วิเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พลศักดิ์ (2551) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีงบประมาณจำกัดไม่พอเพียงในการจัดสภาพแวดล้อมและบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนในงาน แนวทางการแก้ปัญหาทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันมีภาระงานมากทำให้ขาดการกำกับ ติดตาม นิเทศการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภิญญา ช่างประดิษฐ์ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการเป็นนักประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการให้ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น และชุมชนได้รับทราบ เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ และความมั่นใจตลอดจนความนิยมในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปกครอง ประชาชนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สมมาคุณ (2552) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกับ บุคลากรทุกฝ่าย ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการประเมิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำกับติดตามและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะ ด้านการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรออกนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีแผนงานชัดเจน พร้อมประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและแจ้งผลการประเมินการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนทราบ เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการส่งเสริมวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดแนวทางในการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูและติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้อำนวยการความสะอาด ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโรงเรียน และด้านการประเมิน ตัวแปรทั้ง 4 ด้าน ที่ไม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้อำนวยการความสะอาด ด้านการประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโรงเรียน และด้านการประเมินให้มากขึ้น เพื่อให้ทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการถอดบทเรียน สังเกต สัมภาษณ์ จัดชั่วโมง PLC ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ จากประสบการณ์จริงในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการเนื่องจากส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา จัดชั่วโมง PLC ระหว่างผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรับฟังปัญหาและเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้เกี่ยวกับ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ จากประสบการณ์จริงในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ หรือเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- กฤษณรงค์ สุภาพ. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). *หน่วยที่ 6 การบริหารจัดการเรียนรู้ ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดและการบริหารองค์การทางการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะครุศาสตร์. (2553). *การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คอนสะหวັນ ไชยชมพู. (2558). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิทยาลัยครูสะหวັນนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิรภิญญา ช่างประดิษฐ์. (2564). *แนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนัญชิตา กาลิชัย. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ชาติชาย ศรีจันทร์ดี. (2556). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชิดพงศ์ บาทขารี. (2561). *สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โชติมา กลิ่นบุบผา. (2554). *การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาใน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- ทัศน์ วงศ์ยั้งยืน. (2555). *การบริหารงานวิชาการในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตารัตน์ มาตย์สถิตย์. (2559). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา อำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2553). *การศึกษาที่พาชาติออกจากวิกฤติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิชญภา ขันทอง. (2554). *กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมศักดิ์ สรรพาคณ. (2552). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- สุนันทา เวชสาร. (2556). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาที่ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุภาพร ศรีสุระ. (2557). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุรพล พละศักดิ์. (2551). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุรียพร แก้วโพธิ์. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. ร้อยเอ็ด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- หนึ่งฤทัย เลียงพันธุ์สกุล. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อรทัย พิมพ์ใจใส. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- อุทัยวรรณ ทองคำ. (2562). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, in Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

Quality of Working Life of Personnel at the Armed Forces Academies Preparatory School

สุทธิพันธ์ มะลิทอง¹ และ วลลภ พิริยวรณะ²

Suttipun Malitong¹ and Wanlop Piriyawattana²

Received: 13 ม.ค. 2568

Revised: 10 มี.ค. 2568

Accepted: 12 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหารและ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.938 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 874 คน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง ชันยศ รายได้ จำนวนปีในการทำงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะงานและคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานสูงสุด คือด้านความพึงพอใจในการทำงาน รองลงมาคือ ด้านสภาพล้ามในการทำงาน และด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานต่ำสุด คือ ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีอายุ และ ตำแหน่ง แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, ประสิทธิภาพการทำงาน, ขวัญกำลังใจ

Abstract

This research was a quantitative study with the objectives to: 1) study the quality of working life of personnel at the Armed Forces Academies Preparatory School, and 2) examine the factors affecting the quality of working life of personnel at the Armed Forces Academies Preparatory School. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.938. The population consisted of 874 personnel, and the sample size of 274 was calculated using Taro Yamane's formula. Stratified random sampling was employed, with stratification based on gender, age, education, marital status, position, rank, income, and years of employment. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA).

The research findings revealed that the respondents' opinions regarding the nature of work and the quality of working life were at a high level overall. When considered by aspect, the highest level was found in job satisfaction, followed by work environment, while the lowest was in compensation and welfare.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล: S64563825022@ssru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล: lekcharo@hotmail.com

¹ A Master Student, Master of Political Science Program, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, Email: S64563825022@ssru.ac.th

² Lecturer in the Master of Political Science Program, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, Email: lekcharo@hotmail.com

The results of the hypothesis testing showed that personnel with different ages and positions had statistically significant differences in their overall quality of working life at the 0.05 level.

Keywords: Quality of working life, Work efficiency, Morale

บทนำ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนองค์กร เพราะไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเพื่อขยายธุรกิจให้เติบโตมากขึ้น หรือการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรด้านอื่น ๆ ขององค์กรก็ต้องพึ่งพาทรัพยากรบุคคล หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานให้กับบริษัทหรือองค์กรด้วยกันทั้งนั้น และจากความสำคัญนี้ ทำให้หลายองค์กรต่างมองหาวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท ไปจนถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งสู่เป้าหมายได้เร็วมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ดี เพื่อหากระบวนการหรือองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมสำหรับองค์กร เช่น การใช้หัวข้อวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงาน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working Life) ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร ขวัญกำลังใจ ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชีวิต สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ในสถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน เป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดความสุขในการทำงาน ซึ่งส่งผลดีทั้งตัวบุคคล และองค์กร” ทั้งนี้ การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก มนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาของชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีกอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ คนวัยแรงงานเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่สุดของโครงสร้างประชากรไทย เป็นกลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นกลุ่มประชากรที่ภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญไม่เพียงในการพัฒนาศักยภาพแต่รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย (ปิยาภรณ์ พรหมทัต, 2564) ซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพชีวิตในการทำงานในลักษณะของความพึงพอใจในการทำงานนั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพและเกิดการเพิ่มผลผลิตของบริษัทหรือองค์กรในที่สุด เรียกได้ว่า บรรลุเป้าหมายของทั้งบุคคลในฐานะสมาชิกขององค์กรและตัวองค์กรเอง (วิลาวัลย์ ม่วงพลับ, 2566)

คุณภาพชีวิตการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีหลากหลายด้าน อาทิ การพัฒนาคุณภาพงาน พฤติกรรมองค์กร และส่วนที่สำคัญยิ่ง คือ กิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นตัวขับเคลื่อนและส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตการทำงานดีขึ้น ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานตามแนวคิดของ Walton (1973) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยทั้ง 8 ประการ เป็นแนวทางที่มีการอ้างอิงกันอย่างแพร่หลาย มีการนำมาใช้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนของไทย จึงขอใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยเห็นว่ามีความครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารกองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร

กองบัญชาการ โรงเรียนเตรียมทหารเป็นองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรให้กองทัพไทยทั้งสิ้นเหล่าทัพ โดยมีบุคลากร 874 คนทำหน้าที่สนับสนุนภารกิจด้านการศึกษา สถานการณ์คุณภาพชีวิตของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหารในปัจจุบันอาจมีความท้าทายหลายประการ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการฝึกฝนที่เข้มงวด และระเบียบวินัยที่สูง บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหารต้องทำงานในสภาพที่มีความกดดันและภาระงานที่หนัก โดยมีการจัดการเวลาและกิจกรรมที่เข้มข้นเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานทางทหารได้ ในด้านคุณภาพชีวิตทางกายภาพและจิตใจ บุคลากรอาจเผชิญกับปัญหาความเครียดจากภาระงานที่มากและเวลาพักผ่อนที่จำกัด ขณะที่สวัสดิการและสภาพแวดล้อมการทำงานในบางกรณีอาจยังไม่เหมาะสมหรือยังขาดการสนับสนุนที่เพียงพอในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษาประเด็นนี้จึงมีความสำคัญเพราะจะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร เช่น สวัสดิการ การดูแลสุขภาพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน การทำความเข้าใจในด้านเหล่านี้จะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงาน ลดความเครียดและเพิ่มขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาองค์กรและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

สมมติฐาน

เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง ชั้นยศ รายได้ จำนวนปีในการทำงานแตกต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในโรงเรียนเตรียมทหาร มีนายทหารสัญญาบัตร นายทหารชั้นประทวน ลูกจ้าง และพนักงานราชการ จำนวน 874 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2566) ได้แก่ ข้าราชการทหารในโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 257 คน และนายทหารชั้นประทวน จำนวน 264 คน ลูกจ้าง จำนวน 26 คน และพนักงานราชการ จำนวน 161 คน อื่น ๆ จำนวน 166 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1967) และความคลาดเคลื่อน 0.05 จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ตอบด้วยตนเองผ่านทางออนไลน์ คือ Google Form ซึ่งโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะบุคคลของบุคลากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส ตำแหน่ง ชั้นยศ รายได้ และจำนวนปีในการทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการทหารในหน่วยงานที่ปฏิบัติ ประกอบด้วย ค่าตอบแทน/สวัสดิการ, ความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงาน, ลักษณะของงานที่ทำ, สภาพแวดล้อมในการทำงาน, มนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานการบังคับบัญชา/ความยุติธรรม, ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 7 ด้าน รวม 23 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงลักษณะงานเรื่องใด และอย่างไรบ้าง เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตการทำงาน

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมโครงสร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ในการสอบถาม ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร พิจารณาให้ข้อเสนอแนะทั้งในด้านข้อความคำถามและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1	เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัด
ให้คะแนน 0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัดนั้นหรือไม่
ให้คะแนน -1	เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่เป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัด

3.2 วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามกับลักษณะที่จะวัด (IOC: Index of Objective Congruence)

3.3 เลือกข้อความที่ค่า IOC มากกว่า 0.67 ซึ่งถือได้ว่าข้อความนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา ถ้าข้อความใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 ต้องนำข้อความนั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือตัดออกไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า เครื่องมือฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.938 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

4.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม ตามจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 274 คน ด้วยแบบสอบถาม

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมากำกับการลงรหัสแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติ ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

5.2.1 ค่าสถิติ Two Independent Sample t-test ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม

5.2.2 ค่าสถิติ ANOVA ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเตรียมทหาร

ตาราง 1 แสดงระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเตรียมทหาร

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเตรียมทหารโดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ	3.25	.785	ปานกลาง
2. ด้านความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงาน	3.59	.736	มาก
3. ด้านลักษณะของงานที่ทำ	3.51	.572	มาก
4. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.73	.596	มาก
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.69	.684	มาก
6. ด้านการบังคับบัญชา/ความยุติธรรม	3.63	.686	มาก
7. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	3.82	.606	มาก
รวม	3.60	.524	มาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะงานและแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเตรียมทหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.524) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงาน มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.606) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.596) และน้อยที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.785)

2. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

ตาราง 2 แสดงผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	Sig							
	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพสมรส	ตำแหน่ง	ชั้นยศ	รายได้	จำนวนปีในการทำงาน
1. ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ	.304	.058	.077	.035*	.632	.284	.672	.761
2. ด้านความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงาน	.464	.226	.193	.176	.030*	.000*	.882	.370
3. ด้านลักษณะของงานที่ทำ	.343	.808	.025*	.386	.339	.006*	.602	.299
4. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	.440	.182	.085	.279	.481	.660	.018*	.158
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	.879	.249	.223	.369	.449	.293	.058	.615
6. ด้านการบังคับบัญชา/ความยุติธรรม	.122	.066	.189	.104	.674	.145	.164	.859
7. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	.825	.074	.059	.216	.275	.521	.499	.001*
คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร	.349	.194	.048*	.142	.865	.047*	.363	.193

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 ผลการทดสอบ มีรายละเอียดดังนี้

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า เพศ แตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีเพศแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า อายุแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีอายุแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า การศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตทั้งโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในด้านลักษณะของงานที่ทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า สถานภาพสมรสแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตทั้งโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหารมีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 ที่ว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 ที่ว่า ชั้นยศแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีชั้นยศแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีชั้นยศแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิต ด้านความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงาน และ ด้านลักษณะของงานที่ทำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 7 ที่ว่า รายได้แตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีรายได้แตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีรายได้แตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 8 ที่ว่า จำนวนปีในการทำงานแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีจำนวนปีในการทำงานแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีจำนวนปีในการทำงานแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะงานและแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากลักษณะงานที่สอดคล้องกับทักษะและความสามารถของบุคลากร ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจ สิ่งนี้ช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานและลดความเครียดจากงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากองค์กรทั้งในด้านการฝึกอบรมและสวัสดิการ ยังส่งเสริมให้บุคลากรรู้สึกได้รับการดูแลและมีความมั่นคงในงาน การมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี เช่น การทำงานร่วมกับทีมที่มีความร่วมมือและบรรยากาศที่เป็นมิตร ช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจและลดความกดดันในการทำงาน นอกจากนี้

การสนับสนุนด้านการพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลและโอกาสในการเติบโตในอาชีพยังเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้บุคลากรมีความสุขและคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bluestone (1977) ได้กล่าวว่าคุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานขององค์การสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ผลประโยชน์และบริการต่าง ๆ ความก้าวหน้าในการทำงาน และจริยธรรมของการทำงาน หรือเป็นชุดของวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขและแนวปฏิบัติขององค์การ เช่น การกำหนดนโยบายต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ความอิสระจากการควบคุม (Democratic supervision) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่สำคัญขององค์การ ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Rose and Meyer (2006) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง การมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในการทำงาน การได้รับรางวัลและการตอบสนองความต้องการ รวมถึงการปราศจากความเครียดและผลทางลบอื่น ๆ จากการทำงาน ซึ่งทำให้องค์ประกอบที่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย งาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางสังคมในองค์การ ระบบบริหารและความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตนอกรางาน รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ Hackman and Suttle (1997) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นสิ่งที่สนองความเป็นอยู่ที่ดี และความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานทุกคนในองค์การ ตั้งแต่ระดับผู้บริหาร หัวหน้างาน ผู้บริหาร คนงาน ตลอดจนเจ้าของกิจการ การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีทำให้คนมีความพึงพอใจในงาน ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจที่ดี เกิดความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา แสงกฤษเฑียร (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญ ภัฏจนาทิพย์ (2565) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมการขนส่งจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมการขนส่งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มี อายุ แตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากการที่บุคลากรที่อายุมากมักมีความมั่นคงทางการเงินและตำแหน่งงานสูงขึ้น แต่เผชิญกับปัญหาสุขภาพและภาวะครอบครัว ส่วนบุคลากรที่อายุน้อยมีแรงจูงใจสูงและสุขภาพดี แต่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างอนาคตและความมั่นคง การบริหารบุคลากรควรคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของทุกช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นอรีนี ตะหวา (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มวัยทำงานในชุมชนเทศบาลเมืองปากพูนจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับคุณภาพชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัย ปณณพร จัวนพันธ์ (2561) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการกรมศุลกากร ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบ คุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมซึ่งจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุรวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาติ อ่อนประดิษฐ์ (2559) ได้ทำการศึกษา เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานระหว่างลูกจ้างประจำกับพนักงานราชการ ของกรมการขนส่งทหารบก ผลการเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานราชการและลูกจ้างประจำพบว่า พนักงานราชการและลูกจ้างประจำที่มีอายุแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจมาจากการที่บุคลากรระดับสูงมีรายได้และความมั่นคงที่ดีกว่า แต่ต้องเผชิญกับความกดดันและภาระงานสูง ขณะที่บุคลากรระดับล่างอาจมีข้อจำกัดด้านการเงินและโอกาสก้าวหน้า องค์กรควรมีนโยบายสนับสนุนบุคลากรทุกระดับเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cascio (2003) กล่าวว่า การมีหลักประกันมั่นคงในอาชีพ โดยไม่ถูกโยกย้าย ลดตำแหน่ง ถูกลงโทษหรือออกจากงานโดยไม่มีเหตุผล และมีหลักประกันในการครองชีพทั้งในระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและออกจากงานเป็นมาตรการที่ส่งเสริมและจูงใจให้คนทำงานในองค์การต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ Lewin (1981) ได้กล่าวว่า การแสดงให้บุคลากรทราบถึงโอกาสก้าวหน้าอย่างชัดเจน ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นรูปธรรม จะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจในการทำงานผ่านกิจกรรมที่องค์การจะนำมาใช้ส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ เช่น การจัดการอาชีพ (Career Management) และการวางแผนอาชีพ (Career Planning) รวมทั้งสนับสนุนให้นำระบบคุณธรรมมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานงานจริงจัง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย

จุฑามาศ อ้วนแก้ว (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานบริษัทโมเดิร์นเทรด ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ ถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตยา แสงกฤษพีช (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาสูงสุด ด้านระดับชั้นยศ ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และด้านสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย ด้านการทำงาน ด้านส่วนตัว ด้านสังคม และพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1.1 ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่มีแนวโน้มที่สูงขึ้น

1.1.2 ด้านความมั่นคง/ความก้าวหน้าในการทำงานควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความสามารถเพื่อผลักดันให้มีความก้าวหน้าในการทำงานตามศักยภาพที่บุคลากรมี

1.1.3 ด้านลักษณะของงานที่ทำ ควรมีการมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถและทักษะของบุคลากร รวมถึงเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการปฏิบัติงาน

1.1.4 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานควรทำการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับการทำงาน และมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมของการทำงาน เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ให้เอื้ออำนวยในการทำงาน

1.1.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานควรส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันของบุคลากรทั้งภายในแผนก และระหว่างแผนก รวมถึงการประชุมแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม

1.1.6 ด้านการบังคับบัญชา/ความยุติธรรมควรเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงาน รวมถึงมีการพิจารณาโทษผู้กระทำผิดกฎระเบียบหน่วยงานด้วยความยุติธรรม

1.1.7 ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ควรทำการตรวจสอบความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร เพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกและนำมาพัฒนาเพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.2.1 ควรมีการจัดทำนโยบายการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร โดยการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถตามความสนใจทั้งที่เกี่ยวข้องกับงาน และที่นอกเหนือจากงาน เช่น กีฬา เพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้แก่บุคลากร เป็นต้น

1.2.2 ควรมีการออกนโยบายในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้ทราบปัจจัยที่หลากหลายที่สามารถส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานดียิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตามความคิดเห็นที่สามารถนำไปพัฒนาให้คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ อ้วนแก้ว. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานบริษัทโมเดิร์นเทรดในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิทยาลัยการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 3(2), 26-38.
- นอรีนี ตะหวา. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิต ของกลุ่มวัยทำงานในชุมชนเทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 32(1), 31-42.
- ปิยาภรณ์ พรหมทัต. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานในอุตสาหกรรมชิ้นส่วน และอะไหล่ ยานยนต์ เขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2), 167-177.
- ปณณพร งามพันธ์. (2561). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเลขานุการกรมศุลกากร*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปริญ กัญจนาทิพย์. (2565). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมการขนส่งจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 9(7), 354-371.
- วิลาวัลย์ ม่วงพลับ. (2566). *คุณภาพชีวิตการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายปฏิบัติการในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาติ อ่อนประดิษฐ์. (2559). *เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานระหว่างลูกจ้างประจำกับพนักงานราชการ ของกรมการขนส่ง ทหารบก*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13* (พ.ศ. 2566-2570). สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2568, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- อาทิตยา แสงกฤษพีร์. (2564). *กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Bluestone, I. (1977). Implementing quality of work life programs. *Management Review*, 66,43-46.
- Cascio, W. F. (2003). *Managing human resources: Productivity quality of work life profits*. New York: McGraw-Hill.
- Hackman, J. R. and Suttle, L. J. (1997). *Improving life at work, behavioral science approach to organizational change*. Beverly Hill CA: Goodyear.
- Lewin, D. (1981). Collective bargaining and the quality of work life. *Organizational Dynamics*, 10(Autumm), 37-53.
- Rose, D. H. and Meyer, A. (2006). *A practical reader in Universal Design for Learning*. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it?. *Slone Management Review*, 15, 11-21.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

Factors Influencing Purchase Intention of Street Food at Chenwang Miao Pedestrian
Street, Shanghai, People's Republic of China

Hou Qirui¹, กุลยา อุปพงษ์² และ ชัชชัย สุจริต³
Hou Qirui¹, Kullaya Uppapong² and Chatchai Sucharit³

Received: 15 ม.ค. 2568

Revised: 12 มี.ค. 2568

Accepted: 13 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำคัญของภาพลักษณ์ ทัศนคติของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน และ 2) ศึกษาภาพลักษณ์และทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประชากร คือ ประชากรที่พักอาศัยในนครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 24,874,000 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยระดับความสำคัญของภาพลักษณ์สตรีทฟู้ดถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเชิงความรู้ รองลงมา องค์ประกอบเชิงความรู้สึก องค์ประกอบเชิงการกระทำ และองค์ประกอบเชิงการรับรู้ ส่วนระดับความสำคัญของทัศนคติของผู้บริโภคต่อสตรีทฟู้ดถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยวในนครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม รองลงมา ด้านความรู้สึก และด้านความเข้าใจ สำหรับระดับความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ดถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว ในนครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ในอนาคตแนวโน้มที่จะกลับมาซื้อสตรีทฟู้ดที่มีความตั้งใจที่จะซื้อสตรีทฟู้ดและจะแนะนำให้คนอื่นเกี่ยวกับสตรีทฟู้ด และยังพบว่าภาพลักษณ์ (องค์ประกอบเชิงการรับรู้ องค์ประกอบเชิงการกระทำและองค์ประกอบเชิงความรู้) และทัศนคติของผู้บริโภค (ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก และด้านความเข้าใจ) ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ดถนนคนเดินเฉิงหวางเมี่ยว นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์, ทัศนคติของผู้บริโภค, ความตั้งใจซื้อ

Abstract

The purpose of this research is to: 1) examine the level of importance of image, consumer attitudes, and purchase intention toward street food at Chenghuang Miao Pedestrian Street in Shanghai, People's Republic of China, and 2) study how image and consumer attitudes influence purchase intention. The study

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อีเมล: 2204306@qq.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อีเมล: kullaya.upp@uru.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อีเมล: csucharit34@gmail.com

¹ A Master Student, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University, Email: 2204306@qq.com

² Assistant Professor.Dr., Lecturer, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University, Email: kullaya.upp@uru.ac.th

³ Assistant Professor.Dr., Lecturer, Master of Business Administration, Faculty of Management Science, Uttaradit Rajabhat University, Email: csucharit34@gmail.com

population consists of residents of Shanghai, totaling 24,874,000 people. A sample of 385 individuals was selected using simple random sampling, and data were collected through a questionnaire survey. The statistical methods used for data analysis included Mean, Standard Deviation, and Multiple Regression Analysis.

The findings indicate that the perceived importance of the image of street food at Chenghuang Miao Pedestrian Street in Shanghai was high across all four components: the cognitive component, followed by the affective, behavioral, and perceptual components. Similarly, the importance of consumer attitudes toward street food at Chenghuang Miao Pedestrian Street was also rated highly across three dimensions: the behavioral, affective, and cognitive components. Moreover, the research found that image (including the perceptual, behavioral, and cognitive components) and consumer attitudes (including the behavioral, affective, and cognitive components) significantly influenced purchase intention toward street food at Chenghuang Miao Pedestrian Street in Shanghai.

Keywords: Image, Attitude of Consumer, Purchase Intention

บทนำ

สตรีทฟู้ด (Street Food) เป็นอาหารและเครื่องดื่มพร้อมรับประทานที่วางจำหน่ายตามข้างทางหรือริมถนน ซึ่งผู้ขายจะมีการจัดเตรียมสินค้าหรือบริการ และผู้ขายจะเป็นผู้ขายสินค้าหรือบริการเอง ปกติภาครัฐบาลหลายประเทศให้การสนับสนุน เพราะถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจากการส่งเสริมดังกล่าวทำให้เกิดรายได้และการจ้างงานประชาชนในประเทศ อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการเติบโตของการท่องเที่ยวได้ด้วย (Abdullah, Lee & Carr, 2023) ดังนั้น สตรีทฟู้ดไม่ใช่แค่อาหารแต่เป็นสิ่งที่สามารถสร้างประสบการณ์ ซึ่งมีผู้บริโภคจำนวนมากมองหารสชาติต้นตำรับ รสชาติอร่อย และราคาไม่แพง อุตสาหกรรมสตรีทฟู้ดได้เติบโตไปทั่วโลก ภายในปี 2024 จำนวนแผงขายของริมถนนทั่วโลกกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยผู้บริโภคหันมารับประทานอาหารที่ให้ความเพลิดเพลิน ราคาไม่แพง และที่สำคัญคือความสะดวกสบาย รสชาติที่โดดเด่น ความน่าดึงดูดทางวัฒนธรรม และความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน (Reinoso, 2024)

ประเทศจีนเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ขึ้นชื่อเรื่องสตรีทฟู้ด ซึ่งมีทั้งอาหารรสเลิศและอาหารสุดแปลก จะนิยมขายตามริมถนนหรือบนพื้นที่สาธารณะ มีทั้งเป็นแบบซุ้มอาหาร รถเข็น หรือแม้แต่ร้านค้าหาบแร่แผงลอย เรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ของประเทศจีน โดยสถาบันการท่องเที่ยวจีนประกาศรายงานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน คาดการณ์ว่าถึงสิ้นปี 2024 จะมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยวกลางคืนภายในประเทศจีนทั้งหมดมีมูลค่าถึง 1.91 ล้านล้านหยวน เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 มูลค่าเศรษฐกิจกลางคืนของจีน เติบโตจาก 22.54 ล้านล้านหยวนในปี 2018 เพิ่มขึ้นจำนวน 50.25 ล้านล้านหยวนในปี 2024 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเศรษฐกิจกลางคืนของจีนมีอัตราการเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยธุรกิจสตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเป็นส่วนที่สำคัญของเศรษฐกิจกลางคืน รัฐบาลมีการผลักดันให้เมืองท้องถิ่นต่าง ๆ มีการดำเนินนโยบายส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจกลางคืนที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและการท่องเที่ยว จากการผลักดันดังกล่าวนครเซี่ยงไฮ้จัดกิจกรรมเที่ยวพิพิธภัณฑสถานกลางคืน ได้เปิดประสบการณ์ที่มหัศจรรย์ในพิพิธภัณฑสถานทั้งหมด 45 แห่งของนครเซี่ยงไฮ้ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและร้านที่มีเอกลักษณ์ ได้ดึงดูดผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก และส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองหนานหนิง, 2567)

ถนนคนเดินเฉิงหวงเหมียวในนครเซี่ยงไฮ้ ก่อตั้งขึ้นในช่วงปลายราชวงศ์ชิงและสาธารณรัฐจีนตอนต้น ตั้งอยู่ในศูนย์กลางการค้าของเมืองเก่าของเซี่ยงไฮ้จำหน่ายอาหารว่างสไตล์เซี่ยงไฮ้ที่หลากหลายชนิด เช่น ต้มซ่าพิเศษจาก Green Wave Gallery, ซาลาเปามังสวิรัติจากอาคาร Songyue, เกี้ยวไขนกพิราบจาก Osmanthus Hall, เกี้ยวข้าวแปดสมบัติจากอาคาร Songyun, เกี้ยวหนึ่ง Nanxiang, เกี้ยวข้าวเหนียว Ningbo แบบหมัก เกี้ยว เป็นต้น Shanghai Old Town God's Temple Snack Plaza ตั้งอยู่บนถนน Shanghai City God Temple Snack Street เป็นร้านขนมแบบพิเศษที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ และหลากหลายชนิด มีลูกค้าจำนวนมากใน Shanghai Yuyuan Mall ที่ไม่ควรถูกมองข้ามคือร้านค้าเล็ก ๆ ริมถนน ซึ่งเต็มไปด้วยของโบราณ มังงานหัตถกรรมประณีต หรือของที่ระลึกจากเซี่ยงไฮ้ในสมัยก่อน สถานที่นี้จะได้พบกับรอยเท้าแห่งประวัติศาสตร์ในทุกย่างก้าว และมีเรื่องราวอยู่ทุกมุม วัดเทพเจ้าแห่งเมืองไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องดูเท่านั้น แต่ยังเป็นความภาคภูมิใจของชาวเซี่ยงไฮ้อีก ดังนั้นถนนคนเดินเฉิงหวงเหมียวเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวรวมถึงคนในพื้นที่ เนื่องจากมีสตรีทฟู้ด

และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่แสดงถึงอายุธรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ดังนั้นถนนคนเดินนี้เป็นแหล่งที่สามารถสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน (Kexin, Kanokporn & Jutamart, 2023) ปัจจัยความสำเร็จของโมเดลถนนคนเดินในประเทศจีน นอกจากการเลือกพื้นที่เป็นถนนคนเดินที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมของอาคาร อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญคือการจัดโซนอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่มที่เรียกว่า สตรีทฟู้ด ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ถึงนวัตกรรมด้านอาหารและวิถีชีวิตของคนในชุมชน (สุพาดา สิริภูตดา และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์, 2558) สตรีทฟู้ดที่ส่งมอบประสบการณ์วัฒนธรรมของชาติผ่านภาพลักษณ์ ด้วยการแสดงจุดเด่นในความหลากหลายของรสชาติและเป็นเอกลักษณ์ (เจริญชัย เอกมาไพศาล วรวิฑูร์ ปัญญาภู และวริศ เขาวนศิลป์, 2562) รวมถึงการสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นถิ่น ส่งผลต่อความเพลิดเพลินกับการรับประทานและแนะนำแก่บุคคลอื่น สุดท้ายคือส่งผลความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด (ณนนท แดงสังวาลย์, 2564)

ภาพลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อของผู้บริโภค ภาพลักษณ์ที่ดีสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความสนใจให้กับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ และมีส่วนสำคัญในการเป็นตัวกำหนดว่าผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าจากแบรนด์ใด ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาพลักษณ์ในการส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อ การสร้างภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและน่าสนใจสำหรับสินค้าหรือบริการเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญในการตลาด เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้และรับฟังข้อความที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ด้วยความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ภาพลักษณ์ที่ดีจะช่วยสร้างความประทับใจและความภูมิใจในผู้บริโภคต่อสินค้าหรือบริการ (ธีรพัฒน์ เอี่ยมละออ, 2564) นอกจากนั้นทัศนคติของผู้บริโภคมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความตั้งใจในการซื้อสินค้าหรือบริการเช่นกัน ซึ่งทัศนคติ คือ เส้นทางที่ชี้นำผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ทัศนคติที่ดีต่อสินค้าหรือบริการสามารถส่งผลต่อความเชื่อมั่น ความสนใจ และความพึงพอใจของผู้บริโภคได้โดยตรง สำหรับทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อ โดยการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลการตัดสินใจในการซื้อ เช่น ความรู้ทางการตลาด ประสบการณ์การใช้งาน และความรู้สึกหรือทัศนคติที่ฝังใจผู้บริโภคมักมีการตอบสนองต่อสินค้าหรือบริการโดยอิสระ โดยจะพิจารณาจากประสบการณ์ก่อนหน้า ข้อมูลที่ได้รับ และความเชื่อมั่นหรือผู้ขายการทราบถึงทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมตลาดอย่างเป็นระบบในขณะที่ทัศนคติบางครั้งอาจเกิดจากประสบการณ์ที่ผิดพลาดหรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การเข้าใจและปรับปรุงทัศนคติของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างความเชื่อมั่นและความสำเร็จในการตลาด (สุบรรพต รักชอบสันติ, 2555; อนุวัตร ราชโพธิ์ทอง และระบิล พันภัย, 2567)

อย่างไรก็ตาม สตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเดินหวังเมียวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีภาพลักษณ์เฉพาะของเมืองเซียงไฮ้ ที่มีวัฒนธรรมการรับประทานอาหารริมทางที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบอาหารริมทาง ถือเป็นแหล่งของกินที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง ในขณะที่อาหารริมทางของประเทศจีนมีหลากหลายชนิดและเป็นที่ยอมรับจากนักท่องเที่ยวหรือประชาชนในเขตเซียงไฮ้ ด้วยเหตุนี้จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ และทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมียว นครเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้นำมาเป็นแนวทางกระตุ้นการท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางมากขึ้น และนำไปส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและประชาชนในเขตเมืองเซียงไฮ้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของภาพลักษณ์ ทัศนคติของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อ สตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมียว นครเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมียว นครเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

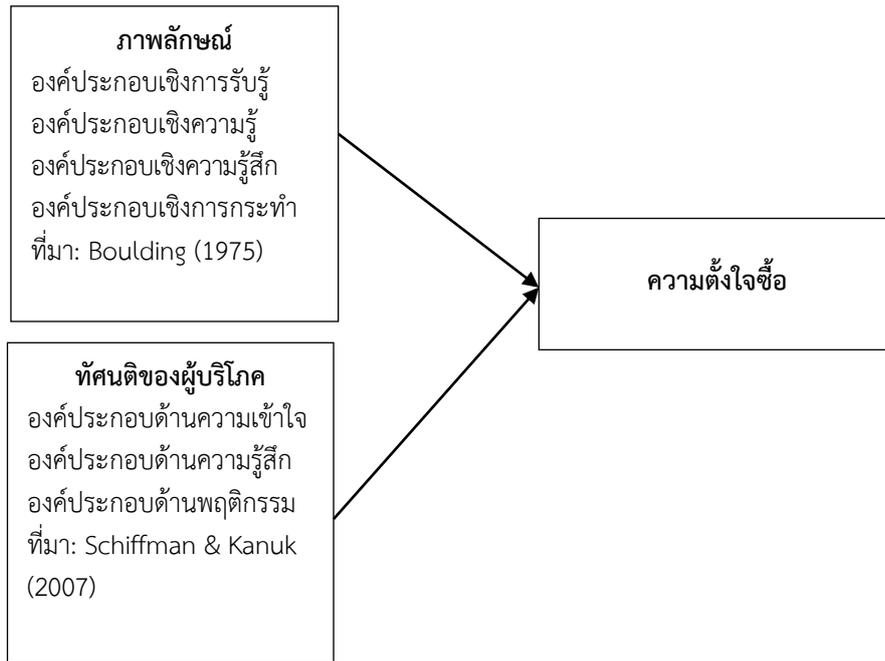
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ ทักษะของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ภาพลักษณ์กับความตั้งใจซื้อ Kotler (2000) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ (Image) เป็นวิธีที่ผู้บริโภครับรู้เกี่ยวกับบริษัทหรือผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการภายใต้การควบคุมของธุรกิจ ในทางการตลาด ภาพลักษณ์เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น โดย Boulding (1975) อธิบายว่าองค์ประกอบของภาพลักษณ์ มี 4 ส่วน จะมีความเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบของภาพลักษณ์ไม่อาจแยกจากกันได้ คือ องค์ประกอบเชิงการรับรู้ องค์ประกอบเชิงความรู้ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก และองค์ประกอบเชิงการกระทำ ผลวิจัยของธีรพัฒน์ เอี่ยมละออ (2564) และไปรยา เจษฎานฤสาร (2565) ยืนยันว่าภาพลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค เพราะสามารถสร้างการรับรู้เกี่ยวกับบริษัท สินค้าหรือบริการ กระทั่งเป็นความรู้ ความรู้สึก นำไปสู่การกระทำต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่าภาพลักษณ์เป็นส่วนสำคัญในการเป็นตัวกำหนดว่าผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากธุรกิจใด ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาพลักษณ์ในการส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อ การสร้างภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและความน่าสนใจต่อสินค้าหรือบริการเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญในการตลาด เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้และรับฟังข้อความที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ด้วยความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ภาพลักษณ์ที่ดีจะช่วยสร้างความประทับใจและความภูมิใจ สุดท้ายนำไปสู่ความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการ

2. ทักษะของผู้บริโภคกับความตั้งใจซื้อ โดย Kotler (2003) กล่าวว่า ทักษะ คือ ความรู้สึกด้านอารมณ์ ที่บุคคลมีการประเมินความรู้สึกตนเองจากการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งอาจจะเป็นทัศนคติเชิงบวกต่อสินค้าหรือบริการ แต่ก็อาจจะเป็นทัศนคติเชิงลบต่อสินค้าหรือบริการก็ได้ เพราะความรู้สึกของบุคคลจะได้อาจมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต เกิดการเรียนรู้ เก็บสะสมไว้ แล้วแสดงออกผ่านพฤติกรรม ดังนั้นทัศนคติแสดงว่ามีแนวโน้มที่จะใช้สินค้าและบริการซ้ำ Schiffman & Kanuk (2007) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติจำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบด้านความเข้าใจ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ผลวิจัยของ สุบรรพต รักชอบสันติ (2555) และอนุวัตร ราชโพธิทอง และระบิล พันภัย (2567) ยืนยันว่า ทักษะของผู้บริโภคมีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าหรือบริการ เนื่องจากว่าทัศนคติเป็นเส้นทางที่ชี้แนะผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ ธุรกิจมุ่งเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถสร้างทัศนคติที่ดีของผู้บริโภคต่อสินค้าหรือบริการของธุรกิจ เพราะทัศนคตินั้นสามารถส่งผลต่อความเชื่อมั่น กระตุ้นความสนใจ และความพึงพอใจของผู้บริโภคได้โดยตรง สุดท้ายทัศนคติของผู้บริโภคสามารถส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าหรือบริการด้วย ดังนั้นทัศนคติของผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมตลาดอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามทัศนคติมีสองด้าน คือ ทัศนคติที่ดี และทัศนคติที่ไม่ดี ซึ่งทัศนคติบางครั้งอาจเกิดจากประสบการณ์ที่ผิดพลาดหรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การเข้าใจและปรับปรุงทัศนคติของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างความเชื่อมั่นและความสำเร็จในการตลาด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น กระทั่งสามารถดำเนินการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการนำเอาตัวแปรและประเด็นที่ต้องการวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งแสดงทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรวิจัย ดังภาพด้านล่างและรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด ภาพลักษณ์และทัศนคติของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

สมมติฐาน

1. ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. ทัศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ ประชากรที่พักอาศัยในนครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 24,874,000 คน ข้อมูลจาก 中经网统计数据库 หรือ CEInet Statistics Database (2024) ข้อมูล ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยซื้อหรือเคยบริโภคสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างน้อย 1 ครั้ง ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ SurverMonkey จากเว็บไซต์ <https://www.surveymonkey.com/mp/sample-size-calculator/> ที่ให้บริการฟรี กำหนดระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 จากการคำนวณของเว็บไซต์ พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 385 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว แล้วเก็บรวบรวมแบบสอบถามทุกคนที่สมัครใจตอบแบบสอบถามกระทั่งครบจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งทุกส่วนเป็นอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's

Scale) สำหรับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด 1 หมายถึง น้อยที่สุด ในการกำหนดความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ในแต่ละช่วงห่างกัน 0.50 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของภาพลักษณ์ ประกอบด้วย องค์กรประกอบเชิงการรับรู้ องค์กรประกอบเชิงเรียนรู้ องค์กรประกอบเชิงความรู้สึก และองค์กรประกอบเชิงการกระทำ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของทัศนคติของผู้บริโภค ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจซื้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการตรวจสอบตามความตรงเชิงเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย IOC (Index of Item Objective Congruence) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าผ่านเกณฑ์แสดงว่าคำถามในเครื่องมือนี้สามารถวัดเนื้อตรงตามวัตถุประสงค์ได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคบริเวณ Yuyuan Old Street จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยครั้งนี้ แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พิจารณาจากค่า Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าระหว่าง 0.75-0.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์คือ 0.70 (Nunnally & Bernstein, 1994) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) รวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ชุด โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ไปยังถนนคนเดินเดินหวังเมี่ยว นครเชียงใหม่ นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2567 เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างได้สอบถามความสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยตลอดจนลักษณะของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติและวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ระดับความสำคัญของภาพลักษณ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale)

4.2 วิเคราะห์ระดับความสำคัญของทัศนคติของผู้บริโภค วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale)

4.3 วิเคราะห์ระดับความตั้งใจซื้อ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ในรูปแบบของ ลิเคิร์ต (Likert's Scale)

4.4 วิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ภาพลักษณ์และทัศนคติที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีที่พูด ถนนคนเดินเดินหวังเมี่ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ระดับความสำคัญของภาพลักษณ์และทัศนคติของผู้บริโภค โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ผลวิเคราะห์แสดงในตาราง 1 และ 3 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้านภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. องค์กรประกอบเชิงการรับรู้	3.61	0.94	มาก
2. องค์กรประกอบเชิงความรู้	3.96	0.85	มาก
3. องค์กรประกอบเชิงความรู้สึก	3.89	0.87	มาก
4. องค์กรประกอบเชิงการกระทำ	3.70	0.75	มาก
รวม	3.79	0.67	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านภาพลักษณ์ โดยรวมอยู่เกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.67) พิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ มาก ทั้ง 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ องค์กรประกอบเชิงความรู้ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.85) รองลงมา องค์กรประกอบเชิงความรู้สึก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.87) องค์กรประกอบเชิงการกระทำ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.75) และสุดท้ายองค์ประกอบเชิงการรับรู้ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้านทัศนคติของผู้บริโภค

ทัศนคติของผู้บริโภค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านความเข้าใจ	3.73	0.85	มาก
2. ด้านความรู้สึก	3.94	0.76	มาก
3. ด้านพฤติกรรม	4.10	0.84	มาก
รวม	3.92	0.67	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความสำคัญทัศนคติของผู้บริโภค โดยรวมอยู่เกณฑ์ระดับ มาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.67) พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในเกณฑ์มาก ทั้ง 3 ด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.84) รองลงมา ด้านความรู้สึก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.76) และด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความตั้งใจซื้อ Street Food

ความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความตั้งใจซื้อ
1. ทุกครั้งที่มาถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยวมีความต้องการซื้อสตรีทฟู้ดเสมอ	3.89	1.09	มาก
2. ในอนาคต มีแนวโน้มที่จะซื้อสตรีทฟู้ดจากถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว	4.14	1.04	มาก
3. หากสตรีทฟู้ดถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว มีการปรับราคาขึ้น ก็ยังคงเลือกซื้อเช่นเดิม	3.86	1.09	มาก
4. มีความตั้งใจที่จะซื้อสตรีทฟู้ดในถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว	4.00	1.07	มาก
5. จะแนะนำให้คนอื่นเกี่ยวกับสตรีทฟู้ดของถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว	3.97	1.10	มาก
รวม	3.97	0.84	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ระดับความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยวของผู้บริโภคในนครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวมอยู่เกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.84) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ มาก ทั้ง 5 ข้อ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ในอนาคตแนวโน้มที่จะซื้อสตรีทฟู้ด จากถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 1.04) รองลงมา มีความตั้งใจที่จะซื้อสตรีทฟู้ด ในถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.07) จะแนะนำให้คนอื่นเกี่ยวกับสตรีทฟู้ดของถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 1.10) ทุกครั้งที่มาถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว มีความต้องการซื้อสตรีทฟู้ดเสมอ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.09) และหากสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว มีการปรับราคาขึ้น ก็ยังคงเลือกซื้อเช่นเดิม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.09) ตามลำดับ

2. วิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย โดยเริ่มด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน หลังจากนั้นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามสมมติฐานการวิจัย ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตัวแปร	องค์ประกอบ เชิงการรับรู้ (X ₁)	องค์ประกอบ เชิงความรู้ (X ₂)	องค์ประกอบ เชิงความรู้สึก (X ₃)	องค์ประกอบ เชิงการ กระทำ (X ₄)	ด้านความ เข้าใจ (X ₁)	ด้าน ความรู้สึก (X ₂)	ด้าน พฤติกรรม (X ₃)
องค์ประกอบเชิงการรับรู้ (X ₁)	1						
องค์ประกอบเชิงความรู้ (X ₂)	0.428*	1					
องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (X ₃)	0.497*	0.542*	1				
องค์ประกอบเชิงการ กระทำ (X ₄)	0.313*	0.604*	0.590*	1			
ด้านความเข้าใจ (X ₁)	0.416*	0.354*	0.446*	0.412*	1		
ด้านความรู้สึก (X ₂)	0.523*	0.570*	0.518*	0.376*	0.404*	1	
ด้านพฤติกรรม (X ₃)	0.376*	0.293*	0.626*	0.385*	0.443*	0.564*	1
ความตั้งใจซื้อ (Y)	0.213*	0.184*	0.250*	0.307*	0.283*	0.176*	0.169*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรภาพลักษณ์ ประกอบด้วย องค์ประกอบเชิงการรับรู้ องค์ประกอบเชิงความรู้ องค์ประกอบความรู้สึก และองค์ประกอบเชิงการกระทำ และตัวแปรทัศนคติของผู้บริโภค ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.169-0.626 มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งโดยส่วนใหญ่ตัวอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับต่ำหรืออาจเรียกได้ว่าไม่มี ความสัมพันธ์กันเอง ดังนั้นจึงดำเนินการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ รายละเอียดดังนี้

2.1 สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

H₀: ภาพลักษณ์ไม่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

H₁: ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์เชิงบวกส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ค่า $F=31.33$ และ $Sig = 0.00$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่า 0.498 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่า 0.248 ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าของความแปรปรวนของค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ของพารามิเตอร์ที่เพิ่มขึ้นเมื่อตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Variance Inflation Factor: VIF) และค่าการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตัวหนึ่งกับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ทั้งหมด ซึ่งหากตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่า VIF จะมีค่าเป็น 1 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.324 ถึง 2.220 ซึ่งค่า VIF มีค่าไม่เกิน 10 และ Tolerance อยู่ระหว่าง 0.450 ถึง 0.755 (Stevens, 2009) รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ของภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	β	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	1.991	.227		8.760	.000*		
1. องค์ประกอบเชิงการรับรู้ (X_1)	.333	.051	.372	6.556	.000*	.613	1.631
2. องค์ประกอบเชิงความรู้ (X_2)	.113	.051	.114	2.220	.027*	.755	1.324
3. องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (X_3)	-.081	.060	-.084	-1.365	.173	.521	1.921
4. องค์ประกอบเชิงการกระทำ (X_4)	.175	.074	.156	2.356	.019*	.450	2.220

$R = .498^a$ $R^2 = .248$ Adjusted $R^2 = .240$ $df = 4, 380$ $F = 31.331$
 $S.E._{est} = .732$ $p\text{-value} = .000^a$ Durbin-Watson = 2.026

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ที่มีตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 4 ตัวแปร โดยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เท่ากับ 0.498 และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 49.80 โดยตัวแปรพยากรณ์ 3 ตัวแปรมีผลต่อเชิงบวกความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเรียงลำดับที่มีผลมากที่สุด คือ องค์ประกอบเชิงการรับรู้ องค์ประกอบเชิงการกระทำ และองค์ประกอบเชิงความรู้ โดยสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวก องค์ประกอบเชิงการรับรู้ มีโอกาสจะมีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.333 นั้นหมายความว่า องค์ประกอบเชิงการรับรู้เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าอยู่ระดับ 1.991 ดังนั้นหากผู้ประกอบการที่มีอาหารที่หลากหลายและโดดเด่น รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมโดยรวมให้อยู่ในระดับดีและมุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.333 หน่วย สำหรับองค์ประกอบเชิงการกระทำ ผู้ประกอบการจะต้องมุ่งเน้นสตรีทฟู้ดที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและจดจำได้ง่าย จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.175 หน่วย สุดท้ายองค์ประกอบเชิงความรู้ผู้ประกอบการ จะต้องมุ่งเน้นสตรีทฟู้ดที่มีรสชาติที่เป็นที่ชื่นชอบและสร้างรสชาติที่โดดเด่น เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้บริโภค จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.113 หน่วย

2.2 สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

H₀: ทศนคติของผู้บริโภคไม่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

H₁: ทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิเคราะห์ทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ค่า F=378.36 และ Sig =0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H₀) และยอมรับสมมติฐานรอง (H₁) หมายความว่า ทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่า 0.865 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่า 0.749 แสดงว่า ตัวแปรทศนคติของผู้บริโภค ทั้งหมด 3 ตัวแปร มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ร้อยละ 74.90 ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าของความแปรปรวนของค่าประมาณของสัมประสิทธิ์ของพารามิเตอร์ที่เพิ่มขึ้นเมื่อตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Variance Inflation Factor: VIF) และค่าการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตัวหนึ่งกับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ทั้งหมด ซึ่งหากตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่า VIF จะมีค่าเป็น 1 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.303 ถึง 2.688 ซึ่งค่า VIF มีค่าไม่เกิน 10 Tolerance อยู่ระหว่าง 0.372 ถึง 0.768 (Stevens, 2009) รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ของทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	β	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	.246	.129		1.909	.057		
ด้านความเข้าใจ (X ₁)	.068	.029	.069	2.347	.019*	.768	1.303
ด้านความรู้สึกรู้สึก (X ₂)	.387	.046	.351	8.347	.000*	.372	2.688
ด้านพฤติกรรม (X ₃)	.599	.039	.596	15.302	.000*	.435	2.299

R = .865^a R² = .749 Adjusted R² = .747 df = 3, 381 F = 378.360
S.E._est = .423 p-value = .000^a Durbin-Watson = 2.155

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ที่มีตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 3 ตัวแปร โดยทั้ง 3 ตัวแปร ที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเรียงลำดับที่มีผลมากที่สุด คือ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปรสามารถอธิบายการผันแปรของทศนคติของผู้บริโภคส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เท่ากับ 0.749 และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 74.90

โดยสามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรทศนคติของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์เชิงบวก ด้านพฤติกรรม มีโอกาสจะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.599 นั่นหมายความว่า ด้านพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าอยู่ระดับ 0.246 ดังนั้นหากผู้ประกอบการร้านสตรีทฟู้ดจะต้องอำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ราคาอย่าแพงกว่าร้านอาหารอื่น ๆ ทั่วไป รวมถึงกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่กระแสการบอกต่อ

หรือปากต่อปาก และการกลับมาซื้อซ้ำ จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.246 หน่วย สำหรับด้านความรู้สึกรู้สึกจะต้องมุ่งเน้นการสร้างความน่าสนใจแก่ผู้บริโภคด้วยอาหารปรุงสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ ชอบ รวมถึงจะต้องเป็นอาหารที่มีประโยชน์ทางโภชนาการ จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อ สตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.387 หน่วย สุดท้ายด้านความเข้าใจผู้ประกอบการจะต้องมุ่งเน้นสตรีทฟู้ดที่สามารถสร้างรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์และมีความแตกต่างไปจากร้านอาหารทั่วไป จะมีผลทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้น 0.068 หน่วย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของภาพลักษณ์ ทักษะจิตของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ ทักษะจิตของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อ อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ ประพันธ์ วงศ์บางโพ (2567) และธนกร ชัดยศ และคมสัน ต้นสกุล (2563) พบว่า ภาพลักษณ์และทักษะจิตอยู่ในระดับมาก ความตั้งใจซื้อ ประพันธ์ วงศ์บางโพ (2567) พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในขณะที่ ธนกร ชัดยศ และคมสัน ต้นสกุล (2563) พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยที่ไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับความตั้งใจซื้ออาจจะเป็นเพราะสินค้าคนละประเภท ดังนั้นระดับราคาจึงแตกต่างกันส่งผลให้ความตั้งใจซื้อจึงมีระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งระดับราคาเป็นปัจจัยอันดับต้น ๆ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และทักษะจิตของผู้บริโภคที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ ได้แก่ องค์ประกอบเชิงการกระทำ องค์ประกอบเชิงความรู้ องค์ประกอบเชิงการรับรู้ มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ ไปรยา เจษฎานฤสาร (2565) พบว่า ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อ ผลวิจัยที่สอดคล้องกันนั้นอาจเกิดจาก ภาพลักษณ์คือกลยุทธ์ที่ทางธุรกิจมุ่งเน้นสร้างการรับรู้ เพื่อสร้างเป็นภาพสะท้อนที่อยู่ในใจของผู้บริโภค เข้าใจและเห็นถึงความแตกต่างระหว่างธุรกิจกับคู่แข่งในตลาด ดังนั้นภาพลักษณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำไปสู่ความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค และยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างไรก็ตามผลวิจัยยังพบว่าองค์ประกอบเชิงความรู้สึกของภาพลักษณ์ไม่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Kim et al. (2010) กล่าวว่า ความรู้สึกทางด้านอารมณ์ของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า เป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างความรู้สึกของผู้บริโภคกับธุรกิจส่งผลให้ธุรกิจต้องใช้สื่อหรือข้อความต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้บริโภค ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้าต่อไป นอกจากนั้นยังพบว่าทักษะจิตของผู้บริโภค ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความเข้าใจ และด้านความรู้สึก ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสตรีทฟู้ด ถนนคนเดินเดินหวังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลวิจัย อนุวัตร ราชโพธิทอง และระบิล พันภัย (2567) พบว่า ทักษะจิตของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการสินค้าส่วนบุคคล โดยทักษะจิตของผู้บริโภค ประกอบด้วย ด้านความรู้และความเข้าใจ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นการส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจใช้บริการ อีกทั้ง ประพันธ์ วงศ์บางโพ (2567) ยังพบว่า ทักษะจิตเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อความตั้งใจซื้อ ผลวิจัยที่สอดคล้องกันนี้อาจเนื่องมาจากทักษะจิตเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกแก่พฤติกรรมของผู้บริโภค รวมไปถึงรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้บริโภคเลือกใช้ในแต่ละสถานการณ์ โดยผู้บริโภคแต่ละคนสามารถมีทักษะจิตต่อวัตถุประสงค์ หรือเหตุการณ์ได้จากหลากหลายเหตุผล ดังนั้น หน้าที่ของทักษะจิตจึงเป็นตัวช่วยให้เกิดการตลาดทราบว่าผู้บริโภคมีทักษะจิตเป็นอย่างไรก่อนที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลงจากนักการตลาด โดยหน้าที่ของทักษะจิตที่แตกต่างกันออกไปของผู้บริโภคแต่ละคนนั้นเกิดจากความต้องการซื้อในสินค้านั้น

นอกจากนั้น ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคของ Kotler (2000) กล่าวว่าภาพลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ เนื่องจากภาพลักษณ์เป็นวิธีที่ผู้บริโภคที่สามารถนำไปสู่การตัดสินใจซื้อหรือความตั้งใจซื้อ ซึ่งทักษะจิตของผู้บริโภคที่รับรู้ข้อมูลก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการที่เร็วขึ้น โดยใช้เวลาในการตัดสินใจไม่นานเพราะมีทักษะจิตที่ดี รับรู้ภาพลักษณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีฟู้ดในถนนคนเดินเงินหังเมี้ยว นครเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านภาพลักษณ์ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเชิงการรับรู้ องค์ประกอบเชิงความรู้ และองค์ประกอบเชิงการกระทำนั้น ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากอีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของลูกค้า ดังนั้นผู้ประกอบการสตรีฟู้ดควรให้ความสำคัญและประยุกต์ใช้กลยุทธ์ภาพลักษณ์ โดยองค์ประกอบการรับรู้มุ่งเน้นการสร้างการรับรู้ผ่านการสร้างความหลากหลายและโดดเด่น รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมโดยรวมให้อยู่ในระดับดีและมุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ สำหรับด้านองค์ประกอบเชิงความรู้มุ่งเน้นสตรีฟู้ดที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและจดจำได้ง่าย สุดท้ายด้านองค์ประกอบการกระทำมุ่งเน้นสตรีฟู้ดที่มีรสชาติที่เป็นที่ชื่นชอบและสร้างรสชาติที่โดดเด่น เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้บริโภค

1.2 ทศนคติของผู้บริโภค ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากอีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของลูกค้า ดังนั้นผู้ประกอบการสตรีฟู้ดควรให้ความสำคัญและประยุกต์ใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การสร้างทัศนคติของผู้บริโภค ด้านความเข้าใจด้วยการสร้างรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ มีความแตกต่างไปจากร้านอาหารทั่วไป สำหรับด้านความรู้สึกมุ่งเน้นการสร้างความน่าสนใจแก่ผู้บริโภคด้วยอาหารปรุงสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ รวมถึงจะต้องเป็นอาหารที่มีประโยชน์ทางโภชนาการ สุดท้ายด้านพฤติกรรม ร้านอาหารฟู้ดจะต้องอำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ราคาอ่อนโยนกว่าร้านอาหารอื่น ๆ ทั่วไป รวมถึงกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่กระแสการบอกต่อหรือปากต่อปาก และการกลับมาซื้อซ้ำ เพราะถือเป็นพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ยอดขาย และกำไร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสตรีฟู้ด โดยมีการแยกประเภทอาหาร เนื่องจากมีความหลากหลายของอาหารที่จำหน่าย ซึ่งประเภทอาหารที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นหากต้องการเห็นภาพที่ชัดเจนของแต่ละประเภทอาหาร และเห็นความชัดเจนในการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ของแต่ละประเภทอาหาร จึงควรมีการศึกษาโดยแยกประเภทอาหาร

2.2 ควรศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของสตรีฟู้ด ในถนนคนเดินผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ซึ่งจะเป็ข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

- เจริญชัย เอกมาไพศาล, วรวิมล ปัญญา และวิรัช เขาวนศิลป์. (2562). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทย ผ่านมุมมองจากผู้ให้บริการ. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2(3), 37-59.
- ณนันท แดงสังวาล. (2564). *รูปแบบการสร้างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นถิ่นของประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ การจัดการดุขภูิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนากร ชิตยศ และคมสัน ต้นสกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มน้ำผลไม้สดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15*, 13 สิงหาคม 2563. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต. 294-303.
- ธีรพัฒน์ เอี่ยมละออ. (2564). *ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ความไว้วางใจ และคุณภาพสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคสินค้ากาลีโอะในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ วงศ์บางโพ. (2567). การรับรู้ภาพลักษณ์ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์สัญชาติจีนของผู้บริโภคกลุ่ม Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารลวະศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 8(1), 45-58.
- ไพบรยา เจษฎานฤสาร. (2565). *อิทธิพลของประสบการณ์ลูกค้า ภาพลักษณ์ตราสินค้าสีเขียว และอัตนิยมเชิงวัฒนธรรมต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของร้านกาแฟแบบบริการเต็มรูปแบบ*. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองหนานหนิง. (2567). เศรษฐกิจกลางคืนของจีนมีการเติบโตสูง. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2568, จาก <https://www.ditp.go.th/post/190340>
- สุบรรพต รักขอบสันติ. (2555). ทักษะคิดของผู้บริโภคที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อชาเขียวพรีเมียมในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพาดา สิริกุดตา และไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์. (2558). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของโมเดลต้นแบบถนนคนเดินประเทศจีน:กรณีศึกษาเมืองกวางโจว และหางโจว. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 6(1),124-136.
- อนุวัตร์ ราชโพธิ์ทอง และระบิล พันภัย. (2567). ทักษะคิดของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคล : กรณีศึกษาธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 8(1), 100-113.
- Abdullah, T., Lee, C. and Carr, N. (2023). Defining success and failure in the hospitality industry's microenterprises: A study of Indonesian street food vendors. *International Journal of Hospitality Management*, 109, 103403.
- Boulding, K. E. (1975). *The Image: Knowledge in Life and Society*. Michigan: Michigan The University of Michigan.
- CEInet Statistics Database. (2024). *China Economic Information Network*. [Blog post]. Retrieved November 29, 2024, from https://www.emis.com/MyImages/Info/CN/ceinet_info.html
- Kexin, R., Kanokporn, N. and Jutamart, L. (2023). A Study of the Cultural differences between the North and the South of China in the Food Essay Collection “Taste of the World”. *Chinese Studies Journal Kasetsart University*, 16(1), 1-18.
- Kim, R. H., Kim, D. H., Xiao, J., Kim, B. H., Park, S. I., Panilaitis, B., ... Rogers, J. A. (2010). Waterproof AllnGaP optoelectronics on stretchable substrates with applications in biomedicine and robotics. *Nature Materials*, 9(11), 929–937.
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management* (10th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). Upper Saddle River. New Jersey: Prentice Hall.
- Nunnally, J. C. and Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York: McGraw- Hill.
- Reinoso, K. L. (2024). *Street Food and the Growth of Street Food Culture*. Retrieved December 15, 2024, from <https://tastewise.io/blog/street-food-and-the-growth-of-street-food-culture>
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Schiffman, L. G. and Kanuk, L. Lazar. (2007). *Consumer Behavior* (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Stevens, J. P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences* (5th ed.). New York: Routledge.

แรงงานต่างด้าวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

Migrant Workers and Local Development at Sattahip Municipality

ธีรภัทร์ เขียวแกร¹ และ จักรวาล สุขไมตรี²

Theerapat Kaewkrae¹ and Jagraval Sukmaitree²

Received: 6 ก.พ. 2568

Revised: 11 มี.ค. 2568

Accepted: 13 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัด ชลบุรี 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว 2) ผู้ประกอบการ 3) ประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน 4) แรงงานต่างด้าว จากการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัด ชลบุรี เป็นกรอบในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ก่อให้เกิดความกังวลอย่างมากในหมู่ผู้นำชุมชน การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น เด็กไร้สัญชาติและอาชญากรรม นอกจากนี้ พบความกังวลว่าแรงงานต่างด้าวอาจก่อให้เกิดโรคติดต่อร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสุขอนามัยของประชาชน รวมถึงทำให้เกิดขยะและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมในพื้นที่ อีกทั้ง เชื่อว่าการมีแรงงานต่างด้าวอยู่ก่อให้เกิดกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นส่งผลต่อพื้นที่อย่างไร

คำสำคัญ: แรงงานต่างด้าว, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research article aims to: 1) study the impacts of migrant workers on local development in Sattahip Municipality, Chonburi Province, and 2) propose solutions to address the issues arising from migrant workers in local development within the municipality. This qualitative research employed in-depth interviews. The target groups for the study were divided into four categories: 1) agencies related to migrant workers, 2) business owners, 3) registered local residents, and 4) migrant workers. Documentary research and interviews with key informants were conducted to examine the impacts of migrant workers on the operations of local administrative organizations and to develop guidelines for addressing migrant labor issues in local development in Sattahip Municipality, Chonburi Province.

The research findings revealed that the problems associated with migrant workers in local development in Sattahip Municipality caused significant concern among community leaders. Illegal immigration and human trafficking led to issues such as stateless children and increased crime. Moreover, there were concerns that migrant workers might contribute to the spread of serious infectious diseases, affecting public health and

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
อีเมล: Phosingnanthiya@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
อีเมล: Kanporn2512@gmail.com

¹ A Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Email: Phosingnanthiya@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Chairperson in Educational Administration Program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Email: Kanporn2512@gmail.com

hygiene, as well as leading to an increase in waste and environmental degradation. Furthermore, it was believed that the presence of migrant workers contributed to the formation of influential groups within the community, which had an impact on local governance.

Keywords: Migrant workers, Local development, Local government organization

บทนำ

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลัก เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการ และแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมา จึงกำหนดประเด็นการพัฒนาประเทศในภาพกว้าง ที่ต้องครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับ สามารถเชื่อมโยงภารกิจและจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ให้อยู่ภายใต้กรอบการสนับสนุน เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ดังนั้น จุดเน้นของแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมา จึงมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแต่ละด้านเป็นหลัก เพื่อมุ่งหมายให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนการพัฒนาของแต่ละมิตินำไปสู่การบูรณาการผลรวมที่สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน และส่งผลให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในภาพใหญ่ที่กำหนดขึ้นภายใต้แผนพัฒนาฯ ตามลำดับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จึงได้ถูกจัดทำขึ้นให้เป็นแผนที่มีความชัดเจน ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่นอกจากนี้ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจจะล่อตัว ได้ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น โอกาสในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจน เป็นไปได้ยากขึ้นรวมถึงการขาดหลักประกันและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตของประเทศในระยะยาวได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2566-2570 จึงเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.2551 และหลักเกณฑ์แนวทางตามที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ) กำหนดโดยให้ความสำคัญกับปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่เป็นหลัก ผสมกับการเชื่อมโยงแผนในทุกระดับตั้งแต่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดมิติการพัฒนาที่สอดคล้องกัน ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา “เมืองนวัตกรรมชั้นนำ สร้างสรรค์เศรษฐกิจใหม่ สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน” (สำนักงานจังหวัดชลบุรี, 2566)

ปัญหาความไม่มั่นคงในประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยแบ่งเป็นทั้งผู้ที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อรับมือกับสถานการณ์นี้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีกฎหมายที่ควบคุมการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างเข้มงวด เทศบาลเมืองสัตหีบได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายสำคัญสำหรับการพัฒนาในอนาคต การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในการรับทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการดังกล่าว สามารถนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการ พร้อมทั้งใช้วางแผนเพื่อพัฒนาต่อไปในอนาคต เทศบาลได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และชายฝั่งแบบบูรณาการ การส่งเสริมด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและการพัฒนาระบบบริหาร รวมถึงการส่งเสริมความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตลอดจนบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและมาตรฐาน การดำเนินงานดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อประเมินผลให้ทราบว่าการดำเนินงานที่ดำเนินไปนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแผนพัฒนาหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสัตหีบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต (เทศบาลเมืองสัตหีบ, 2564)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาเรื่องปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้เน้นศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ และเพื่อให้การวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยเรื่อง ปัญหาแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้ 1) การพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิต วัฒนธรรมป้องกันต่อต้านยาเสพติด 3) การพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ 4) การพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 5) การพัฒนาระบบบริหาร ส่งเสริมความรู้ ด้านระเบียบกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการบริการประชาชนที่มีคุณภาพมาตรฐาน

1.2 ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมาย ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา จำนวน 17 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว ในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 คน 2) ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 4 คน 3) ประชาชนที่มีรายชื่อยู่ในทะเบียนบ้านของเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 5 คน 4) แรงงานต่างด้าวในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 5 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ที่จะศึกษาและรวบรวมข้อมูล ได้แก่ พื้นที่เขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ ดำเนินวิจัยและเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567 โดยการค้นคว้าจากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาปัญหาแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ และเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำการเก็บข้อมูลในเชิงประจักษ์ โดยเริ่มต้นจากการขอหนังสืออนุญาตความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์อย่างถูกต้องและเป็นทางการ

3.2 ติดต่อเบื้องต้นกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญผ่านโทรศัพท์ เพื่อประสานงานนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 17 คน

3.3 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าสัมภาษณ์ พร้อมระบุรายละเอียดวันเวลาดำเนินการและสถานที่ไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตัวเอง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและอำนวยความสะดวกต่อการรวบรวมข้อมูล

3.4 ระหว่างการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกเสียง และบันทึกภาพร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง รวมถึงทำการตรวจสอบ และคัดแยกข้อมูลตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยอย่างรอบคอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกต การบันทึก และการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ตีความจากเนื้อหา เอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยแยกแยะประเด็นข้อมูลในลักษณะการเขียนแบบพรรณนา เพื่อให้สามารถตอบคำถามสำหรับการวิจัยได้ครบถ้วน เพื่อนำเสนอข้อมูลสำคัญที่ค้นพบเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จัดเรียงตามหัวข้อที่เชื่อมโยงกับแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1 และวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี

1.1 แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบสาธารณสุข ภาครัฐ และการก่อสร้างพื้นฐาน พบว่า ความหนาแน่นของประชากรและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานนั้น ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการระบบไฟฟ้าที่ไม่ครอบคลุม และมักมีปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากระบบระบายน้ำที่ไม่ดี ซึ่งภัยธรรมชาติเหล่านี้ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมาก และยังทำลายชีวิตและทรัพย์สินอีกด้วย นอกจากนี้ การจัดการขยะ และการบำบัดน้ำเสียยังไม่เพียงพอ ทำให้ถึงขยะสาธารณะไม่พอกับความต้องการของคนในชุมชน

1.2 แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิต อนามัยป้องกันต่อต้านยาเสพติด พบว่า ปัญหาการอพยพครอบครัวมาทำงาน นำไปสู่ผลกระทบที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจและความวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในพื้นที่ มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย รวมถึงการใช้ ยาเสพติด ในกลุ่มแรงงานจำนวนมากด้วย ทั้งยาบ้า และยาไอซ์

1.3 แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ พบว่า ปัญหาทรัพยากรประมงชายฝั่ง กำลังเผชิญกับการเสื่อมโทรม แรงงานต่างด้าวได้ผันตัวเองเป็นผู้ประกอบการประมงและค้าขาย การทำประมงที่ไม่ถูกวิธี รวมถึง การปล่อยปะละเลยของเจ้าหน้าที่ การประมงเชิงพาณิชย์ที่มีกละเลยการอนุรักษ์ ทำให้ไม่สามารถสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนในนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดก็ส่งผลกระทบต่อจัดการทรัพยากรประมงอย่างมาก โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างกฎหมายและนโยบายที่มีผลต่อความขัดแย้งระหว่างการประมงชายฝั่งและการประมงพาณิชย์

1.4 แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น พบว่า ด้านความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของ ประชาชน การที่แรงงานต่างด้าวจากหลายประเทศเข้ามาทำงานในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดการตั้งชุมชนใหม่ ซึ่งกลายเป็น ชนกลุ่มน้อยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว รวมถึงภาษา วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อที่แตกต่าง นำไปสู่ความขัดแย้งกับชุมชน คนไทย และหากพวกเขาได้ตั้งรกรากอยู่ในระยะยาว อาจทำให้เกิดอำนาจต่อรองในสังคมการเรียกร้องสิทธิพิเศษตามมาได้

1.5 แรงงานต่างด้าวอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบบริหาร ส่งเสริมความรู้ ด้านระเบียบกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการบริการประชาชนที่มีคุณภาพ มาตรฐาน พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจกฎหมายไทย การสื่อสารในที่ทำงานระหว่างแรงงานข้ามชาติและแรงงานไทย มักเกิดปัญหา เนื่องจากภาษาที่ไม่ตรงกันและคำสั่งที่อาจไม่ชัดเจน ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติประสบปัญหาเข้าใจผิดและ กระบวนการดำเนินงานล่าช้า การเข้าถึงสวัสดิการและความรู้ก็มีความยุ่งยาก ทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับสิทธิในการต่ออายุ การทำงาน และเปิดโอกาสให้ถูกเอาเปรียบได้ง่าย

2. แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

2.1 แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ด้านการพัฒนา ระบบสาธารณสุข ภาครัฐ และการก่อสร้างพื้นฐาน พบว่า จัดการความหนาแน่นของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน ในเขตสหัสขันธ์เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแย่งกันกินแย่งกันใช้ โดยปรับปรุงสัญญาณจราจรให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อเพิ่มความปลอดภัย ให้กับผู้ใช้ถนน ให้มีทรัพยากรเพียงพอต่อการบริโภคและใช้งาน พร้อมแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ในชุมชนอย่างรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพในด้านสาธารณสุขและปัญหาสังคม เช่น โสเภณีและยาเสพติด ควรเร่งตรวจสอบและดำเนินคดีกับแรงงานที่ข้องเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศอย่างลับ ๆ หรือผิดกฎหมาย รวมถึงแก้ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย มอบความรู้ ความเข้าใจแก่แรงงาน และบริหารจัดการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรการควบคุมปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูลที่เพิ่มขึ้น

2.2 แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อนามัยป้องกันต่อต้านยาเสพติด พบว่า ควรดำเนินการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน รวมถึงการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น การยับยั้งการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน นอกจากนี้ยังควรพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เพื่อให้พวกเขาสามารถเป็นแกนหลักในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขมูลฐาน

อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนหน่วยงานราชการและองค์กรต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมถึงโครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรีและองค์กรเครือข่าย และโครงการพัฒนาผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ สตรี เด็ก และเยาวชน เป็นต้น

2.3 แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ พบว่า ควรส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรเหล่านี้ และมีส่วนร่วมในการดูแล พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต นอกจากนี้ ควรแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยโดยการร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างศูนย์กำจัดขยะที่มีมาตรฐานสุขาภิบาล รวมถึงการจัดการขยะอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริการกำจัดขยะแก่หน่วยงานต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้การกำจัดขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างถูกต้องและปลอดภัย พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้อย่างสร้างสรรค์

2.4 แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็น พบว่า ควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณี การสืบสานวัฒนธรรมของแต่ละอำเภอ และการจัดงานวันอนุรักษ์มรดกไทย นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมและสนับสนุนพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

2.5 แนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาการบริหาร ส่งเสริมความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการบริการประชาชนที่มีคุณภาพมาตรฐาน พบว่า ส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล เพื่อให้ระบบแผนพัฒนามีผลเป็นรูปธรรม เช่น การสนับสนุนโครงการพัฒนาที่เกื้อหนุนภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวมถึงการส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรชุมชน โดยมุ่งเน้นการรวมตัวของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม ช่วยกันคิดและทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืนในอนาคต

อภิปรายผล

แรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องศึกษา แรงงานต่างด้าวกับประเด็นการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัด ชลบุรี และเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี พบประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

ประเด็นผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับการพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ความหนาแน่นของประชากรและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานนั้น ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการระบบสาธารณสุขปศุสัตว์รองรับกำลังแรงงานต่างด้าวทำให้มีผลกระทบต่อความพอเพียงบริการสาธารณะ ระบบไฟฟ้าที่ไม่ครอบคลุม และมักมีปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากระบบระบายน้ำที่ไม่ดี ซึ่งภัยธรรมชาติเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจอย่างมาก และยังทำลายชีวิตและทรัพย์สินอีกด้วย นอกจากนี้ การจัดการขยะและการบำบัดน้ำเสียยังไม่เพียงพอ ทำให้ถึงขยะสาธารณะไม่พอกับความต้องการของคนในชุมชน (มนตรี พรหมวัน, 2562) การจัดการแรงงานต่างด้าวกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ด้านงบประมาณรายจ่ายรัฐบาล ใช้ข้อมูลจำนวนพลเมืองไทยเท่านั้นในการวางแผนพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ และสาธารณสุขการเมื่อแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานมากจึงมีการใช้บริการสาธารณสุขปศุสัตว์เพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลไทยไม่ได้พัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์รองรับกำลังแรงงานต่างด้าว ทำให้มีผลกระทบต่อความพอเพียงบริการสาธารณะแก่พลเมืองไทย และต้องเพิ่มงบประมาณแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ทั้งเฉพาะหน้าและระยะยาว

ประเด็นผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต รณรงค์ป้องกันต่อต้านยาเสพติด พบว่า การมีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก ปัญหาการอพยพของครอบครัวที่มาทำงานในประเทศไทย ซึ่งรวมถึงสามี ภรรยา และบุตร ที่ไม่ถือเป็นแรงงาน ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่ม และตั้งถิ่นฐานในชุมชน สร้างอิทธิพลที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจและความหวาดระแวงเกี่ยวกับความปลอดภัยในพื้นที่ มีการลักลอบนำยา

เสพติดเข้ามาในประเทศไทย รวมถึงการใช้ยาเสพติดในกลุ่มแรงงานจำนวนมากด้วย ทั้งยาบ้าและยาไอซ์ (กรมการจัดหางาน, 2566) การมีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันในการหางานระหว่างแรงงานต่างด้าวด้วยกันเอง และบางส่วนยังว่างงาน ส่งผลให้เกิดการลักขโมยในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทจากการดื่มสุรา และการลักขโมยจากร้านค้าและชุมชนไทย ซึ่งทำให้คนไทยบางส่วนเกิดความหวาดระแวง และกลัวภัยจากแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผลกระทบที่เห็นได้ชัดในชุมชนคือปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การมีขยะมากมาย และความสกปรกในชุมชน ขณะเดียวกัน สภาพจิตใจของคนไทยในชุมชนก็เต็มไปด้วยความหวาดกลัว โดยเฉพาะจากแรงงานต่างด้าวที่ก่อปัญหาอาชญากรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ลักลอบเข้ามาโดยผิดกฎหมายและไม่ได้ขึ้นทะเบียน

ประเด็นผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ พบว่า ปัญหาทรัพยากรประมงชายฝั่ง กำลังเผชิญกับการเสื่อมโทรม แรงงานต่างด้าวได้ผันตัวเองเป็นผู้ประกอบการประมงและค้าขาย การทำประมงที่ไม่ถูกวิธี รวมถึงการปล่อยปะละเลยของเจ้าหน้าที่ การประมงเชิงพาณิชย์ที่มีกลະเลयरอนุรักษ์ ทำให้ไม่สามารถสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ นอกจากนี้ความไม่แน่นอนนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดก็ส่งผลกระทบต่อจัดการทรัพยากรประมงอย่างมาก โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างกฎหมายและนโยบายที่มีผลต่อความขัดแย้งระหว่างการประมงชายฝั่งและการประมงพาณิชย์ (มนตรี พรหมวัน, 2562) แรงงานต่างด้าวได้ผันตัวเองเป็นผู้ประกอบการค้าขายและเป็นผู้รับเหมางานก่อสร้าง งานบริการ และเป็นผู้นำเข้าแรงงานสร้างเครือข่ายในทางธุรกิจ โดยการแต่งงานกับคนไทยเพื่อให้สะดวกในการทำธุรกิจดังกล่าว การผันตัวเองเป็นผู้ประกอบการสามารถที่จะนำส่งเงินไปให้พ่อแม่และญาติได้มากขึ้น กระทบต่ออุตสาหกรรมค้าและบริการในภาพใหญ่

ประเด็นผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น พบว่า การขาดความรู้ด้านภาษาเป็นต้นเหตุของปัญหาการสื่อสารและความขัดแย้งกับคนในชุมชน แม้ว่าวัฒนธรรมและประเพณีจะมีความคล้ายคลึงกัน แต่การปรับตัวเพื่ออยู่ด้วยกันอย่างสันติสุขยังเป็นสิ่งจำเป็น ความเชื่อที่แตกต่างกัน อาจนำไปสู่ความขัดแย้งกับชุมชนคนไทย และหากพวกเขาได้ตั้งรกรากอยู่ในระยะยาว (อาทิ ศักดิ์ดีแสง, ภมร ชันชะหัด และธนิศ ยืนยง, 2566) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้มีมาตรฐาน และความสุขในการดำรงชีวิตนั้น ต้องอิงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งสามส่วนนี้มีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด เช่น การพัฒนาด้านสังคมที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรได้ จะต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ซึ่งสามารถให้ทรัพยากรและอาหารเพียงพอ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดีเพื่อให้สังคมมีคุณภาพ ปลอดภัยจากความยากจน และมีความมั่นคงในชีวิตอย่างยั่งยืน

ประเด็นผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบบริหาร ส่งเสริมความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการบริการประชาชนที่มีคุณภาพ มาตรฐาน พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจกฎหมายไทยสำหรับคนต่างด้าวนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากกรณีที่พวกเขาไม่ทราบกฎหมายอาจนำไปสู่การกระทำผิดและสร้างความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้คนในพื้นที่ เช่น การไม่เข้าใจเครื่องหมายจราจรอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุที่อันตราย เช่น การขับรถยนต์ ขับรถเร็ว หรือขับแข่ง ซึ่งล้วนเป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน นอกจากนี้ เมื่อถูกจับกุมคนต่างด้าวอาจมีปัญหากับเจ้าหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถชี้แจงสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม บางคนอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มสุราแล้วขับรถ หรือส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น รวมถึงการเมาสุราและก่อเหตุทะเลาะวิวาทอีกด้วย (บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์, 2560) การพัฒนาประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว จึงมีความสำคัญ เพื่อให้การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวเป็นไปตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การกำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานควรมีสมาธิระมัดระวังในการวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มเป้าหมายของสถานประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าว รวมถึงสามารถรายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ประเด็นแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนา ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า บริหารจัดการความหนาแน่นของประชากร และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการระบบไฟฟ้าที่ไม่ครอบคลุม และปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากระบบระบายน้ำที่ไม่ดี นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญการจัดการขยะและการบำบัดน้ำเสียยังไม่เพียงพอ ทำให้ถึงขยะสาธารณะไม่พอกับความต้องการของคนในชุมชน (กระทรวงแรงงาน, 2560) สาธารณสุข การจ้างงาน สวัสดิการ การย้ายที่อยู่หลักแหล่งอาศัย โดยวางกรอบการจัดระเบียบในสามด้าน ได้แก่ 1) เศรษฐกิจ (อาชีพ/รายได้) 2) สังคม (การศึกษา/

สาธารณสุข) และ 3) ความมั่นคง(ที่อยู่อาศัย/การปราบปราม/การเข้าเมือง จัดระเบียบแรงงานต่างด้าว การศึกษา สาธารณสุข และจัดเขตพื้นที่เฉพาะ (Zoning) ให้เป็นที่อยู่อาศัยให้กับแรงงานต่างด้าว (Tennent, 2015) เนสท์เล่กล่าวว่าการแก้ปัญหา โดยละเอียดตลอดทั้งปี 2559 เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการปกป้องแรงงาน โดยเนสท์เล่สัญญาว่าจะกำหนดข้อกำหนดใหม่กับซัพพลายเออร์ที่มีศักยภาพทั้งหมด และฝึกอบรมเจ้าของเรือและกัปตันเรือเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยอาจมีเรือสำเภา และรางวัลสำหรับการเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติ นอกจากนี้ เนสท์เล่ยังมีแผนที่จะนำผู้ตรวจสอบภายนอกเข้ามาและแต่งตั้งผู้จัดการระดับสูงของเนสท์เล่เพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงกำลังดำเนินไป

ประเด็นแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์กรป้องกันต่อต้านยาเสพติด พบว่า ควรดำเนินการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนระบบสาธารณสุขมูลฐาน รวมถึงการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น การยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการจัดการกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประชาชน นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข (ธีรดา สุธีรวิทย์, 2559) ปัญหาทางด้านสาธารณสุข จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการย้ายถิ่นของแรงงานบางส่วนอาจเพิ่มความเสี่ยงในการนำโรคใหม่เข้าสู่ประเทศไทย ในระดับจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจะรับหน้าที่กำหนดมาตรการ ส่วนในกรุงเทพฯ กรมการแพทย์จะเป็นผู้ดูแล การประกันสุขภาพจะให้สิทธิประโยชน์เทียบเท่ากับแรงงานต่างด้าว เน้นการควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขสำหรับแรงงานต่างด้าว

ประเด็นแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ พบว่าส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรเหล่านี้ ตรวจสอบและดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวได้ผืนตัวเองเป็นผู้ประกอบการค้าขาย พร้อมทั้งกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการดูแลและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มใจ ซึ่งจะเป็แนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (กิตติสัมพันธ์ ชนะนะ, ขวัญฤทัย ศิริพัฒน์โกศล และเพ็ญศรี พัทธิวิวัฒน์ศิริ, 2561) พบว่า ที่ได้ศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันอาชญากรรมแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดตราด พบว่าด้านกระบวนการต้องมีกระบวนการสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมือง (ศรัญญา แก้วบุญเรือง, 2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตรวจสอบปราบปรามแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาสำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี พบว่าสำนักงานจัดหางาน มีภารกิจในการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว โดยมีการตรวจสอบปราบปรามแรงงานต่างด้าว นายจ้าง/สถานประกอบการตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

ประเด็นแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็น พบว่า ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การสืบสานวัฒนธรรมของแต่ละอำเภอ และการจัดงานวันอนุรักษ์มรดกไทย นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมและสนับสนุนพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต, 2560) ศึกษารูปแบบวิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า วิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมก่อนเข้ามาอาศัยและทำงานในประเทศไทย ได้แก่ ลักษณะด้านเศรษฐกิจรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ต้องประหยัดค่าใช้จ่าย หางานทำยาก และค่าแรงต่ำ ลักษณะด้านสังคม อาศัยอยู่เป็นครอบครัวอยู่กับญาติพี่น้อง ซึ่งสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปจะอยู่เป็นหมู่บ้าน ลักษณะด้านวัฒนธรรมการบริโภคจะปลูกผักทำสวน และบางครอบครัวซื้อสิ่งของอุปโภคบริโภคก็จะเดินทางมาซื้อที่ตลาด และความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจะเป็นในเรื่องของการนับถือผีบรรพบุรุษ และนับถือหมอผีซึ่งเป็นหมอผีประจำหมู่บ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณีนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท หลักคำสอนวิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์หลังเข้ามาอาศัยและทำงานในประเทศไทย

ประเด็นแนวทางในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ด้านการพัฒนาระบบบริหาร ส่งเสริมความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการบริการประชาชนที่มีคุณภาพมาตรฐาน พบว่า กฎหมายและระเบียบการประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารและการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำและประสานงานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด วางแผนเพื่อให้ระบบการวางแผนพัฒนาบรรลุผลเป็นรูปธรรม (จิตติมา หนูสวัสดิ์, 2562) การศึกษาเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคของแรงงานต่างด้าว สถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ” พบว่าทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวถึง ให้ข้อมูล

โดยสรุป ดังนี้ 1) ด้านนโยบาย 2) ปัญหาและอุปสรรคทางเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพูดถึงการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวอย่างผิดกฎหมาย 3) ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อส่งผลกระทบต่อการใช้สัญชาติของแรงงานต่างด้าว กิจการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ

ความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับผลกระทบของการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวในเรื่องความปลอดภัย เมื่อพิจารณาจากการจัดกลุ่มเงื่อนไขส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพการเข้าทำงานของแรงงานต่างด้าว ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบต่อแรงงานต่างด้าวมีความแตกต่างกัน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงในการเข้าทำงานของคนงานมีความแตกต่างกันไป

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำกฎหมายให้ครอบคลุมทั้งในด้านการบริหารจัดการแรงงานมาตรฐานการทำงาน รวมทั้งการกำหนดประเภทงาน ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของแรงงานข้ามชาติ นอกจากนี้ ควรมีการรักษาอาชีพบางประเภทไว้สำหรับคนไทยโดยเฉพาะ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติได้ทำงานในสาขาที่ต้องการความรู้และทักษะเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การจัดการเช่นนี้ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างศักยภาพของแรงงานไทย แต่ยังช่วยนำเทคโนโลยีและประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้ามาเสริมความก้าวหน้าให้กับเศรษฐกิจและวิทยาการในประเทศไทย และประสานงานแผนพัฒนาหน่วยงานบริหารจังหวัด เพื่อให้ระบบการวางแผนพัฒนาบรรลุผลเฉพาะด้าน เช่น การสนับสนุนโครงการพัฒนาที่เกื้อหนุนภาพขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัด สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรชุมชนที่มุ่งเน้นการบูรณาการของคนในชุมชนต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่อาศัยและทำงานได้อย่างสงบสุข ผ่านงบประมาณที่รองรับกิจกรรมองค์กรต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อมารวมตัวกัน ช่วยกันคิด ช่วยเหลือกัน และสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาแรงงานต่างด้าวในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสตึก จังหวัดชลบุรี ดังนี้

1.1 ให้ความสำคัญในการสร้างกฎหมาย ประเทศอื่นที่มีนโยบายจัดการแรงงานต่างด้าวได้ดี เช่น พระราชบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับ ควรได้รับการกำหนดอย่างชัดเจนจากรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการประชากรแฝงที่ไม่ใช่คนไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีอำนาจในการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่น รวมถึงการตั้งงบประมาณเพื่อจัดหาบุคลากรในการดูแลด้านแรงงานต่างด้าวในหลายมิติ เช่น สวัสดิการและสาธารณสุข

1.2 ให้ความสำคัญต่อการจัดสรรรายได้จากการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณและเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ให้ความสำคัญต่อการออกระเบียบหรือคำสั่งที่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของแต่ละหน่วยงาน เพื่อสร้างความเข้าใจในภาระหน้าที่และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของแรงงานต่างด้าวที่มีศักยภาพในการทำงานและสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้ โดยให้โอกาสแรงงานต่างด้าวได้รับการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มทักษะฝีมือเช่นเดียวกับแรงงานไทยแทนการแก้ปัญหาด้วยการมุ่งเน้นการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมายเพียงเพื่อไม่ให้เป็นปัญหาเท่านั้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมายมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ประกอบการ และหากภาครัฐดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ก็จะทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2.2 ทำการสำรวจความต้องการแรงงานต่างด้าวในเรื่องความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานในสาขาที่ไทยยังขาดแคลน ไปจนถึงแรงงานไร้ฝีมือประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลการกำหนดมาตรการด้านแรงงานในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

2.3 องค์การปกครองท้องถิ่นควรปรับโครงสร้างการจ้างงานไปสู่ภาคการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยรัฐบาลต้องเร่งยกระดับฝีมือแรงงานไทยให้มีทักษะสูงขึ้น เพื่อย้ายไปทำงานในภาคการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ซึ่งแรงงานไทยที่มีทักษะสูง จะได้รับค่าจ้างที่สูงกว่า

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของแรงงานต่างด้าวที่มีศักยภาพในการทำงาน และสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้ โดยให้โอกาสแรงงานต่างด้าวได้รับการพัฒนาคุณภาพ และเพิ่มทักษะฝีมือเช่นเดียวกับแรงงานไทย แทนการแก้ปัญหาด้วยการมุ่งเน้นการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมายเพียงเพื่อไม่ให้เป็นปัญหาเท่านั้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมายมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และหากภาครัฐดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ก็จะทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3.2 สำรวจความต้องการแรงงานต่างด้าวในเรื่องความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานในสาขาที่ไทยยังขาดแคลน ไปจนถึงแรงงานไร้ฝีมือประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลการกำหนดมาตรการด้านแรงงานในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2566). สถิติจำนวนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.doe.go.th/prd/alien/statistic/param/site/152/cat/82/sub/0/pul/category/view/list-label>
- กระทรวงแรงงาน. (2560). การบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานนอกระบบ. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://uthaithani.labour.go.th/2015-12-03-04-55-08/15-2560-2564>.
- กิตติสันต์ ชะนะ, ขวัญฤทัย ศิริพัฒนโกศล และเพ็ญศรี พัทธิวิวัฒน์ศิริ. (2561). มาตรการป้องกันอาชญากรรมแรงงานต่างชาติ สัญชาติกัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดตราด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(2), 7-8.
- จิตติมา หนูสวัสดิ์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคของแรงงานต่างด้าว กิจการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลเมืองสัทธิบ. (2564). รายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเมืองสัทธิบ ประจำปีงบประมาณ 2564. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก http://www.sattahipmunicipality.go.th/news.php?cat_id=6
- ธีรดา สุธีรวิวัฒน์. (2559). การดำเนินงานสาธารณสุขแรงงานต่างด้าว. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์. (2560). การกำหนดหลักเกณฑ์การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กองบรรณาธิการประชาไท.
- มนตรี พรหมวัน. (2562). การจัดการแรงงานต่างด้าวกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(3), 182-185.
- ศรีธัญญา แก้วบุญเรือง. (2561). การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบปราบปรามแรงงานต่างด้าวกรณี ศึกษาสำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2560). ศึกษาแบบวิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ เมียนมาร์ในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 2424-2425.
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี, 2566-2570, สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก <https://www.chonburi.go.th/content/cate/10>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- อาทิตย์ พุทธิศักดิ์แสง, ภมร ชันชะหัดต์ และธนิศร ยืนยง. (2566). การบริหารและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17(1), 327-329.
- Tennent, J. (2015). *Nestle Admits Forced Labour, Trafficking, and Child Labour in its Thai Seafood Supply*. Retrieved September 26, 2024, from <https://www.theguardian.com/global-development/2015/nov/24/nestle-admits-forced-labour-in-seafood-supply-chain>

บทความวิชาการ

อนาคตประชาธิปไตยไทย: สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ The Future of Thai Democracy: Rights, Freedoms, and Political Participation of the New Generation

พระครูปลัด สุริยะ ชวนปณฺโญ¹ พัทธนันท์ ตลาดทรัพย์² และ อнуชา นิลประพันธ์³
Phrakrupalad Suriya Chavanapanyo¹, Phatthanan Taladsub² and Anuchar Ninprapan³

Received: 19 ก.ย. 2567
Revised: 26 ก.พ. 2568
Accepted: 27 ก.พ. 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอนาคตของประชาธิปไตยไทย โดยมุ่งเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ซึ่งถือเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเมืองไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก จากการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่รับรองสิทธิ และเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมถึงกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน และจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ประชาธิปไตยไทยต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นระบบอุปถัมภ์ การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร การขาดความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง ส่งผลให้ประชาธิปไตยไทยไม่สามารถพัฒนาไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้ จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ ได้ปลุกกระแสตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วม โดยต้องการเห็นการเมืองไทยหลุดพ้นจากวงจรอุบาทว์ เป็นประชาธิปไตยที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ผ่านการตัดสินใจผ่านนโยบายสาธารณะต่าง ๆ โดยเน้นการรักษาสมดุลระหว่างอำนาจรัฐและอำนาจประชาชน รวมถึงการเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมการเมืองไทยบนหลักนิติธรรม และการพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยในคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ประชาธิปไตยไทยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, คนรุ่นใหม่

Abstract

This article aims to study the future of Thai democracy, with a focus on the rights, freedoms, and political participation of the new generation, who play a significant role in driving contemporary Thai politics. The study highlights the importance of the rights and freedoms enshrined in the Constitution of the Kingdom of Thailand (2017), which guarantees citizens' participation in political decisions affecting their lives.

An analysis of the problems and obstacles facing Thai democracy including the patronage system, military intervention in politics, and the lack of institutionalization within political parties reveals that Thai democracy has struggled to achieve its intended goals. Advancements in information technology, digital platforms, and social media have sparked greater political awareness among the younger generation, fostering a collective consciousness aimed at liberating Thai politics from its vicious cycle. This new political awakening envisions a democracy that genuinely responds to the people's needs through public policy decision-making. Emphasis is placed on maintaining a balance between state power and the power of the people, strengthening Thai political society based on the rule of law, and cultivating democratic values among the new generation. These efforts are crucial for ensuring that Thai democracy can truly meet the aspirations of its citizens.

Keywords: Democracy, Political participation, New generation

¹ อาจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด อีเมล: suriya.sri@mbu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: Somsta@kku.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: Anuchar@kku.ac.th

¹ Lecturer, Ph.D., Faculty of Social Science, Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus, Email: suriya.sri@mbu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Email: Somsta@kku.ac.th

³ Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Email: Anuchar@kku.ac.th

บทนำ

สิทธิและเสรีภาพ ถือเป็นสิ่งที่กำหนดให้มนุษย์เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาคกันในสังคม โดยนัยยะทางกฎหมายนั้น สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันโดยตรงต่ออำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ กล่าวคือ สิทธิเสรีภาพภายใต้รัฐธรรมนูญย่อมคุ้มครองเฉพาะการกระทำของปัจเจกบุคคลที่อยู่ภายในรัฐนั้นหรือใช้บังคับกับองค์กรของรัฐอันเป็นองค์กรที่มีความผูกพันต่อรัฐธรรมนูญของรัฐเท่านั้น ในรูปแบบการปกครองทั้งประชาธิปไตยและสังคมนิยมต่างได้มีการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเปรียบเสมือนแผนแม่บทหรือกรอบที่มีสาระสำคัญในการกำหนดประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ที่แต่ละรัฐจะนำไปเป็นแนวทาง การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพภายในประเทศด้วยการบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญ แต่การรับรองสิทธิเสรีภาพเรื่องใดนั้นขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองและระบอบการปกครองภายในประเทศเป็นสำคัญ

สำหรับประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญของไทย หากเริ่มนับตั้งแต่สมัยสุโขทัยตอนต้น โดยเฉพาะในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้วางรูปแบบการปกครอง หรือระบอบปิตุลาธิปไตย ดังปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญ คือ หลักศิลาจารึกซึ่งมีสาระหรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการทางการเมืองหรือการใช้อำนาจของพระองค์ รวมถึงพันธะที่พระองค์ทรงมีต่อราษฎรด้วยนั้น จึงน่าจะอนุมานได้ว่า หลักศิลาจารึกดังกล่าว เป็นเสมือนรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรของไทยฉบับแรก (เชาวนะ ไตรมาศ, 2540) ในช่วงสุโขทัยตอนปลายถึงอยุธยา ได้วางรูปแบบการปกครองแบบทูลกระหม่อมหรือระบอบราชาซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจการปกครองโดยมีพันธะผูกพันกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา โดยเฉพาะหลักทศพิธราชธรรม หรือบัญญัติ 10 ประการของกษัตริย์นั้น ก็น่าจะอนุมานได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณีเนื่องจากการใช้อำนาจปกครองของกษัตริย์นั้นต้องอิงอยู่กับข้อบัญญัติต่าง ๆ ทั้งศาสนาและธรรมะของกษัตริย์และใน พ.ศ. 2475 ไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475

ปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว จำนวนกว่า 20 ฉบับ โดยฉบับล่าสุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, 2563) ตลอดระยะเวลากว่า 90 ปีของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเมื่อดูเนื้อหาหรือรัฐธรรมนูญทั้ง 20 ฉบับ สะท้อนให้เห็นว่าบริบทของการเมืองไทยแทบไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง และถึงวันนี้ต้องยอมรับว่าความเป็นประชาธิปไตยตามตัวอักษรนั้นบังเกิดขึ้น แต่หากมองบริบททางการเมืองการปกครองของไทย ที่หลายฝ่ายต้องการให้มีความเสมอภาคและเป็นธรรมกันทุกภาคส่วน รวมถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังไม่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การเมืองไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควรก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ใจ มิได้รู้เท่าทันการใช้อำนาจของนักการเมืองที่ได้ใช้อำนาจแทนตนเอง (ประมวล รุจนเสรี, 2547) ในขณะที่การสร้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยยังไม่พัฒนาไปในทิศทางที่ควรจะเป็น เพราะรัฐสภาอันเป็นกลไกของประชาธิปไตยที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนยังไม่เสถียรภาพ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยการใช้งำลึงด้วยการยึดอำนาจ ยังเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2551) วิกฤติหรือปัญหาทางการเมืองของประเทศไทยดังกล่าว ทำให้การเมืองไทยไม่ก้าวไกลเท่าที่ควร เพราะหลักการใหญ่ ๆ ของรัฐธรรมนูญไม่ได้ถูกรับรองโดยการนำไปปฏิบัติทางการเมืองของกลุ่มอำนาจต่าง ๆ ทั้งที่รัฐธรรมนูญเป็นส่วนสำคัญของประชาธิปไตย อันถือเป็นสัญญาประชาคม เป็นกติกาสถิตในการปกครองประเทศ (บุญทัน ดอกไธสง, 2550)

บทความวิชาการเรื่องนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะนำเสนอ สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 บทบาทของมวลชนคนรุ่นใหม่ ที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการเมืองไทยอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน รวมถึงนำเสนอ มุมมองสภาพปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการวิเคราะห์อนาคตประชาธิปไตยไทย เสนอมุมมองทางการเมืองใหม่ที่สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมสังคมการเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

ประชาธิปไตย: สิทธิและเสรีภาพ

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2556 ให้ความหมาย “ประชาธิปไตย” หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ “การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่” ซึ่งประชาธิปไตย (ประชา + อธิปไตย) แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Democracy” คำนี้มาจากคำว่า Demokration ซึ่งมาจากคำว่า Demos (ประชาชน) และ Cratos (การปกครอง) ในภาษากรีก แปลว่า การปกครองของประชาชน ดังที่อดีตประธานาธิบดี ลินคอล์นของสหรัฐอเมริกา

เคยกล่าวไว้ว่า “รัฐบาลประชาธิปไตย คือ รัฐบาลของประชาชน เพื่อประชาชน และโดยประชาชน” ซึ่งหมายถึง ระบบการปกครองตามอุดมคติระบบหนึ่ง ที่รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยจะให้โอกาสอันเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิต การแสวงหา ความสุข เป็นต้น (อุทัย หิรัญโต, 2542) ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบที่สำคัญ คือ ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) และประชาธิปไตยตัวแทน (Representative Democracy) และเพื่อ “ส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชน และอิสรภาพอันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับทุก ๆ คน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพโดยอาศัยหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักการที่ว่าด้วยความถูกต้องแห่งกฎหมาย ผู้ปกครองประเทศมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีฐานะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน โดยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบเลือกผู้บริหารประเทศและการตรากฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชน และมีการตรวจสอบควบคุมดูแลจากประชาชนโดยตรง หรือการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การยื่นเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย การแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ การออกเสียงในการทำประชามติ เป็นต้น ระบอบนี้มีลักษณะเด่นอยู่ที่การแข่งขันอย่างเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการเป็นตัวแทนเข้ามาบริหารประเทศ แม้ในปัจจุบันประชาธิปไตยจะยังไม่มียุติธรรมที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วกันก็ตาม แต่มีการระบุว่าความเสมอภาคและอิสรภาพเป็นคุณลักษณะสำคัญของประชาธิปไตย หลักการดังกล่าวสะท้อนออกมาผ่านความเสมอภาคทางกฎหมาย สิทธิเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายโดยเท่าเทียม ส่วนอิสรภาพได้มาจากสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งโดยทั่วไปได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ (ประกัสสร ทองยงค์, 2558) การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม 3) เป็นการปกครองที่มุ่งหวังให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ 4) ยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองและเคารพในสิทธิของฝ่ายข้างน้อย 5) ประชาชนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด 6) ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาล ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (โอกาส เทพทะกุล, 2559) นอกจากนี้ ในส่วนของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) กบฏตรอาเซียนได้บัญญัติถึงความเป็นประชาธิปไตยไว้ในข้อ 2 ซึ่งอาเซียนและรัฐภาคี จะปฏิบัติตามหลักการต่าง ๆ รวมถึงการยึดมั่นต่อหลักนิติธรรม ธรรมาภิบาล หลักการประชาธิปไตยและรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังได้เน้นย้ำในแผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในปี 2552 และสืบเนื่องต่อมาในแผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ค.ศ. 2025 (ASEAN Political Security Community Blueprint 2025) ที่ได้จัดทำเมื่อปี 2559 ปรากฏในส่วนวิสัยทัศน์ หัวข้อประชาคมการเมืองและความมั่นคงความว่า “อาเซียนจะดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งประชาคมที่ครอบคลุมและตอบสนอง ที่ประชาชนมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตลอดจนเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีความยุติธรรมเป็นประชาธิปไตย โปร่งใสและมีความอ่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ โดยเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และนิติธรรม” นอกจากนี้ ปฏิญญาดำด้วยสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Declaration: AHRD) มีเนื้อหาส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ อาทิ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิทธิในการพัฒนาและสิทธิในความสงบสุข นอกจากนี้ อาเซียนยังมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยกับภาคีภายนอกด้วย เช่น ความร่วมมือกับญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน (Rizal & Yoshihide, 2013)

หลักการประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองตามอุดมการณ์สากล ที่ผู้นำประเทศได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการบริหารประเทศจากประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ โดยมีการแบ่งอำนาจในการปกครองประเทศอย่างชัดเจน คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของผู้ปกครองประเทศ ประชาธิปไตยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อในความสำคัญและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล ความเชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์ และความเชื่อในความจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นอิสระเสรี ประชาธิปไตยจึงประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (รณชัย โตสมภาค, 2557)

1. เสรีภาพ (Liberty) คือ การที่แต่ละคนสามารถกระทำการตามความต้องการของตนเองได้โดยไม่ตกอยู่ภายใต้การกดขี่ของรัฐ ยกเว้นในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นในหลักการประชาธิปไตย เสรีภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำพาสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

2. ความเสมอภาค (Equality) คือ ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม กล่าวคือ ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ และในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ทุกคนมีศักดิ์ศรี เกียรติยศ และคุณค่าในความเป็นคนที่เท่าเทียมกัน

3. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) คือ สังคมก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานของความยินยอมจากประชาชน ซึ่งยอมให้อำนาจอธิปไตยของสังคมส่วนรวมเข้ามาแทนที่เสรีภาพตามธรรมชาติ โดยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในอำนาจอธิปไตยนั้น ตามหลักการนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงหมายถึงการที่ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้งตามหลักเสียงข้างมาก จึงมีสิทธิอันชอบธรรมในการปกครองประเทศ เพราะได้รับสิทธินั้นจากประชาชนโดยตรง

4. หลักการเสียงข้างมากที่คุ้มครองเสียงข้างน้อย (The Rule of Majority) ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคน มีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประชาชนแต่ละคน อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การตัดสินใจจึงจำเป็นต้องยึดตามเสียงข้างมากในเรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบัญญัติคุ้มครองและรับรองสิทธิ เสรีภาพของปวงชนชาวไทย ไว้หลายประการ โดยการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น อาทิเช่น มาตรา 27 กำหนดให้รัฐบังคับใช้กฎหมายด้วยความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา หรือความเห็นทางการเมือง มาตรา 28 ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใด อันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย การทรมาน การทารุณกรรมจะกระทำมิได้ มาตรา 34 ประชาชนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น มาตรา 41 ประชาชนย่อมมีสิทธิในการรับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

นอกจากประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญ ยังได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนเอาไว้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ พึงศึกษาระดับมัธยมศึกษา ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่ในการป้องกันประเทศ พึงศึกษากฎหมาย ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย หน้าที่เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ หน้าที่ในการรับราชการทหาร เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม หน้าที่ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ หน้าที่ในการร่วมมือและสนับสนุน การอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม หน้าที่ในการเสียภาษี ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตประพฤติมิชอบ ในทุกรูปแบบ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือ การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชน ที่กระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (บวรศักดิ์ อวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

แนวความคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็น 4 แนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ประชาชน จะทำหน้าที่เป็น “สภา” โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุมและพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง เนื่องจากเชื่อว่า ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม แต่ภายหลังจำนวนของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น สังคมมีความซับซ้อนขึ้น การมีส่วนร่วมรูปแบบนี้กลายเป็นเรื่องยากที่จะสามารถทำได้ เนื่องจากประชาชนทุกคนไม่สามารถใช้อำนาจของตนเอง ในทุกกิจกรรมของประเทศได้ ปัจจุบันจึงมีการใช้ประชาธิปไตยทางตรงในบางกรณี เช่น การลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมาย และการถอดถอนผู้แทนรายบุคคลหรือทั้งสภา

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้หมายถึงการที่ประชาชนทำหน้าที่เลือกผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนในรัฐสภา ผ่านกระบวนการ “การเลือกตั้ง”

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participation Democracy) เป็นการผสมผสาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน มีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ มากยิ่งขึ้น ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง ตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา รวมทั้งเปิดโอกาสให้สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้อย่างเต็มที่

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแบบถกแถลง (การเสวนาหาทางออก) (Deliberative Democracy) ประชาธิปไตยแบบถกแถลงเป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมือง และประชาธิปไตยชุมชน ซึ่งเป็นความพยายาม ในการแก้ไขปัญหาจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นระบบสถาบันที่ตายตัว ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการที่ซับซ้อนและหลากหลายของประชาชนได้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองที่มีจิตสำนึกทางการเมือง (Active Citizen) และจิตสาธารณะรวมหมู่ (Civic Life) ลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ ภาคประชาชนเข้าร่วมกันวิเคราะห์ แลกเปลี่ยน ถกแถลงกันเพื่อนำเสนอแนวคิดของตนในการสร้างนโยบายที่เหมาะสม เพื่อเสนอแนะข้อเรียกร้องเพื่อให้ตัวแทน หรือรัฐบาล นำไปปฏิบัติต่อไป

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อแบ่งเป็นระดับต่ำไปสูงแล้ว ในการพัฒนาการดำเนินการของรัฐอย่าง เป็นรูปธรรม อาจแยกออกเป็น 5 ระดับ (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2545)

ระดับที่ 1 ร่วมรับรู้ หมายถึง รัฐได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมแก่ประชาชน เมื่อรัฐมีความคิดริเริ่มมีนโยบายที่จะให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้รับรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนหรือให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่จะบอกถึงโครงการหรือกิจกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น ความจำเป็น และความสำคัญที่จะต้องให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงการดำเนินการและมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เพื่อการพัฒนา อีกด้วย

ระดับที่ 2 ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น หมายถึง เมื่อประชาชนได้ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรัฐแล้ว ประชาชนก็จะ ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา ความจำเป็นและความต้องการที่ต้องให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้นพร้อมร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้หน่วยงานผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจจะได้นำไปใช้ประกอบการพิจารณาต่อไป

ระดับที่ 3 ร่วมพิจารณาตัดสินใจ หมายถึง ร่วมพิจารณาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับโครงการหรือกิจกรรม การเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จะตั้งโครงการ ควรจะมีส่วนร่วมพิจารณาหรือปฏิเสธไม่ให้ โครงการตั้งในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้ มีความสำคัญมากเนื่องจากประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ พิจารณา ตัดสินใจจนถึงการเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ เป็นเจ้าของพื้นที่ซึ่งได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรง มากกว่า ประชาชนอื่น ๆ

ระดับที่ 4 ร่วมดำเนินการ หมายถึง ร่วมในการลงทุนร่วมในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน หรือร่วมปฏิบัติงานเองในระดับการมีส่วนร่วมนี้อาจจะทำได้ในทุกประเภทของโครงการ เช่น หากเป็นโครงการที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้เฉพาะด้านผู้ชำนาญการหรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูงแล้ว บางครั้งเป็นความยุ่งยากที่จะให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมปฏิบัติงานได้

ระดับที่ 5 ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล หมายถึง การร่วมตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนจะทำหน้าที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยการดำเนินการโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ก่อนที่จะมีผลร้ายเกิดขึ้น และเมื่อมีการดำเนินการตามโครงการแล้ว ต้องมีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และผลการดำเนินการเป็นอย่างไรเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพิจารณาเอามาตรการที่เหมาะสมมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้ 1) การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ 2) ความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ทุกคนที่เข้าร่วมต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน และ 3) ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง มีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้ มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย ก็จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552)

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าในหน่วยงานงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลายประการ อย่างไรก็ตามประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงจังในการดำเนินการด้วยประโยชน์โดยทั่วไป คือ (อรทัย ก๊กผล, 2552)

1. เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง
2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นรับทราบข้อมูลคำอธิบายต่าง ๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติแน่นอนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าใช้จ่ายและใช้ระยะเวลา แต่เมื่อประชาชนยอมรับ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้นโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลัง และต่อต้านบางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ล่าช้าบางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จและประชาชนไม่ยอมให้เข้าไปดำเนินการ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายงบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย
3. การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายร่างเป็นพหุลักษณะและต้องยอมรับความหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการเราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมา ภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเข้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดข้อธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. ช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าส่วนราชการเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน
6. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน
7. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายประการ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2566)

1. สิทธิการออกเสียงเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ในวันเลือกตั้งมีสิทธิในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการขยายสิทธิจากในอดีตที่กำหนดให้ต้องมีอายุครบ 18 ปี ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ โดยพิจารณาประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นหลัก ดังนั้น หากผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะถูกจำกัดสิทธิบางประการ ซึ่งได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แต่เหตุผลนั้นไม่สมควรผู้นั้นจะถูกจำกัดสิทธิบางประการ

2. สิทธิจัดตั้งพรรคการเมือง กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ยังต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบาย การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระ โดยไม่ถูกครอบงำหรือชี้้นำจากบุคคลที่ได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งต้องมีมาตรการกำกับดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกพรรคการเมือง กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

3. สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

4. สิทธิออกเสียงประชามติ กำหนดให้ในกรณีที่มิเหตุอันสมควร คณะรัฐมนตรีจะขอให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใดอันมิใช่เรื่องที่ขัดรัฐธรรมนูญ หรือเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งยังกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

5. สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิในการเข้าชื่อร่วมกันเพื่อเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาพิจารณาในสามวาระ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

6. สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

6.1 กำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ ของประชาชนในท้องถิ่นตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่กฎหมายบัญญัติ

6.2 สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

6.3 ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

6.4 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อาจมาจากวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

6.5 การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูล และดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

6.6 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามกฎหมายบัญญัติ

7. สิทธิการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิในการเข้าชื่อกล่าวหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผู้ใดที่มีพฤติการณ์ร้ายชัดคดหรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยการยื่นเรื่องต่อประธานรัฐสภาพร้อมหลักฐานที่สมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามิเหตุ

อันสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกา เพื่อแต่งตั้งคณะผู้ไต่สวนที่อิสระจาก ผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์เพื่อทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริง

8. สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้ที่มาของวุฒิสภาจำนวนสองร้อยคน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในอาชีพ หรือมีลักษณะและประโยชน์ร่วมกันจากการทำงานหรือเคยทำงานในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่เน้นการทำงานเพื่อประชาชน ซึ่งทุกคนที่มีสิทธิสมัครรับเลือกสามารถเข้าร่วมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ การกำหนดที่มาของวุฒิสภาดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนทุกอาชีพมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยที่ผ่านมาของประเทศไทย

ประชาธิปไตยที่พยายามสร้างกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ไม่มีผลประโยชน์ที่เกิดกับประชาชนอย่างเห็นได้ชัดนักตรงกันข้ามชนชั้นนำทางการเมืองจะเป็นฝ่ายได้รับผลประโยชน์มากกว่า ดังนั้นปัญหาและอุปสรรคของระบอบประชาธิปไตยไทยที่แท้จริงอยู่ที่ความไม่สามารถที่จะทำให้มิติของเป้าหมายหรือหลักการของประชาธิปไตยเกิดขึ้นอย่างแท้จริง และมั่นคงในประเทศไทยได้ โดยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ (ณัฐพล บุญยพิพัฒน์, 2562)

1. การยึดติดกับรูปแบบของประชาธิปไตย ประชาธิปไตยของไทยให้ความสำคัญเฉพาะกับรูปแบบ หรือกระบวนการของประชาธิปไตย จึงทำให้เป้าหมายของประชาธิปไตยถูกละเลย ผลที่ตามมาคือ ประชาธิปไตยและการเมืองแบบไทยตกอยู่ในสภาพไร้ทิศทาง กล่าวง่าย ๆ เราไม่ทราบว่าจะประชาธิปไตยและการเมืองไทยกำลังเดินทางไปทางไหนและไปสู่จุดหมายอะไร และการแก้ไขปัญหของประชาธิปไตยไทยและประเทศชาติมีสภาพคล้าย ๆ การพายเรือในอ่างน้ำ แก้ปัญหาซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่ปัญหาเดิม ๆ ก็ยังคงอยู่เช่นเดิมและนับวันจะยิ่งมีมากขึ้นไปด้วย และนี่คือผลจากการยึดติดกับรูปแบบและไม่มีเป้าหมายที่เป็นจริงของประชาธิปไตยไทย

2. ระบบอุปถัมภ์ พัฒนาการทางเศรษฐกิจในประเทศไทยในช่วง 70 กว่าปีที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก มิใช่เฉพาะแต่ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังสร้างคลื่นกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองอีกด้วย ในบรรดาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบอุปถัมภ์หรืออาจจะเรียกว่า “วัฒนธรรมอำนาจนิยมอุปถัมภ์” ที่ผู้ทรงอำนาจเป็นผู้กำหนดและชี้ขาดทางเลือกของสังคม กำลังถูกท้าทายโดย “วัฒนธรรมทุนนิยมเสรีประชาธิปไตย”

3. การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย ความเสื่อมเสียของกติกาทางการเมืองก่อให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร อันทำให้สถาบันหลักของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยคือพรรคการเมือง (Political Party) เกิดความอ่อนแอไม่สามารถจะพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้พรรคการเมืองขาด “ความเป็นสถาบันทางการเมือง” ขาดการยอมรับจากประชาชน พรรคการเมืองถูกมองว่าเป็นการรวมกลุ่มกันขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของบุคคล ขาดอุดมการณ์ทางการเมืองไม่มีระเบียบวินัย แดกแฉก ไร้สาระสาย การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารบ่อยครั้ง เป็นสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปอย่างเชื่องช้า การครอบงำทางการเมืองของผู้นำทหารทำให้พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสถาบันหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยขาดความต่อเนื่อง ต้องถูกยุบเลิกเป็นระยะ ๆ ทำให้การพัฒนาสถาบันเหล่านี้ประสบกับความชะงักงัน “วงจรรูปทวน”

4. การบริหารราชการแผ่นดินแบบรวมศูนย์ สำหรับลักษณะในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยโดยรวมนั้นก็จะมีสภาพที่เรียกว่าเป็นการบริหารงานแบบรวมศูนย์กลางของอำนาจในการสั่งการ และทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ส่วนกลางอย่างเข้มข้น ซึ่งในที่นี้จะขอเรียกสั้น ๆ ว่าเป็นการบริหารแบบ “รัฐรวมศูนย์” ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ การสั่งการ ให้ดำเนินการตามนโยบาย รวมไปถึงการติดตามตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ที่ส่วนกลาง โครงสร้างรัฐรวมศูนย์ในกลุ่มข้าราชการได้เติบโตใหญ่แทรกซ้อนและซับซ้อนสูงวิถีชีวิตของผู้คนทั้งปวง จนมีอำนาจครอบงำ (Hegemony) คนทั้งหลายได้ในอีกหลายรุ่นต่อมา โดยรัฐรวมศูนย์แบบไทยยังคงอยู่ และดำรงอยู่อย่างมีแก่นสาร แม้ว่าโฉมหน้าภายนอกจะเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการยอมรับ “ประชาธิปไตย” รัฐรวมศูนย์ก่อให้เกิดการจับกลุ่มรวมตัวของปัญหาของประเทศ จนกลายเป็นวังวนแห่งปัญหา หรือวงจรแห่งความชั่วร้าย ปัญหาต่าง ๆ กลายเป็นปัญหาแบบงูกินหาง ซึ่งดูเหมือนจะไม่มีทางออกหรือหาจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาไม่ได้

5. ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คอร์รัปชันเป็นสิ่งที่มานานแล้วในการเมืองไทย ในอดีตเราเรียกคอร์รัปชันว่า เป็นการ “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่ง “ฉ้อราษฎร์” มีความหมายว่า เป็นการโกงประชาชน ส่วน “บังหลวง” คือการยกยอกเงินส่วนหนึ่ง

ซึ่งเป็นของหลวงเอาไว้เป็นของตัวเอง ซึ่งปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะบรรดาข้าราชการเท่านั้น แต่รวมถึงนักการเมืองด้วย

6. พรรคการเมืองไทยที่ขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง ตามหลักการแล้วถ้าจะให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันหลักของระบอบประชาธิปไตยแล้ว ก็ต้องเน้นการพัฒนาพรรคให้มีลักษณะของความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ระบบพรรคที่มีความเป็นสถาบันสูงเท่านั้น จึงสามารถเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ไม่แตกสลายหรือเลิกล้มไปโดยการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสามารถเป็นสถาบันหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางการเมืองไว้ได้ในขณะที่ระบบการเมืองกำลังมีการเปลี่ยนแปลง

7. การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ในประเทศประชาธิปไตยแบบทุนนิยมทั้งหลาย เนื่องจากโอกาสและความได้เปรียบทางสังคม เศรษฐกิจ ของบรรดากลุ่มธุรกิจและนักธุรกิจที่มีสูงกว่าประชาชนไทยทั่วไป ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองที่สำคัญ คือ การรักษาผลประโยชน์และแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจทั้งในเชิงนโยบายและในทางที่มีขอบ ซึ่งมักมีการเรียกกู้ธุรกิจและนักธุรกิจเหล่านี้ว่า “กลุ่มธุรกิจการเมือง” หรือ “นักธุรกิจการเมือง” ซึ่งปรากฏการณ์ของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด คือ การได้เปรียบทางสังคมเศรษฐกิจ โดยอาศัยการผูกขาดทางธุรกิจและทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเมืองอื่น ๆ มากมาย อาทิ ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และยิ่งรวมไปถึงปัญหา ทางเศรษฐกิจสังคมอื่น ๆ อาทิปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ปัญหาในกระบวนการยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน

การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืนนั้น ประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยในแง่เนื้อหามากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความตื่นตัวและความเข้มแข็งของภาคประชาชนในแต่ละประเทศ ในแต่ละช่วงตอนของประวัติศาสตร์เป็นสำคัญการพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็งต้องมีแนวทางที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (พงศธร ไชยเสน, 2558)

1. การรักษาสันติระหว่างอำนาจรัฐและอำนาจประชาชน รัฐประชาธิปไตยเกิดขึ้นจากความจำเป็นเมื่อมนุษย์รวมตัวกันเป็นสังคม ผู้ใช้อำนาจรัฐคือคณะบุคคลที่มีอำนาจเด็ดขาดในการใช้ความรุนแรงตามกฎหมาย เช่น การประหารชีวิต การจำคุก หรือการยึดทรัพย์ ขณะเดียวกันอำนาจรัฐยังถูกใช้ในการจัดระเบียบสังคมด้วยการออกกฎหมาย การวางโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อำนาจรัฐจึงครอบคลุมทุกด้านของชีวิตในสังคม อำนาจนี้อาจเป็นดาบสองคม ทั้งที่มีความจำเป็นและสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมได้ แต่ก็อาจส่งผลเสียต่อสมาชิกของสังคมได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ประชาธิปไตยที่ดีจึงต้องมีระบบที่สามารถควบคุมไม่ให้อำนาจรัฐถูกใช้ในทางที่ผิด ซึ่งเริ่มต้นจากการสร้างสมดุลระหว่างอำนาจรัฐและอำนาจประชาชน ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน สังคม ไปจนถึงระดับชาติ พร้อมทั้งการบัญญัติกฎหมายที่รับรองสิทธิของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากสังคมในหลายระดับ

2. การเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมบนหลักนิติธรรม ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์การใช้อำนาจรัฐอยู่ที่กษัตริย์เพื่อมิให้การใช้อำนาจในทางที่ผิด จึงมีการพูดถึงระบอบที่มีกษัตริย์ที่ยึดความเมตตา จริยธรรม ยุติธรรม เช่น กษัตริย์ในรูปของธรรมราชา และแม้กษัตริย์ในระบบเทวราชาที่ต้องอยู่ภายใต้กรอบความถูกต้อง เช่น ทศพิธราชธรรม และจักรวรรดิวัตร แม้อำนาจกษัตริย์ในยุโรปซึ่งถือว่าได้อำนาจจากสวรรค์นั้นก็ต้องอยู่ในกรอบของความยุติธรรมและความเป็นธรรม มิฉะนั้นก็จะพบกับการคัดค้านหรือประท้วงของประชาชนในรูปของกบฏ ในกรณีของจีนนั้นจักรพรรดิมีอำนาจโดยได้รับอานัติจากสวรรค์ แต่ถ้าไม่อยู่ในทำนองคลองธรรมจนนำไปสู่ผลเสียต่อประชาชนในสังคม นิติรัฐต้องเป็นรัฐที่ใช้อำนาจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) หรือไม่ขัดต่อประเพณีอันดีงาม โดยการใช้อำนาจนั้นต้องมีความชอบธรรม (Legitimacy) ซึ่งต้องไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป และต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน อำนาจนั้นยังต้องอยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม (Moral Authority) ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมักจะเน้นหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ซึ่งเป็นแนวทางในการควบคุมการใช้อำนาจให้ถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้สังคมสามารถดำเนินไปได้อย่างสงบสุขและยุติธรรม

3. การพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยให้กับคนในชาติ ในระบอบประชาธิปไตยเชื่อมั่นว่าหากมนุษย์มีโอกาสที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าจะมีความสามารถที่แตกต่างกันก็ตาม มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตที่ดีร่วมกันได้ ดังนั้นความเสมอภาคจึงหมายถึงความเสมอภาคขั้นพื้นฐานที่ประชาชนในสังคมเดียวกันมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน ในพระพุทธศาสนาจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการให้ความเสมอภาคในเรื่องวรรณะ เชื้อชาติ เช่น บุคคลไม่ว่าจะอยู่วรรณะไหนก็สามารถเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาได้และนับถือกันในเรื่องของพรญา โดยไม่คำนึงว่าจะอยู่วรรณะใด เชื้อชาติใด หลักความเสมอภาคในการเคารพนับถือพระรัตนตรัย

เป็นต้น ค่านิยมที่ประชาชนควรช่วยกันสร้างเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในสังคม ได้แก่ การเป็นคนที่มีเหตุผล ยอมรับในเรื่องสิทธิและหน้าที่ รวมถึงความเป็นจริงในทางสังคม เคารพในตัวเอง เคารพในศีลธรรมและประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ และมีความเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังต้องมีความสามัคคี เข้าใจความจำเป็นและประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันเป็นพลเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกทุกคนในระยะยาว ประชาชนต้องเคารพกฎหมายและดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมายที่มีเหตุผลและเป็นธรรม มีจิตใจที่เป็นธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่ถือคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน โดยประชาชนต้องชวนช่วยศึกษาพัฒนาตนเอง ใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองที่ดีเพื่อเข้าไปแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ตลอดจนการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนและประเทศอย่างสม่ำเสมอ

บทวิเคราะห์อนาคตประชาธิปไตยไทย: สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

สิทธิและเสรีภาพ ถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในอดีตประชาชนคนไทยไม่ค่อยสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก แต่ในปัจจุบันประชาชนคนรุ่นใหม่ได้ให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มเจนเอเรชั่น Z ที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี และกลุ่มเจนเอเรชั่น Y ที่มีอายุระหว่าง 27-41 ปี ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล (สื่อสังคมออนไลน์) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองทุกภาคส่วนมักจะนำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหวต่าง ๆ องค์กรอิสระ รวมไปถึงผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไป ด้านนักการเมือง ก็สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ ในการสร้างฐานทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความสั้นไปทางโทรศัพท์ของประชาชน การ Phone-in ผ่านระบบวีดิโอลิงค์ เพื่อพูดคุยกับผู้สนับสนุนทางการเมือง การจัดทำเว็บไซต์พรรคการเมือง การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านการใช้ Facebook, Instagram, Twitter X, Line เป็นต้น เพื่อสร้างแนวร่วมทางการเมืองกันมากยิ่งขึ้น เพราะถือเป็นช่องทางที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและสะดวก ทำให้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นช่องทางสำคัญที่ประชาชนคนรุ่นใหม่ ใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูล การพบปะนัดหมาย เพื่อแสดงพลังทางการเมือง

การตื่นตัวทางการเมือง ความสำนึกร่วม ส่งผลต่อความผูกพันและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในปี 2563 ถือเป็นจุดเปลี่ยนทางการเมืองที่เกิดจากการชุมนุมของคนรุ่นใหม่จำนวนมาก โดยการชุมนุมเป็นลักษณะต่างไปจากเดิมทั้งรูปแบบเนื้อหาและวิธีการหรือที่เรียกขานกันทั่วไปว่า “แฟลชม็อบ” (Flash Mob) ผสมผสานกับการใช้สื่อโซเชียลในการแสดงจุดยืนทางการเมืองในแพลตฟอร์มออนไลน์หรือวัฒนธรรมป๊อป (Pop Culture) มาเคลื่อนไหวใช้เป็นสื่อสัญลักษณ์ทางการเมือง ปลุกกระแสตื่นตัวทางการเมือง หรือรับบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการชุมนุมภายในเครือข่ายนักเรียนนักศึกษา จากภายในรั้วสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อแสดงออกทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์ จนกลายเป็นการชุมนุมทางการเมืองบนท้องถนนขนาดใหญ่ ในปี 2563 ที่ผ่านมามีการเกิด “สำนึกใหม่ของความเป็นชาติไทย” ถูกนำมาใช้เปรียบอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่อง “โครงสร้างความรู้สึกใหม่” ของคนรุ่นใหม่ที่แสดงออกถึงจิตใจที่เป็นเจ้าของชาติ ที่แตกต่างจากความเป็นชาติแบบเดิม (เกษียร เตชะพีระ, 2564) ความต้องการการเปลี่ยนแปลงสังคม และประเทศชาติของตนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่

เพราะประชาธิปไตย คือ ชัยชนะของยุคสมัย นับตั้งแต่นี้ อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของคณะใดคณะหนึ่ง อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนทุกคนที่รวมตัวกันภายใต้ชื่อของ “ประชาชน” โดยการใช้กลไกของประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งคือการที่ประชาชนร่วมกันในรูปแบบของสภาหมู่บ้าน ชมรม สมาคม หรือกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ภาคสังคม เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสังคม เมื่อกลไกของรัฐไม่สามารถทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Archon & Erik, 2003) นอกจากนี้ เมื่อประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด การตัดสินใจทางการเมืองและการตัดสินใจในทางสาธารณะก็จะเป็นที่ของประชาชน ผ่านการแสดงออกทางการเมือง การออกเสียงประชามติ การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เมื่อประชาชนได้กลายเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุดและได้แสดงออกซึ่งเจตจำนงของตนเองผ่านวิธีการต่าง ๆ (ปิยนุตร แสงกนกกุล, 2561)

สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ กับอนาคตประชาธิปไตยของไทย

“ประชาธิปไตยใหม่” คือ “โลกใหม่” ที่คนรุ่นใหม่ต้องการสร้าง หากจะจำกัดความของคนที่เราเรียกว่า “คนรุ่นใหม่” อย่างกระชับ คงต้องกล่าวว่า “ลูกหลานของเรา” และ “โลกใหม่” ของพวกเขา คือ “โลกที่แตกต่างและดีกว่าโลกที่เป็นอยู่” ซึ่งเปรียบเสมือนกับแนวคิดของ “ประชาธิปไตยใหม่” ที่หมายถึง “ประชาธิปไตยที่แตกต่างและดีกว่าเดิม” โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่นำมาซึ่งความยุติธรรม ความเท่าเทียม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนในสังคม

จากการสำรวจความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ ต่อประเด็นการเปลี่ยนแปลงสังคมและประเทศชาติให้ดีขึ้นนั้น โดยกำหนดประเด็นปัญหาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับพวกเขามากที่สุด และควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุด (ใช้กรอบประเด็นปัญหาตาม 17 หัวข้อ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้แก่ 1) การตั้งครุฑในวัยเรียน 2) ความยากจนและการจ้างงาน 3) การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) การเข้าถึงสาธารณสุขที่ดี 5) ภัยบนท้องถนน 6) แอลกอฮอล์และสารเสพติด 7) มลภาวะและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 8) ความเท่าเทียมและความหลากหลายทางเพศ และ 9) สุขภาพจิตใจ ซึ่งมีเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาตอบแบบสอบถามสูงสุด 3 อันดับแรกที่คิดว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพวกเขามากที่สุด ได้แก่ 1) การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) สุขภาพจิตและสุขภาวะของประชาชน และ 3) ความยากจนและการจ้างงาน ขณะที่ผลสำรวจเกี่ยวกับปัญหาที่พวกเขามองว่าควรถูกแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุดออกมามตรงกับข้างต้น คือ เยาวชนมองว่า 1) การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) สุขภาพจิตและสุขภาวะของประชาชน และ 3) ความยากจนและการจ้างงาน เป็นปัญหาที่ควรถูกแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุด (Thailand Policy Lap Team, 2564) ซึ่งอาจตีความได้ว่า การดำเนินนโยบายในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้รับประสิทธิภาพ ไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศให้ดีขึ้นได้อย่างที่ควรจะเป็น การแสดงออกทางการเมือง ผ่านการปลุกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองจึงเกิดขึ้น เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมการเมืองประชาธิปไตยให้ดีกว่าเดิม

ซึ่งประชาธิปไตยใหม่ในมุมมองของคนรุ่นใหม่ ไม่ได้หมายถึงประชาธิปไตยในความหมายแบบเดิมที่สอนกันในตำรารัฐศาสตร์ ซึ่งเน้นการปกครองโดยตัวแทนเสียงข้างมากและการสนองตอบความต้องการของประชาชนผ่านระบบรัฐสภา แต่ประชาธิปไตยใหม่ที่คนรุ่นใหม่สวมเสื้อเรียกร้องนั้น มีลักษณะ “เปิดพื้นที่” ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจได้โดยตรง และไม่จำกัดอยู่แค่ในสภาหรือการมอบอำนาจให้กับตัวแทนหรือ ส.ส. พวกเขาเรียกแนวคิดนี้ว่า “ประชาธิปไตยโดยทุกคนในทุกโอกาสและทุกพื้นที่” ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ตลอดเวลาในทุกระดับ ในทางกลับกันรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พยายามควบคุมกระบวนการเลือกตั้งให้ไม่สามารถเป็นช่องทางที่ท้าทายอำนาจของชนชั้นนำ ด้วยการสร้างองค์กรทางการเมืองที่สามารถควบคุมได้ เช่น วุฒิสภา องค์กรอิสระต่าง ๆ และคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทำให้กระบวนการเลือกตั้งและการบริหารประเทศซับซ้อนและยากขึ้น การสร้างประชาธิปไตยใหม่ตามแนวคิดของคนรุ่นใหม่จึงยังไม่สามารถทำนายได้ว่า จะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการรักษาจุดยืนและดำเนินการอย่างมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจในอดีต เช่น การต่อสู้ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาคม 2535 คนรุ่นใหม่ก็เคยมีความหวังที่จะสร้างการเมืองใหม่ขึ้นมา แต่เนื่องจากความแตกแยกทางความคิดและการกลืนเข้าสู่กลุ่มอำนาจเดิม การสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงจึงไม่สำเร็จ และกระบวนการดังกล่าวมักล้มเหลวในที่สุด (ทวี สุรฤทธิกุล, 2562) คนรุ่นใหม่หัวใจประชาธิปไตยในปัจจุบันมุ่งมั่นที่จะเรียกร้องเพื่อพัฒนา และยกระดับการปกครองประเทศ ให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของทุกคน แม้ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการจากอำนาจรัฐ ซึ่งประชาธิปไตยในปัจจุบันอาจยังเคลือบด้วยกลิ่นอายของเผด็จการก็ตาม คนรุ่นใหม่จึงยังคงยืนหยัดต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าเส้นทางนั้นอาจเต็มไปด้วยความยากลำบาก น้ำตา หรือความเจ็บปวด แต่ความมุ่งมั่นในความเชื่อมั่นว่าผลลัพธ์ที่ดีจะเกิดขึ้นในที่สุด ทำให้พวกเขายังคงเดินหน้าต่อไปจนกว่าจะได้รับชัยชนะ (กิตติทัศน์ ผกาทอง, 2563)

บทสรุป

การเมืองการปกครองของไทย ที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแต่เฉพาะในเรื่องของการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการมอบอำนาจอธิปไตยของตนออกไปให้แก่ผู้แทนหรือนักการเมือง เป็นการใช้อำนาจอำนาจอธิปไตยแทนตน หากต่อมาภายหลังเกิดเหตุผู้ใช้อำนาจที่เป็นนักการเมืองเหล่านั้นไม่กระทำ หรือกระทำไม่ครบถ้วนตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชน ในการปกครองและบริหารประเทศ ประชาชนจึงค่อยมาคิดถึงวิธีการที่จะแก้ไขหรือเรียกร้องเอาการใช้อำนาจแทนตนคืนมา การเมืองภาคพลเมืองตามกฎหมายที่มีบทบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองและการตรวจสอบ ควบคุมการใช้อำนาจของสถาบันอำนาจอธิปไตยทั้งสามฝ่าย ทั้งอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ อำนาจฝ่ายบริหาร และอำนาจฝ่ายตุลาการ เพิ่มเติมได้ ภายหลังกระบวนการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจทั้งความหมายและการใช้สิทธิ หน้าที่ของตนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่ทุกคนมีพื้นที่ในการแสดงออกถึงความต้องการ และเป็นเวทีในการแก้ปัญหาการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไทย คนรุ่นใหม่มองว่าประชาธิปไตยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นเพียงประชาธิปไตยที่ไม่สามารถจับต้องได้ ล้าสมัย เป็นการเมืองแบบเก่าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนไม่ได้และเป็นรูปธรรม แม้จะมีหลายรัฐบาลที่อาสาเข้ามาเพื่อจะปฏิรูปการเมืองไทยให้ดีขึ้น แต่ก็ไม่ได้เพียงว่าทรากรมสวยหรู เพียงเพราะต้องการเข้ามากุมอำนาจและเพื่อผลประโยชน์พวกพ้องของตนเองเท่านั้น

ปัญหาต่าง ๆ ยังคงอยู่และไม่ถูกแก้ไขอย่างจริงจัง กอปรกับปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทย ในทุกช่วงวัย การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วประชาธิปไตยใหม่ที่คนรุ่นใหม่เรียกร่องจะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขึ้น ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงอำนาจได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกจำกัดด้วยโครงสร้างอำนาจเก่าที่ไม่เหมาะสม อนาคตของสังคมไทยจึงขึ้นอยู่กับพลังของมวลชนคนรุ่นใหม่และร่วมสมัยในการยืนหยัดต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งการเมืองใหม่ที่เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นประชาธิปไตยที่กินได้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2563). *คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2567, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2408961
- เกษียร เตชะพีระ. (2564). *การเมืองวัฒนธรรม วิเคราะห์ประเมินม็อบราษฎรเยาวรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2568, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_355246
- เขาวณะ ไตรมาศ. (2540). *ขอตเถล็ดรัฐธรรมนูญไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- ณัฐพล บุญยพิพัฒน์. (2562). *ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย (พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน): ข้อสังเกตในเชิงทฤษฎี*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/254ae-o-6-.pdf>
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2562). *คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยใหม่*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.posttoday.com/politic/columnist/603407>
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2551). *การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย*. นนทบุรี: สำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2550). *การจัดองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปิยบุตร แสงกนกกุล. (2561). *ปักธงประชาธิปไตย*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://futureforwardparty.org/about-fwp/our-policies>
- ประภัสสร ทองยินดี. (2558). *ประชาธิปไตย: แนวคิดและหลักการเบื้องต้น*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์)*, 5(3), 11-21.
- ประมวล รุจนเสรี. (2547). *การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สุเมธ รุจนเสรี.
- พงศธร ไชยเสน. (2558). *การพัฒนาประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก https://www.Constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1457
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. (2563). *รัฐธรรมนูญไทย*. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2567, จาก <https://parliamentmuseum.go.th/constitution.html>
- รณชัย โตสมภาค. (2557). *ประชาธิปไตย*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <http://wiki.kpi.ac.th>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). *รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน. (2564).
เพราะอนาคตของประเทศคือเรื่องของคนรุ่นใหม่ นโยบายก็เช่นกัน. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2568,
จาก https://thailandpolicylab.com/youth_participation_thai/
- อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือ คู่คิด การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทางค์การพิมพ์.
- อุทัย หิรัญโต. (2542). *Politics: การเมือง ในสารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เขษมบรรณกิจ.
- โอกาส เตพละกุล. (2559). *การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567,
จาก <https://index.library.tu.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=200467>
- Archon, F. and Erik, O. W. (2003). *Deepening Democracy*. London: Verso.
- Rizal, S. and Yoshihide, S. (2013). *Beyond 2015: ASEAN-Japan Strategic Partnership for Democracy, Peace, and Prosperity in Southeast Asia*. Retrieved June 9, 2024,
form <https://jcie.org/analysis/books-reports/asean-japan-partnership/>

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน Strengthening the Grassroots Economics for Sustainable Development

ณมน ธนินธยากร¹ และ วลัยลักษณ์ เทียงดาห์²
Namom Tanintayangkul¹ and Wanluk Thiangdah²

Received: 6 ม.ค. 2568
Revised: 11 มี.ค. 2568
Accepted: 19 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกด้วยรูปแบบของการสร้างความมั่งคั่ง ทางวัตถุ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เชื่อมต่อ “พลังทางวัตถุ” หรือที่เรียกในภาษาทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่า “พลังการผลิต” เน้นการจัดระเบียบโลกระดับมหภาคมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งได้มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของความเจริญเติบโตของการพัฒนาด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และรายได้ต่อหัวของประชากร โดยที่การพัฒนาในระยะที่ผ่านมาได้สร้างความเจริญในแง่ของเศรษฐกิจในภาพใหญ่ของประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานรากซึ่งต่อไปยังสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยภายหลังยุคความทันสมัย ได้มีเสนอรูปแบบการพัฒนากระแสทางเลือกที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในยุคใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่ส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ องค์ความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาผสานกับองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นเครื่องมือหลักในการเพิ่มมูลค่า (Value Creation) ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน เช่น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในชุมชนเพื่อสร้างรายได้เสริมหรือการใช้ทรัพยากรชีวภาพในชุมชนมาพัฒนาให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงภายใต้แนวคิด BCG Model โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อให้เกิดผู้ประกอบการในระดับท้องถิ่น ที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงนวัตกรรมที่ต่อยอดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเคลื่อนไหวของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการประสานความร่วมมือในการดำเนินส่งเสริมท้องถิ่นให้สามารถจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างเข้มแข็งตามนโยบายของชาติ

คำสำคัญ: เศรษฐกิจฐานราก, ทรัพยากรชุมชน, ยุคหลังความทันสมัย

Abstract

Under the influence of globalization, nations worldwide have pursued development primarily through material wealth creation, aiming for modernization. The capitalist economic development model, which integrates "material power" referred to in political economy as "productive forces" has prioritized macro-level global economic and industrial growth. Success has been conventionally measured by Gross Domestic Product (GDP) and per capita income, leading to significant economic expansion at the national level. However, this approach has also resulted in adverse effects on grassroots economies, with subsequent social and environmental repercussions. In response, alternative development paradigms have emerged, emphasizing a new economic model that strengthens local economies by fostering self-reliance through the sustainable

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและนวัตกรรมสังคม คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: Namontanin@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: Wanluk711@gmail.com

¹ Lecturer In Community Development and Social Innovation., Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Email: Namontanin@gmail.com

² Assistant Professor In Electrical Technology., Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Email: Wanluk711@gmail.com

use of local resources, biodiversity, traditional knowledge, and indigenous wisdom, in conjunction with scientific and technological advancements and innovations. This value-creation approach aligns economic activities with community lifestyles, such as forming local economic networks to generate supplementary income or utilizing biological resources to develop high-value products under the Bio-Circular-Green (BCG) Model. The goal is to cultivate capable local entrepreneurs who can produce high-value goods and services while leveraging local wisdom-driven innovations. Furthermore, collaboration among governmental, private, and civil society sectors plays a crucial role in empowering local communities to manage their resources effectively, ensuring a robust grassroots economy in line with national policy directives.

Keywords: Grassroots economic, Community resources, Post-modernization era

บทนำ

การพัฒนาสู่ความทันสมัยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้สร้างรูปแบบของการพัฒนาให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกด้วยการสร้างความมั่งคั่งทางวัตถุจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสะสมทุนด้วยการกักเงินจากประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้สถาบันระหว่างประเทศและกลไกตลาดกำลังเข้ามาแทนที่บทบาทของรัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยตามแบบอย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว การจัดระเบียบโลกระดับมหภาคมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วยอุตสาหกรรม บัณฑิต พรหมพักพิงคุณค่าของท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเรื่องความทันสมัย คำถามคือการทำให้ทันสมัยมีความต้องการมุ่งไปสู่ความทันสมัยในรูปแบบใด ช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังที่ได้ตั้งไว้ โดยเฉพาะในแอฟริกา ลาตินอเมริกาและเอเชียใต้ (Pieterse, 2009; บัณฑิต พรหมพักพิง, 2556) ในระยะเวลาต่อมาการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดปัญหาและความไม่สมดุลของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียม ตลอดจนจนแนวทางในการพัฒนาที่ผ่านมาได้นำโลกเข้าสู่วิกฤติในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ ปัญหาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังมีรากฐานมาจากปัญหาเชิงโครงสร้าง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจหรือมาตรการทางการเงินและการคลังเพียงอย่างเดียว มาตรการเหล่านี้ทำได้เพียงช่วยพยุงเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน ในท้ายที่สุด ฉันทามติแห่งอชิงตันที่เสนอโดย Williamson ก็ถูกตั้งคำถามและได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง (สุนิดา เกียรติวัฒนวิศาล, 2565) ในส่วนของประเทศไทยการพัฒนาได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 และการเริ่มต้นของสงครามเย็น โดยการสนับสนุนสหรัฐอเมริกาผ่านหน่วยงานและนโยบายที่ธนาคารโลกแนะนำอย่างสภาพนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ-สศช.) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งแนวทางการพัฒนานี้ถูกเรียกว่าการพัฒนากระแสหลักที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการลงทุน การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมทั้งประเทศเติบโตอย่างก้าวกระโดด (จิรภัทร์ พรหมพรพาน, 2562)

การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยนั้นไม่เพียงแต่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงกับระบบสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งการสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) นั้นมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระบบโครงสร้างการผลิตเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้า เกิดการขยายตัวของภาคบริการ มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากการเกษตรพึ่งตนเองไปสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมก็จะส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลง มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันในวงกว้างกับทุกกลุ่มคน ทุกชนชั้นในสังคมและในโลกเริ่มตั้งแต่ระบบเครือญาติหรือระบบความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการจะถูกลดความสำคัญลง สถาบันครอบครัวไม่ได้ทำหน้าที่ทางด้านการผลิตแต่มีหน้าที่เป็นหน่วยในการบริโภคเท่านั้น และมีสถาบันที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านเกิดขึ้นมาทำหน้าที่แทน เช่น โรงเรียนที่ทำหน้าที่อบรมพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ สื่อสารมวลชนมีหน้าที่กระจายข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและระบบความสัมพันธ์นี้ในบางครั้งอาจจะทำให้เกิดสภาวะความไร้ระเบียบ ความแปลกแยกจากการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะใหม่หรือปัญหาอื่นทางสังคม (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2550; บัณฑิต พรหมพักพิง, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่สนับสนุนการพัฒนากระแสหลักหนึ่ง คือ “The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto” ของ Rostow (1960) ซึ่งกล่าวถึงในด้านการเติบโต ทางเศรษฐกิจ มี 5 ขั้นตอน ทฤษฎีว่าด้วยความเจริญเติบโต อธิบายว่า สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะต้อง

ผ่านการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้น คือ 1) ขึ้นสังคมแบบประเพณีนิยม การผลิตอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม 2) ขึ้นการเกิดปัจจัย/เงื่อนไขที่ทำให้สังคมทะยานสู่ความเจริญเติบโต การเกิดขึ้นขั้นผู้ประกอบการสถาบันทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ เกิดรัฐชาติที่มีการรวมศูนย์อำนาจ (Centralized nation state) 3) ขึ้นทะยานสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ได้รับการพัฒนาขึ้นให้การผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงภาคเกษตรเป็นการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง 4) ขึ้นก้าวสู่ความเจริญเติบโตเต็มที่ วิทยาการสมัยใหม่ถูกนำมาใช้ในระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราที่สูง มีการออมและการลงทุนที่สูงขึ้น 5) ขั้นที่มีการบริโภคโดยมวลชนในระดับสูง การผลิตมีประสิทธิภาพสูงมากสามารถสนองตอบต่อความต้องการของมวลชนได้อย่างทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้สูงสามารถบริโภคสินค้าที่เกินเลยต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน คือ สามารถหาซื้อสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือยมาบริโภคได้ด้วย

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ส่งผลให้ประเทศก้าวเข้าสู่ระบบทุนนิยม โดยพึ่งพาเศรษฐกิจการตลาดมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวกลับขาดความสมดุลและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ การใช้ทรัพยากรที่ขาดการวางแผน การกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึง การเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม และปัญหาความยากจนที่รุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในเชิงลบมากกว่าบวก จากข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558 ระบุว่าครัวเรือนทั่วประเทศประมาณ 21 ล้านครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย 26,915บาท/เดือน มีค่าใช้จ่าย 21,157บาท/เดือน มีหนี้สินรวมกันประมาณ 10.4 ล้านครัวเรือน เฉลี่ยครัวละ 156,770 บาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการทำเกษตรร้อยละ 14.3 ในขณะที่ Forbs นิตยสารธุรกิจระดับโลกได้จัดอันดับ 50 เศรษฐีไทยที่มั่งคั่งที่สุดในปี 2559 พบว่า เศรษฐีที่ร่ำรวยอันดับ 1-50 มีทรัพย์สินรวมกันประมาณ 12,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพความเหลื่อมล้ำของรายได้และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรของคนส่วนใหญ่ของประเทศ จนมีคำกล่าวที่ว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” และจากปัญหาที่สะสมเหล่านี้ ทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงจุดวิกฤติในปี พ.ศ. 2540 เมื่อประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาสังคมต่าง ๆ อาทิ ภาวะการว่างงาน การปิดกิจการของธุรกิจรายย่อย ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น การสูญเสียสวัสดิการ และความสิ้นหวังในชีวิตของประชาชน สถานการณ์ดังกล่าวสร้างแรงกดดันที่อาจนำไปสู่ความล่มสลายทางสังคมในระยะยาว นอกจากนี้ การเข้ามาของความทันสมัยและความเจริญด้านวัตถุยังทำให้ทุนทางการเงินเข้ามามีบทบาทแทนที่ความสัมพันธ์ในชุมชนแบบดั้งเดิม ทุนทางสังคมในชุมชนลดบทบาทลง ขณะที่ชาวบ้านหันไปพึ่งพากรุณาเมตตาช่วยเหลือกันมากขึ้น ส่งผลให้ความเชื่อมโยงในชุมชนเริ่มสั่นคลอน และเกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ (วรวิมล โรมรัตนพันธ์, 2548; ไพรินทร์ พุดินอก, 2554; สุวัฒน์ กิขุนทด, 2559) โดยภายหลังยุคความทันสมัยได้มีข้อวิพากษ์แนวคิดการพัฒนากระแสหลักที่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีความพยายามในการนำเสนอทางเลือกใหม่ของการพัฒนา ตลอดจนการมองเห็นจุดอ่อนที่เป็นปัญหาของการพัฒนาที่ผ่านมา โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งสู่ความทันสมัยด้วยอุตสาหกรรม และการพัฒนากระแสทางเลือกที่ว่าด้วยการใช้ความสำคัญกับเศรษฐกิจฐานรากที่บูรณาการทรัพยากรท้องถิ่นด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ร่วมกับองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากทุนที่มีอยู่ในชุมชนโดยการอาศัยการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐ ชุมชน/ท้องถิ่น และภาคธุรกิจเอกชน เพื่อการพัฒนาที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

เศรษฐกิจมหภาคสู่เศรษฐกิจฐานราก

ในช่วงของการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมอุตสาหกรรมนั้นประชาชนในชนบทก็ได้พยายามหาวิธีปรับปรุงการผลิตของตนเองให้สามารถตอบสนองนโยบายของภาครัฐที่มีความต้องการให้เพิ่มผลผลิต โดยใช้ฐานเศรษฐกิจสำคัญของชนบท คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล รวมทั้งการพึ่งพาศาสตร์เทคโนโลยีจากภายนอกเพื่อการเพิ่มผลผลิตในการส่งออกทำให้มีต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น แต่ในขณะที่ผลผลิตต้องอาศัยด้านการตลาดจากภายนอกและกระบวนการการผลิตเพื่อจำหน่ายแล้ว การผลิตยังจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในเรื่องของการแปรรูป การมีบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการขนส่ง ล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับวิถีของการผลิตเพื่อขาย ประเด็นที่เห็นได้ชัดเจนคือนโยบายการพัฒนากระบวนการตลาดผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เกิดจากการรวมตัวระหว่าง ผู้ผลิต ผู้ประกอบการสินค้า ซึ่งต้องการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของผู้ผลิตผู้ประกอบการสินค้าโดยมี วัตถุประสงค์ คือ การสร้างงาน สร้างรายได้เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2546; นภาพรณ หะวานนท์, 2548) โดยพิทยา ว่องกุล

(2550) ได้อธิบายถึงการนำเสนอนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนาแบบแยกส่วนและแอบแฝงไว้ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการผลิตพืชเชิงเดี่ยว หรือสินค้าเดียวเพื่อขายและเอาเงินเป็นตั้ง พร้อมกับให้ความสำคัญมากกว่าการพัฒนาชุมชนที่ควรอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพา อีกทั้งเป็นนโยบายที่มุ่งหวังผลทางการเมืองเป็นหลัก รัฐบาลจึงไม่คำนึงถึงผลเสียหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นต่อความหลากหลายทางชีวภาพหรือวัฒนธรรมแบบองค์รวมของสังคมไทยใด ๆ ทั้งสิ้น

ปัจจุบันหลายประเทศได้มุ่งเน้นการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากเพื่อให้ชุมชนมีรายได้มากยิ่งขึ้นและหลุดพ้นจากความยากจน โดยอาจใช้รูปแบบวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) และเมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในต่อนั้นสิ่งที่ช่วยพยุงสถานการณ์ทำให้ไม่มีความรุนแรงเท่ากับวิกฤติที่เกิดขึ้นกับประเทศอื่นคือ แนวคิดที่เรียกว่าเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานราก (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2556) ดังเช่นการพัฒนาในกลุ่มหมู่เกาะแคริบเบียนซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากยังถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมุ่งขจัดความยากจนทุกรูปแบบที่สำคัญ หรือแม้แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ก็ยังให้ความสำคัญกับแก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก โดยได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน ไว้ใน AEC Blueprint หรือพิมพ์เขียวของอาเซียน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration-IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก (กฤตชญาภัค อุณเสรี, 2554; สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563)

สำหรับประเทศไทยเองภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ประเทศไทยก็ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน และความยากจน ที่เกิดขึ้นจากความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งความล้มเหลวของการพัฒนานำมาสู่การพัฒนากระแสรองซึ่งมีการยอมรับในเรื่องของความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญา และการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเนื่องจากการพัฒนาต้องมีความหลากหลายมากกว่าการสร้างความสำเร็จทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2543; Fujioka (2006, อ้างถึงใน พัชรมน บุญยราศรี, 2562); อมรวิเศษ นาคทรัพย์, จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และชิตชยางค์ ยมาภัย, 2551; บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2556) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือ แนวคิดทุนทางสังคมที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นโดยอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกันและของสมาชิกในชุมชนจนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้คนในชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง โดยชล บุณาค (2564) ได้เขียนบทความ Transformative Partnership และทุนทางสังคมกับอนาคตของสังคมไทยในโลกยุค (หลัง) โควิด-19 โดยแนวคิด ‘Transformative Partnership’ เป็นวาระการพัฒนา 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งหมายถึงหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีความสำคัญกับทุกภาคอย่างเท่าเทียมกัน และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้ถึงจุดแข็งและทุนของแต่ละภาคีมีอยู่เพื่อการแก้ไขปัญหา ภาคีดังกล่าวมิได้หมายถึงเฉพาะผู้ที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่รวมถึงผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการแก้ปัญหาด้วยที่จะต้องถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วม (“Transformative Partnership – Stakeholder Health” 2013) สิ่งที่เป็นรากฐานของ Transformative Partnership คือ ‘ทุนทางสังคม’ (Social Capital) (Putnam 2000) ทุนทางสังคมครอบคลุมลักษณะทางความสัมพันธ์ทางสังคมที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและทำให้ความร่วมมือในสังคมเป็นไปได้โดยมีประสิทธิผลและมีต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction Costs) ที่ต่ำ และต้นทุนทางธุรกรรมครอบคลุมต้นทุนทุกประการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกชนและหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ทุนทางสังคมจะช่วยลดต้นทุนในการหาข้อมูล เพราะหาได้ผ่านเครือข่ายและความเชื่อใจกันทำให้ไม่ต้องเสียต้นทุนในการตรวจสอบซ้ำสอง เพราะความไว้วางใจและบรรทัดฐานทางสังคมที่ส่งเสริมความร่วมมือทำให้ไม่ต้องเสียเวลาและต้นทุนในการติดตามตรวจตรา และบังคับสัญญา เป็นต้น (Sengupta 2021)

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้รับการกล่าวถึงมากขึ้นโดยผ่านนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน การลดความเหลื่อมล้ำ การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคการเกษตรเปลี่ยนเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยมุ่งเน้นเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง ยกระดับคุณภาพชีวิต และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเน้นสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ ก ขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการพัฒนาองค์กรการเงินในระดับฐานราก แนวทางที่ประเทศไทยนำมาประยุกต์ใช้เพื่อความยั่งยืนคือ BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ

สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันอย่างสมดุล โดยสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เป็นกรอบแนวคิดสำคัญระดับโลก อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)

โมเดลนี้เน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Non-State Actors) ผ่านการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ตั้งแต่การผลิตขั้นต้น การแปรรูปในขั้นกลาง และการตลาดในขั้นปลาย โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Science, Technology, and Innovation: STI) เป็นเครื่องมือหลักในการเพิ่มมูลค่า (Value Creation) จากทรัพยากรชีวภาพ วัฒนธรรม และผลผลิตทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ BCG Model ยังส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว, 2561)

การเกิดขึ้นของนโยบายการพัฒนาประเทศไทยใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยเน้นภาคการผลิตเพื่อส่งออกและส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เป็นหลักตามแนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย (Modernization) แต่กลับละเลยการพัฒนาฐานรากของสังคมโดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรมซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาความเหลื่อมล้ำและปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่นับวันยิ่งลดน้อยถอยลง (สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม, 2554) ปัญหาในปัจจุบันมีความซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ การศึกษาสถานการณ์เพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาและอุปสรรคจึงไม่สามารถพิจารณาได้เพียงด้านใดด้านหนึ่ง เนื่องจากแต่ละปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม การแก้ไขปัญหายั่งยืนจึงต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงและผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้แนวทางที่ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพสูงสุด และเมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในตอนนั้นสิ่งที่ช่วยพยุงสถานการณ์ทำให้ไม่มีความรุนแรงเท่าที่วิกฤติเกิดขึ้นกับประเทศอื่น คือแนวคิดที่เรียกว่าเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานราก (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2556)

ระบบเศรษฐกิจฐานราก

เมื่อกล่าวถึงเศรษฐกิจฐานรากในความเข้าใจของบุคคลทั่วไปมักมองว่ามันคือรูปแบบเศรษฐกิจในชนบท เศรษฐกิจขนาดเล็กในชุมชน และต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งเป็นฉากทัศน์ที่มองในมิติด้านเดียว ซึ่งในความเป็นจริงนั้นเศรษฐกิจฐานรากนั้นเกิดขึ้นโดยจากความสัมพันธ์ที่ีระหว่างเศรษฐกิจร่วมของชุมชนกับเศรษฐกิจของปัจเจก เป็นลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่มีความร่วมมือเป็นพื้นฐานและสร้างความสัมพันธ์ทั้งในชุมชนและสร้างเครือข่ายภายนอกอย่างกว้างขวาง ก่อรูปขึ้นมาเป็นระบบเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับชุมชนและมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด มีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตขั้นพื้นฐาน การแปรรูป การตลาด การผลิตอาหารและความจำเป็นพื้นฐาน ต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถกระจายให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ตามมา เช่น การพัฒนาด้านสังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน (คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก, 2559; สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2564) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนกลายเป็นกระแสเรียกร้องในสังคมที่สนับสนุนให้ผู้คนหันกลับมาพิจารณารากฐานของตนเอง โดยเริ่มจากการเข้าใจความเป็นจริงของสังคมและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในมุมมองทางเศรษฐกิจความเข้มแข็งของชุมชนสามารถวัดได้จากศักยภาพในการจัดการระบบเศรษฐกิจ ความสามารถในการปรับตัวต่อการผลิตเพื่อการค้า การสร้างกลไกในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดระบบตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ

เศรษฐกิจฐานราก (Local Economy) หรือเศรษฐกิจชุมชนปรากฏในทางการพัฒนาภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2540 ของประเทศซึ่งประกอบด้วยชุมชนและท้องถิ่น ถือเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเป็นระบบเศรษฐกิจที่ชุมชนและท้องถิ่นสามารถจัดการตนเองได้ มีความสามารถพึ่งพาตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะเกื้อกูลกัน ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการพัฒนาตามแนวทางของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยให้เกิดการจัดการและพัฒนาของชุมชนที่ครอบคลุม "โดยชุมชน เพื่อชุมชน" ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การรวมกลุ่ม: เช่น กองทุนหรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ระบบการเงินและทุนทางสังคม: ช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรสำหรับการพัฒนาตนเอง ระบบข้อมูลที่ทันสมัย:

สนับสนุนการตัดสินใจและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ระบบการผลิตและความร่วมมือ: เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน คุณธรรมและจริยธรรม: เป็นพื้นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความรู้สึกร่วมของการเป็นเจ้าของ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชนมีความสำนึกร่วมกัน โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ: เพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มิติด้านสังคม: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ฟื้นฟูและรักษาสมาคมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2556; ประเวศ วะสี, 2558; สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2559) โดยประเทศที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และสามารถพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรพื้นฐานในท้องถิ่น เช่น ประเทศญี่ปุ่น (Oita International Center: OIC) โดยต้นแบบของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของไทย ที่อยู่ใน โออิตะ (Oita) จังหวัดที่ได้รับฉายาว่าเป็น “เกียวโตน้อยแห่งคิวชู” ที่มีทรัพยากร ทั้งจากธรรมชาติ อาหารการกิน ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่แสนเรียบง่ายของผู้คน รวมไปถึงวิธีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจนเกิดความยั่งยืนผ่านโครงการ One Village, One Product (OVOP) หรือหนึ่งชุมชนหนึ่งผลิตภัณฑ์ จนกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาให้กับหลายประเทศทั่วโลก (พัชรี บอนคำ, 2562)

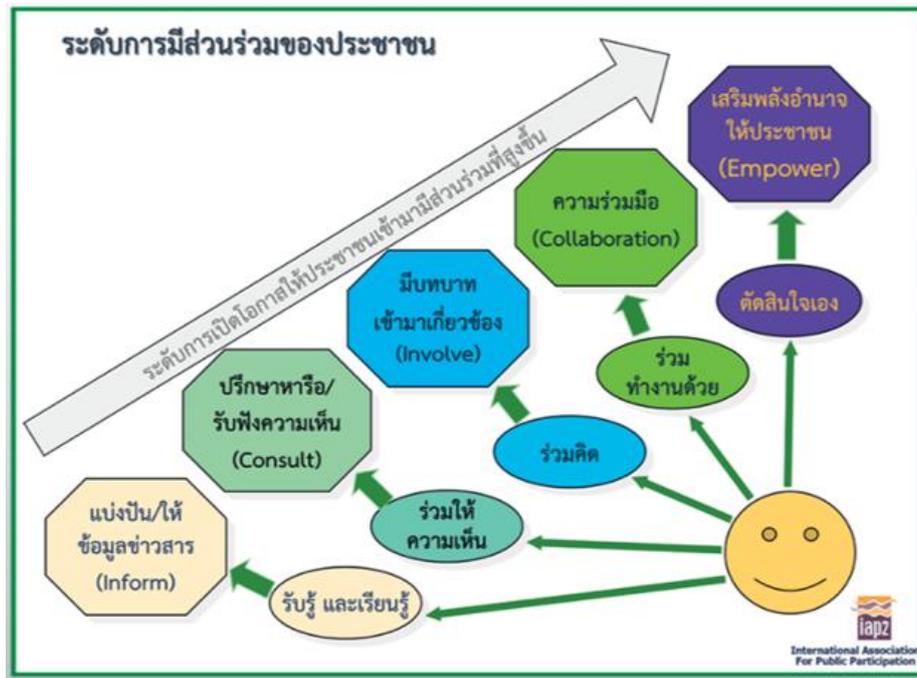
ปัจจัยที่จะพัฒนาระบบของเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ประกอบไปด้วย ทุน โดยทุนในลักษณะของเศรษฐกิจฐานรากนั้นไม่ใช่ความหมายของทุนที่ภาครัฐนิยามหรือให้ความหมาย โดยทุนที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากนั้นเกิดขึ้นมาจากโครงสร้างว่าด้วยทุนแห่งชีวิตหรือทุนโภคทรัพย์ที่ให้ผลผลิตทวีคูณ จากการปลูกพืชแบบเกษตรผสมผสาน วนเกษตร ซึ่งต้องใช้ทุนทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายในแต่ละชุมชน และทุนสุดท้ายคือ จากแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมชุมชนของสำนักภัณฑารักษ์ ได้อธิบายแนวความคิดเรื่องทุนทางสังคมเป็นปฏิกริยาต่อความล้มเหลวของการพัฒนาที่เน้นพลังทางวัตถุ ซึ่งหากมองทุนทางสังคมในฐานะปัจจัยการผลิตของเศรษฐกิจชุมชน พบว่า ทุนทางสังคมเกิดจากความร่วมมือร่วมใจและความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือสถาบันบนความไว้วางใจ ความเอื้ออาทรและความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุนทางสังคมจึงเป็นเสมือนสมบัติสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้แล้วในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ ปัจจัยที่สอง คือ ชุมชนมีองค์ความรู้อยู่มากมาย ซึ่งความรู้เหล่านั้นมีลักษณะเป็นองค์รวมเป็นศาสตร์และศิลป์ในการดำรงชีวิต เป็นองค์ความรู้ที่มีชีวิตมีคุณค่าเหมาะสมสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของชุมชน แต่จุดอ่อนขององค์ความรู้ของชุมชนในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความสลับซับซ้อนดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้้องค์ความรู้ชุมชนผสมกับองค์ความรู้จากภายนอกเพื่อให้สามารถสร้างมูลค่าและคุณค่าได้ มุ่งเน้นการเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมขั้นสูงในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล การยกระดับคุณภาพของแรงงานและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจ สร้างแหล่งรายได้ใหม่ พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพ ผลิตภาพของฐานการผลิตและบริการที่มีอยู่เดิม นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น การส่งเสริมความเชื่อมโยงในห่วงโซ่มูลค่าอย่างครบวงจร การสนับสนุนการสร้างสังคมผู้ประกอบการที่สามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าได้อย่างมีมาตรฐานโดยคำนึงถึงความต้องการผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การยกระดับมาตรฐานสากลทั้งในด้านสินค้า บริการ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสุดท้าย คือ การตลาดเป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจฐานรากเนื่องจากในระบบห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ระบบตลาด คือปลายน้ำที่สามารถกระจายสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างรายได้ให้กับพวกเขา ดังนั้นชุมชนต้องเรียนรู้ถึงการพัฒนาศักยภาพของ “ตลาด” ของตนเอง และส่งเสริมการบริโภคในชุมชนตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งของตลาดภายใน ตลอดจนการเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคว่าสินค้าที่ชุมชนสามารถผลิตได้จะเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายได้อย่างไร จากที่กล่าวมาจะต้องทำให้เกิดการประสานพลังร่วม (Synergy) คือการจัดการให้องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านให้เกิดความสัมพันธ์ที่ลงตัวเพื่อให้เกิดการเสริมพลังให้เกื้อกันและกัน (Danthanin, 2008; Office of the National Economic and Social Development Board, 2017; ศิริพร ยอดกลมศาสตร์, 2550)

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก

การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของเศรษฐกิจฐานราก ในการเพิ่มสมรรถนะให้ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพแข่งขันได้ในตลาดยุคปัจจุบัน และมีการจัดการในเชิงสร้างสรรค์และสามารถต่อยอดทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดคุณค่ามากขึ้น ซึ่งแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายรูปแบบได้คือ แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำเชิงสถาบัน (Collaborative Governance) การทำความเข้าใจแนวคิดการจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจ ในคำสำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การประสานความร่วมมือ (Collaboration) 2) การจัดการ

ปกครองแบบ ประสานความร่วมมือ (Collaborative governance) 3) การจัดการการประสานความร่วมมือสาธารณะ (Collaborative public management) 4) ประโยชน์จากการประสานความร่วมมือ (Collaborative advantage) และ 5) ผู้จัดการการประสานความร่วมมือ (Collaborative manager) Collaborative Governance เกิดขึ้นภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์การพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทำให้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การจัดการ ทรัพยากร มีความซับซ้อนมากขึ้น ในขณะที่ระบบราชการแบบเดิมที่เน้นสายการบังคับบัญชา การใช้อำนาจและการตัดสินใจนั้นไม่สามารถตอบสนองแก้ปัญหาที่ซับซ้อนนี้ได้โดยเฉพาะปัญหาในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ อาทิ ภาคเอกชน ขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนต่างมีศักยภาพที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะมากขึ้น รัฐเองก็ต้องอาศัยข้อมูลทรัพยากรบางอย่างร่วมกับตัวแสดงใหม่ ๆ เหล่านี้ในการตัดสินใจเพื่อบรรลุเป้าหมาย ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น พัชราภา ตันตราจิน (2563, อ้างถึงใน อโศก พลบำรุง, 2566)

วสันต์ เหลืองประภัสร์และคณะ (อ้างถึงใน ศศิธร ทองจันทร์, 2559) ระบุว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบ Collaborative governance นั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ประกอบด้วย 1) เวที (Forum) การเจรจาพูดคุยมีหน่วยงานหรือสถาบันของรัฐเป็นผู้ริเริ่ม 2) ผู้ที่เข้าร่วมในเวทีต้องมีผู้กระทำการที่ไม่ใช่องค์กรที่รัฐ (Non-state actors) 3) ผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจโดยตรงไม่ใช่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษากับหน่วยงานของรัฐ 4) เวทีจะต้องถูกจัดขึ้นอย่างเป็นทางการ 5) เวทีจะเป็นการมุ่งหาฉันทมติถึงแม้ว่าจะฉันทมติที่ไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ก็ตาม และ 6) จุดเน้นของกระบวนการที่ผู้กระทำการต่าง ๆ มาปฏิบัติสัมพันธ์กันเพื่อยุติปัญหาสาธารณะและการจัดการสาธารณะ ดังนั้น การจะพัฒนาสมรรถนะของชุมชนให้สามารถเป็นผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดยุคปัจจุบัน จะต้องอาศัยการร่วมคิดร่วมทำของกลไกเชิงสถาบันที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ (State Agencies) คือ หน่วยงานฟังก์ชัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรไม่ใช่รัฐ (Non State Actors) ทั้งภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน สร้างพื้นที่ (Space) ในการพูดคุยเจรจา เพื่อนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์เพิ่มสมรรถนะผู้ประกอบการในชุมชนเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดยุคปัจจุบันตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของกลไกเชิงสถาบันที่จะเข้าร่วมสนับสนุนการเพิ่มสมรรถนะของชุมชน แนวคิดการจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำเชิงสถาบัน (Collaborative Governance) เป็นการมองการจัดการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาโดยการสร้างพื้นที่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการนำเสนอมุมมองของประเด็นการพัฒนานั้นร่วมกัน ซึ่งแต่ละประเด็นดังกล่าวจะเสนอโดยผู้ที่มีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ไม่ได้ผูกขาดการกำหนดนโยบายจากภาครัฐเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาของพระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, พระมหาอนันท์ ศรีชาติ และพระมหาสุรชัย พุดชู (2022) พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยการสานพลังภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากและการสร้างความมั่นคงทางรายได้ของประชาชนในชุมชน รูปแบบการขับเคลื่อน ระดับชุมชนเป็นการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาในระดับการสร้างมูลค่าผลผลิตของชุมชนท้องถิ่น รูปแบบการขับเคลื่อนระดับตำบล ซึ่งตำบลถือเป็นหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นที่รวมของทุกอาชีพทุกกลุ่มอาชีพ และการพัฒนาในกลุ่มอาชีพ กลุ่มต่าง ๆ หรือเครือข่ายต่าง ๆ ที่ทำเรื่องเดียวกันมารวมกันจัดความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกัน รูปแบบการขับเคลื่อนระดับจังหวัดที่เป็นความร่วมมือของขบวนจังหวัด ระหว่างขบวนภาคชุมชน และประชาสังคม เอกชน เพื่อให้มีแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัด ในการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนในเชิงโครงสร้าง (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) ที่เชื่อมโยงกันและยากต่อการแก้ปัญหา จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบรอบด้านในการแก้ไขปัญหาแบบแยกส่วนจะไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเพียงลำพังได้ การตระหนักถึงปัญหาและมีการจัดการร่วมกันนี้ จำเป็นต้องอาศัยพื้นที่/เครือข่ายการเรียนรู้ การผสมผสาน และการแลกเปลี่ยนความรู้จากภายนอกหรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ากับความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น วิธีชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมในการพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ อาทิ รูปแบบของระบบธุรกิจชุมชน ระบบอุตสาหกรรมชุมชน ระบบสิ่งแวดล้อม ระบบสวัสดิการชุมชน ระบบการรักษาสุขภาพชุมชน และระบบการจัดการชุมชน สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การสร้างความสำเร็จให้กับชุมชน อีกทั้งยังทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (พัฒนพงศ์ สุกิจปาณีนิจ, 2552)

ภาพประกอบ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Spectrum)
ที่มา: การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ

บทสรุป

การพัฒนาในยุคเริ่มต้นนั้นเริ่มมีการใช้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้ต่อหัวของประชากร เป็นเครื่องชี้วัดการพัฒนา ซึ่งมีแบบแผนความเชื่อจากประเทศมหาอำนาจตะวันตกซึ่งได้สร้างวาทกรรมการพัฒนาและการด้อยพัฒนา ความเป็นเมืองที่แยกออกจากความเป็นชนบทอย่างชัดเจน โดยประเทศยากจนต้องพยายามพัฒนาไปสู่ความทันสมัยด้วยการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่มีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจคือรายได้ของประเทศ เป็นแบบแผนที่ถูกสร้างขึ้นให้ดำเนินการตามอย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งการพัฒนาที่ผ่านมาสะท้อนภาพความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ผ่านปัญหาที่ไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกาภิวัตน์ได้ทัน ประการต่อมาคือ ประเทศที่กำลังพัฒนาไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องอาศัยการส่งออกสินค้า พึ่งพาการเข้ามาลงทุนของอุตสาหกรรมจากต่างประเทศ ในการสร้างระบบเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดภาวะด้อยพัฒนาในการพัฒนา ซึ่งสถานะดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นชัดเจนจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาความเหลื่อมล้ำ การละเลยบริบทสังคมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงสภาพแวดล้อมถูกทำลายส่งผลต่อการพัฒนา ที่ไม่ยั่งยืน จากวิกฤติที่เกิดขึ้นทั้งหมดส่งผลให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยเองได้ตั้งคำถามถึงแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาและพยายามหาคำตอบเพื่อแก้ไขวิกฤติที่เกิดขึ้น ซึ่งหนึ่งในแนวทางที่ทวนกระแสการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย คือ การหันกลับมาให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่หลากหลายของชุมชนท้องถิ่น และที่สำคัญคือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้น ในการสร้างมูลค่าเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการผสมผสานแนวคิดการบูรณาการความเป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เข้ากับทรัพยากรของท้องถิ่น รวมถึงความพยายามในการต่อยอดให้สามารถจัดการด้านการตลาดของตนเองภายใต้แนวคิดของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นที่จะช่วยในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การหาจุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน ช่วยสร้างมูลค่าที่แตกต่างในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้เข้าใจว่ากิจกรรมใดสร้างคุณค่าให้กับผู้ซื้อและช่วยเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขัน และบูรณาการการดำเนินงานผ่านรูปแบบของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นเครือข่ายองค์ความรู้และการจัดการตนเองของชุมชน ซึ่งทั้งหมดเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยแนวคิดการจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือที่เป็นการเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาพูดคุย แลกเปลี่ยน นำเสนอมุมมองของปัญหา การพัฒนาศักยภาพในส่วนของตนเอง

โดยมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม และไม่ตัดสินใจแทนชาวบ้าน/ชุมชน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ พลังขับเคลื่อนในทุกภาคส่วนของสังคม ผ่านกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากมาใช้ในการจัดการวิกฤติที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2546). *คู่มือการดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กฤตชญาภัค อุ่นเสรี. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC: ASEAN Economic Community*. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก. (2559). *คู่มือการส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจ ฐานราก”*. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิรภัทร์ พรพรหมประทาน. (2562). การเคลื่อนไหวของแนวคิดการพัฒนาทางเลือกในประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 15(1), 139–153.
- ชล บุนนาค. (2564). *SDG Insights | Transformative Partnership และทุนทางสังคม กับอนาคตของสังคมไทยในโลกยุค (หลัง) โควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.sdgmove.com/2021/05/29/sdg-insights-transformative-partnership-social-capital-th-after-covid19/>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2550). *สัจยวิทยา, โครงสร้างนิยม, หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยาชา.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543). *คนจนกับนโยบายทำให้จนของรัฐ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา.
- นภาพรณ์ หะวานนท์. (2548). *การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2556). *แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา: จากความมั่งคั่งทางวัตถุสู่ความอยู่ดีมีสุขประชาชาติ*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (2561). *สมุดปกขาว BCG in Action การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ของประเทศไทยเพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว Bio-Circular-Green Economy*. กรุงเทพฯ: วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ประเวศ วะสี. (2558). *วิธีการและกลไกยุทธศาสตร์ประชารัฐสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากบนหลักการเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: หมอชาวบ้าน.
- พัฒนพงศ์ สุกิจปาณีนิจ. (2552). *ทุนทางสังคมกับการพัฒนาประเทศ*. ภาคนิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี บอนคำ. (2562). OITA–One Village One Product โออิตะ จังหวัดเล็ก ๆ ในญี่ปุ่น ต้นแบบ หนึ่งชุมชนหนึ่งผลิตภัณฑ์. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567, จาก <https://urbancreature.co/oita/ovop-japan/>
- พัทธมน บุญยราศรี. (2562). *ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์โอท็อปไทย*. วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารธุรกิจ. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พิทยา ว่องกุล. (2550). *ธุรกิจชุมชน-วิสาหกิจชุมชนแบบองค์รวมที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, พระมหาอนันต์ ศรีชาติ และพระมหาสุรชัย พุดชู. (2565). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 6(2), 932–948.
- ไพโรรินทร์ พถุดินนอก. (2554). กองทุนหมู่บ้าน: ทุนทางสังคมในฐานะกระบวนการขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านโนนสังข์. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 5(3), 126-148.
- รวุฒิ โรมรัตน์พันธ์. (2548). *ทุนทางสังคม กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร ยอดกลมศาสตร์. (2550). “เงิน” ไม่ใช่เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส.
- ศศิธร ทองจันทร์. (2559). *การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย กรณีศึกษา โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพิษณุโลก*. การค้นคว้าอิสระตาม รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุนิดา เกียรติวัฒนวิศาล. (2565). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แห่งรัตนโกสินทร์*, 4(3), 1-18.
- สุวัฒน์ กิขุนทด. (2559). รวมพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากสร้างชุมชน “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม. (2554). *การวางแผนพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2559). *ก้าวสู่ทศวรรษ สภาองค์กรชุมชน เปิดพื้นที่กลาง สร้างนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2564). *เศรษฐกิจฐานราก*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567, จาก <https://web.codi.or.th/development project/20201125-20029/>
- สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2563). *รายงานประจำปี 2562 สำนักงานศูนย์วิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรวิรัช นาคทรพร, จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และชิตชยางค์ ยมาภัย. (2551). *การศึกษาในวิถีชุมชน: การสังเคราะห์ ประสบการณ์ในชุด โครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อโศก พลบำรุง. (2566). *แนวคิดการประสานความร่วมมืออย่างมีธรรมาภิบาล (Collaborative Governance)*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567, จาก <https://pmua.or.th/wp-content/uploads/2023/10/5.-แนวคิดความร่วมมือ ภาควิเสริมพลัง.pdf>
- Danthanin, M. (2008). *Self-reliant community economy: Concepts and strategies*. Department of Provincial Administration. Bangkok: Ministry of Interior.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Office of the National Economic and Social Development Board.
- Pieterse, N. J. (2009). *Development Theory. Publish in Association with Theory, Culture and Society* (2nd ed.). Sage Publication.
- Putnam, Robert D. (2000). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *In Culture and Politics*, 223–34. New York: Palgrave Macmillan US.
- Rostow, W. W. (1960). *The stages of economic growth: A non-communist manifesto*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sengupta, Hindol. 2021. *The Future of the Economy Depends on Compassion*. Fortune India. May 18, 2021. Retrieved June 25, 2024, form <https://www.fortuneindia.com/polemicist/why-the- future-of-the- economy-depends-on-compassion/105485>.
- Transformative Partnership – Stakeholder Health. (2013). *Stakeholder Health*. August 28, 2013. Retrieved June 25, 2024, form <https://stakeholderhealth.org/transformative-partnership/>.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN)

ISSN 2985-2110 (Print)

ISSN 2985-2129 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวารสาร หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{1}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.)
เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวา และซ้าย 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด
ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่ง
ชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป
เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ.: หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกกลาง. (ค.ศ.: หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกกลาง, ค.ศ.: หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง
ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณีเป็นนิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point
ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำ
เฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อ
ต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบ
การนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอ
ข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน
หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปรายหรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ทำให้ทลายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อคือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิจัยอาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้น ๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอกรายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดีผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจูงใจที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดเห็นสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (Conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจและความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่น่าสนใจ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email: reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³

ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1 ² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2 ³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี.... ของ ..... (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่

1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

วิธีดำเนินการวิจัย

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล (ข้อมูลภาษาไทย)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

2.4 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ใส่เนื้อหา.....
- 2.2 ใส่เนื้อหา.....
- 2.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)

หนังสือ

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), ช่วงของเลขหน้าของบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

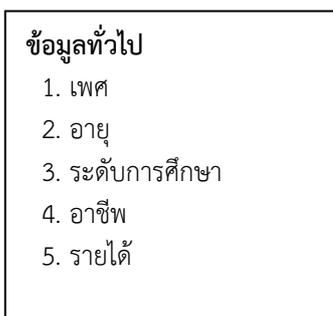
ตัวอย่างตาราง

ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

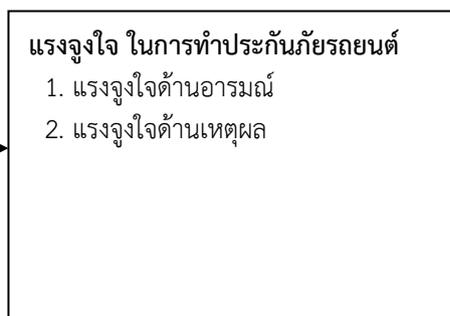
ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มีนา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก